

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

X 134/2
Hesiodi

Ascreae

Opera et Dies

nunc castigatus Versae

autore

Vlpio Franekerensi, Frisio.

et

Nicolao Vallâ.

Accessit Angeli Solitiani Sylva,
cui titulus Rusticus

Basilien

Francofurti.

apud Mich. ...

1539

BIBLIOTHEQUE

Les Fontaines

40 - CHANTILLÉ

VT STEMMATE, SIC 3

N VLLAE amicitiae tam firmæ atq; im-
mortales permanere solent, SEXTES
dulcissime, quàm eorum qui iisdem lite-
ris initiati sunt, quique in pueritia eidem
præceptori operam dederunt, quemadmodum nos feci-
mus. Id quod quum re ipsa uerissimū sit, tum etiam as-
serit Quintilianus autor grauitissimus, qui huius rei cau-
sas publicas scholas magis probat quàm priuatam sub
ædago institutionem. Vide me, qui tametsi iam per
longum temporis interuallum à primis meis commili-
tibus seiunctus sim, nullus tamen ex his est cuius mi-
hi obrepfit obliuio. Cuius rei ut clarius extet argumen-
tum, hoc iam ad te mitto philosophicū ne dicam an ru-
sticum opusculum, non contentus te nuda epistola inui-
dere. Sunt anni plus minus decem, ex quo relicta patria
ad exterarum scholas me contulerim: quos annos consum-
psi partim discendo, partim docendo, uel potius Py-
thagoreorum more, primum tacendo, deinde loquendo.
Didici Harlemi et Louanij, docui Coloniae et Erphor-
diæ, quò iuuenis uocabar ad professionem literariam, ui-
gili etate & sapientia indigentem, quam ego profes-

4. EPISTOLA
 Etò ante barbam suscipere ausus fui, temerè fortasse
 gis quàm prudèter. Sed me hoc nomine non iacto, imò
 magis mihi ipse gratulor, quod sciã istud munus, seu ma-
 lis onus, pro acerrimo mihi fuisse calcare. Nã magnos
 diligentie subdidit stimulos, uariosq; libros me euolue-
 re fecit, quos aliter fortè nunquam attingissem. Græcos
 autem autores quos enarraui, nō sat habui uulgari mo-
 re interpretari, sed totos in Romanam linguam trans-
 fusos, deinde postulantibus auditoribus dictaui. Id fa-
 ctum à me est in Cyro Theodoro Prodromo poëta ec-
 clesiastico, quem proximis nūdinis ex officina singri-
 nij latinū unā cum Euripidis Phœnißis exhibebimus.
 id etiam factum est in Hesiodo, quem ex tempore α-
 μαθίστορον μὲν, ἀλλὰ σαφίστορον uertimus, ne sic
 etiam meorum uotis deessem. Quod quidem non ten-
 tasset, si mihi ad manū fuisset exemplar Nicolai Val-
 le, aut si quicquā de ipsius uersione sciuissem. Quan-
 quam quid nocet tractari alis ἑ τῆς τῶ λαλᾶ. Non
 derogo Vallæ: hoc tamen scio, illum omnibus doctis
 non satisfacere. Si illum in nulla alia re, certe in hoc su-
 perauimus, quod apud nos ea commoditas habeatur,
 ut uersus uersui respōdeat, quod præstare sine ullius sen-
 tentiæ detrimento quàm difficile sit, ille nouit qui in ali-
 quo autore tentauerit. Verum Hesiodus meus solis disci-
 pulis dictatus mansisset, nisi à candidis nonnullis ami-

cis ad

sis ad edendum compulsus fuisssem. Ad hæc mi Sixte
 tu etiam magna causa fuisti quare euulgauerim. Scio
 enim te in ea fortunæ sublimitate situm, ut aliquando
 Frisia nostra te in suum consiliarium et moderatorem
 acceptura sit, quam lampada pater tuus uir prudentis-
 simus, post mortem tibi tradet. Volo igitur in tempo-
 re præcepta tibi ministrare, quæ tum usui futura sunt.
 Nā poëta noster in primo libro nihil magis facit, quàm
 quod iudices & consiliarios instruit, eosq; sui officij
 admonet, ne tu putes illum duntaxat de agro loqui.
 Vale, & Hesiodum hunc amicitie nostræ ueluti per-
 petuum pignus habe. Datum Francofor.

diæ, pridie calendas Apriles,

M. D. XXXIX.

Η ΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ

ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΕΡΓΑ ΚΑΙ

ΗΜΕΡΑΙ.

οὔτ' αἰ ποδὶσιν ἀοιδῶσι κλέ
ουσαι,
Δότε δ' ἴ' γινέπετε σφέτε-
ρον πατέρ' ὑμνεῖσαι,
ὄντε δ' ἄ βροβί' ἀνδρες ὁμῶς
ἄφατοί τε φατοί τε,

Ρητοὶ τ' ἀρρήτοί τε (Διὸς μεγάλῳ ἐκκλι)
Ρεῖα μ' γὰρ βριαίει, ρεῖα δὲ βριαόντα χαλεπῆι,
Ρεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθε, ἔ' ἀδ' ηλον αἰέξει,
Ρεῖα δ' ἔ' ἰθύνει σκολιὸν καὶ ἀγνώστον κάρφει,
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματ' αἰναί.
Κλυθὶ ἰδὼν αἰῶν τε, δίκη δ' ἰθύνει θέμισας
Τυῶν, ἐγὼ δὲ κε Γέρση ἐτήτυμα μυθήσασμαι.
Ὀλίγα μόνον ἔλω εἰδὼν γένε', ἀλλ' ὑπὲρ γαῖαν
Εἰσὶ δ' οὐα, τὴν μὲν κεν ἐπαυήσασιν νοήσας,
Ἢ δ' ἐπιμωμητὴν, δ' ἄ δ' ἀνδ' ἰχθυόμ' ἐχέουσιν.
Ἢ μ' γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δ' ἡερὶ ὀφέλλει,
Σχετλὴν, ἅπτε τλῶγε φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπὲρ ἀνάγ-
αθανάτων βολῆσιν ἐμ' ἱμῶσι βαρεῖαν. (κῆρ
τ') δ' ἐτέρην (πρωτέρην μ' ἐγείνατο νύξ ἐρεβυνή)
Θῆκε δ' ἐμ' κρονίδης ὑψίστη αἰθέρι ναῖων,
Γαῖης

● HESIODI AS-
CRAEI OPERA ET DIES,
NUNC CASTIGATIVS
VERSAE, AVTORE VL-
PIO FRANEKEREN-
SI FRISIO.

OVSAE Pierides, praestantes laude
canendi,

Adsitis, patrē celebrātes dicite uestrum,

Dicite, cur homines inter sit nobilis ille

Conspiciusq; hic obscurus? (Iouis illa uoluntas)

Nam facile extollit, facile elatumq; refrenat,

Et clarum obscurans, obscuri nomen adauget,

Erigit & miserum facile, extinguitq; superbum,

Iuppiter altifremus, cui celsum regia coelum,

Audi cuncta uidens noscensq;, & dirige recte

Hac oracula, ego sic Persen uera docebo.

Scilicet in terris gemina est contentio, uerum

Hanc animaduertens aliquis laudarit, at illam

Dixerit esse malam, sibi nam contrariae utraeq;.

Seminat illa etenim bellum, litesq; maligna,

Hinc hominum nulli grata est, sed sepe sequuntur

Atq; colunt illam Dijs instigantibus ipsis.

Alteram at ipse (etenim prior atra nocte creata est)

Terris imposuit suum regnator Olympi

A 4 Iuppiter,

Iuppiter, at longe mortalibus utilio rem,
 Nanq; facit segnem quāuis meminisse laboris,
 Qui cernens alium ditescere, dum piger ipse est,
 Festinat quoq; arare, & humi defigere plantas,
 Tum curare domū: ram uicino æmulus usque
 Vicinus ditescenti: at pugna uilis hæc est.
 Sic figulus figulū, sic & fabrum faber odit,
 Sic uates uatem male fert, sic Irus & Irum.
 | - Ast immitte tuis hæc Perse cordibus imis,
 Ne mala sic placeat, nulla ut sit cura laborum,
 Lis tibi, clamosas rixasq; forumq; sequenti.
 Ille etenim lites fugere & contemnero debet,
 Cui non plena domus, cui non sunt horrea plena
 Maturi fructus, Cereris quem terra dat alma.
 Huius si sat habes, age iurgia dira moueto
 Obres alterius: mecum facere amplius istud
 Haud licet, at potius rursus causam experiamur
 Iudicijs rectis, quæ uel deus optima dicat.
 Quum fieret nostræ sortis diuisio, raptâ
 Plurima iudicibus sic corrumpendo dedisti
 Doni uoris: hanc qui cupiūt discernere litem,
 Stulti, quos latet ut toto sit dimidium plus,
 Et quanta in molli malua asphodeloq; uoluptas.
 Quippe occultarūt homini nunc numina uictum,
 At quondam tantum facile una luce paraffes,

vnde

Γαίης τ' γν' ῥίξῃσι, καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω,
 ἦ τε Ἐὐπάλαμόν πορ, ὅμως ὑδὶ ἔργον ἐγείρει.
 Εἰς ἑτόρομ γν' τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζωμ,
 Πλάσσι), ὅς ἀπὸ δ' ἢ ἄρ' ὀμνύναι ἠδὲ φυτλύνειμ,
 Οἰκόν τ' οὐ θέσθ', ζυλοὶ δὲ τε γείτονα γείτωμ
 Εἰς ἄφην) ἀπὸ δ' ὀντ', ἀγαθὴ δὲ εἰς ἠδὲ βροθίοισι.
 κ' ἰδὼν ἀμείνους κοράμει ποτίει, Ἐ τέκτονι τέκτωμ,
 Καὶ πῶχος πῶχῳ φθονέει, καὶ αἰοῖ δ' ὅς αἰοιδῶ.

Ω Περση, σὺν θεῖ ταῦτα τῶν σὺν ἑκείνῳ θυμῷ.
 Μηδὲ σ' εἰς κακὸν χαρὸς ἀπ' ἔργῳ θυμὸν ἐρύκοι,
 Νεῖκε ὅππῃ δύνοντ' ἀγορεύς ἐπακκὸν ἔόντα.
 Ωρην γὰρ τ' ὀλίγη πῶλετ' νεκείων τ' ἀγορεύωντε,
 ὦ πινι μὴ βίῃ ἐνδον ἐπικετανὸς κατὰ κεῖται
 Ἰρᾶν, τὸν γὰρ φέρει δὴμὸν τὸρ ἄκτιν,
 τοῦ κεκορεσάμεν, νεῖκα Ἐ δὴν ἐμ' ὀφείλοισ
 Κῆμασ' ἐπ' ἀλλοθίοις. Οἷ δ' ὅκ' ἐπὶ δ' οὐδ' ὅρμον ἔσαι
 ὡς εἰς, ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος
 Ἰθάνοι δίκαις, αἵ τ' ἐκ δ' οὐδ' εἰσιν ἄρισται.
 ἦθ' ἢ γν' κλῆρον ἐδ' αὐτὸς ἀμείνω, ἄλλα τε πολλὰ
 Ἀρπάζωμ ἐφόρεις μέγα κυδαιίνων βασιλῆας
 Δωροφάγους, οἱ τλῶ δὲ δίκλιν ἐθέλῃσι δικάσαι,
 Νῆπιοι, οὐδ' ἴσασιμ ὅσῳ πλῆον ἡμῶν πάντες,
 ὅδ' ὅσομ γν' μαλάχῃ τε κ' ἀσφοδὲλῳ μέγ' ὄνειαρ.
 Κρύναντο γν' ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ρηιδίως γὰρ ἴσιν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργασαιο,

Ὡς τε σὲ κ' εἰς γνῖαντόν ἔχειμ καὶ ἀόργον ἰόντα,
 Αἶψά κε πηδάλιον ᾗ ὑπὲρ καπνοῦ καταβῆω,
 Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο ἔμμόνων ταλαοργῶν.
 Ἀλλὰ ζεὺς ἐκρύψε χολωσάμενθ' φρεσὶν ἡσιν,
 Ὅττι μὴ δ' ἀπάτησε πτομηθεὺς ἀγκυλομήτης.
 Τότε κ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δὲ πῦρ, τ' ᾗ αὖθις εὖς πάϊς Ἰαπετιοῖο
 ἔλελετ' ἀνθρώποισι διὸς παρὰ μητιόεντος,
 Εἰ κοίλῳ ναρθήκει λαθὼν δ' ἰατρὰ πακέραινον,
 Τὸν τε χολωσάμενθ' προσέφη νεφεληγερέτῃ
 Ἰαπετιανίδ' ἡ πάντων πῶλε μῆδεα εἰδὼς (Ζεὺς
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, ἔμᾶς φρενάς ἡπόροπδύκας
 Σοὶ τ' αὖτ' ὦ μέγα πῆμα ἔ' ἀνδράσιν ἰεσομνύοισι,
 τοῖς δ' ἐγὼ αὐτὶ πυρὸς δώσω κακόν, ὃ λίην ἅπαντι
 Τέρπον) ἤτ' θυμόν, ἐόν κακόν ἀμφαγαπῶντες.
 Ὡς ἔφατ', ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν
 Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε ποδὶ κλυτὸν ὅττι τάχιστα (Τε-
 Γαῖαν ὕδ' ἔφύρην, γῆ δ' ἀνθρώπων θεμέλι αὐδ' ἰλὺ
 ἔ' ὀδύνθ', ἀθανάτης ἧ θεῆς εἰς ὧπα εἰσκειν
 πρῶθ' ἑκαῖς, καλὸν εἶδος ἐπ' ἡράτορ. αὐτὰρ Ἀθῆνην
 Ἔργα διδάσκῃ (καὶ πολυδαίδαλλ' ἰδὸν ὑφαίνην,
 ἔ' χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ,
 Καὶ πόθον ἀργαλῆον, ἔ' γμοῖρος μελεδιδνας.
 Εἰ δὲ θεμέλι κύνεον τε νόον ἔ' ἐπὶ κλοπῇ ἦθ' ἔ-
 ξεμείλῃ ἥνωγε δῖα κτορομ ἀργειφόντῃ.

Vnde anno segnis potuisses uiuere toto,
Continuò ad fiumum licuisset ponere stiuan,
Ac tibi cessarent operæ mulûmq; boumq;.
Abdidit at pater hæc iratus pectore secum,
Imposuit quòd ei uersuta mente Prometheus,
Hinc generi humano mala tristia plurima struxit,
Primum occultauit sæuus mortalibus ignem,
Quem satus Iapeto rursus est firatus in usum.
Humanum, in scrula deportans clam Ioue summo.
At pater offensus uerbis est talibus usus:
Qui superas cunctos ô calliditate Prometheus,
Ob me deceptum ac sublatum lætus es ignem,
Sed dolor hinc ingens tibi erit cunctisq; futuris,
His dabo nanq; malum, mihi quòd firatus es ignem,
Ob quod gaudebunt cuncti, proprium malû amantes.

Sic dixit, risitq; parens hominumq; deûmq;,
Vulcanoq; iubet, properanter fingeret udo
E limo plasma, huic uires hominisq; loquelam
Inderet, ac uultu cœlestibus assimilaret
Virginibus, forma effingens pulchra: inde Mineruam
Cum textura alias artes quoq; tradere mandat,
Et Venerem capiti speciosum adhibere decorem,
Atq; comes desiderium, curasq; uoraces:
Addere fallaces mores mentemq; caninam
Mercurium iussit, tibi qui caput abscidit Arge,

Dixit,

Dixit, et implebant patris omnes iussa uolentes.
 Extemplo ē terra primus pede claudus utroq;
 Mulciber effinxit diuæ simile omnia plasma,
 At cinxit uarięq; ornavit cœsia Pallas,
 Vndiq; per totum Charites Suadelaq; corpus
 Contorta ex auro posuere monilia fuluo,
 Pulchricomæ uernis cinxerunt floribus Horæ,
 Aptauit reliquum mundum Tritonia Pallas,
 Iustruxit pectus Maia genitrice creatus,
 Vafritiam imponens, mendacia uerba, dolosos
 Mores: consilium Iouis hoc erat. indidit idem
 Præco deũ nomen mulieri, nomine recto
Pandoram appellans, illam quod quisq; deorum
Dono donarat, quod non hominum fuit ex re.

Postquam igitur factus dolus insuperabilis esset,
 Tum pater omnipotens cum dono Epimethea adire
 Iussit Mercurium, qui nuncius astricolarum est,
 Immemor ast erat hic, frater quod iusserat olim,
 Ne Iouis acciperet donum, sed sperneret, à se
 Dimittens iterum, ne cladis origo sit orbi:
 At miser accipiens, malum habens tum deniq; sensit.

Ante Epimethei erratum mala cognita nulla
 Prorsus erant, facilis sed uita erat absq; labore,
 Difficiles aberant morbi senium accelerantes,
 (Nanq; statim inq; malis homines morbisq; senescunt)
 At mulier

Ὡς ἔφατ', οἳ δ' ἐπίθοντο δίδι κρονίωνι ἄνακτι.
 Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσειλυτος ἀμφιγυῖας
 Παρθένω αἰδοίῃ ἱκέτορ, κρονίδεω διὰ βουλάς,
 Ζῶσε δὲ ἔκ λóσσυσε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ.
 Ἀμφὶ δὲ οἳ χαλρεῖς τε θεαὶ ἔκ πότνια πειθῶ
 Ὀρμούς χρυσείας ἔβαν χροῖ, ἀμφὶ δὲ τλήγε
 Ὠραι καλλίνομοι σέφορ αὐθεσίμειαι εἰρινοῖσι.
 Πάντα γ' οἳ χροῖ κόσμ' ἐφάρμοσε παλλὰς Ἀθήνη.
 Εἰ δ' ἄρ' αἱ εἰσέλασσι δῖα κτορ' ἀργειφόντης
 Ὑδ' ἰδέαδ' αἰμυλίους τε λόγους ἔκ ἐπικλοπερῆτος
 Τόλξε, δίδος βουλῇσι βαρυκτύπεσσι, γν' δ' ἄρ' αὖ φωνῇ
 Θῆκε θεῶν κέρυξ, ὀνόμηνε δὲ τλήδε γυναικί.
 Πανδώραν, ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρορ ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιμ' ἀλφειῇσι.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλορ αἰπὺν, ἀμήχαν' ὄξετέλειον,
 Εἰς ἐπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν ἀργειφόντ'
 Δῶρ' ἄγοντα θεῶν ταχυὴν ἄγγελον, ὅδ' ἐπιμηθεὺς
 Εφράσαθ' ὥς οἱ εἶπε πτομηθεὺς, μὴ ποτε δῖοιορ
 Δεξαδ' παρ' ἑνὸς ὀλυμπίου, ἀλλ' ἄρ' ἐμπεμ
 Εξοπίσω, μὴ πῶς τι κακὸν θνητοῖσι γήνηται.
 Αὐτὰρ ὁ Διὸς ἀμύνει, ὅτε δὴ κακὸν εἴχ' ἐνόησε.
 Ρεῖψ' ἤ γ' ἰὼν ζώοντορ ὑπὸ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,
 Νόσφιμ' ἄτορ κακῶν, ἔκ' ἄτορ χαλεποῖο πόνοιο,
 Νῆσ' τ' ἀργαλέων, αἷ' τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκεν.
 Αἶψα γάρ γ' ἐν κακότητι βροτῶν καταγυράσκεισι.
 Ἀλλὰ

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι πίθῳ μέγα πῶμα ἀφελῶσα
 Εσκέδασ', ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
 Μῆνη δ' αὐτόθι ἐλπίς γν' ἄρρηκτοισι δόμοισι
 Ενδὸν ἐμμενε πίθῳ ὑπὸ χεῖλεσιν, ὅδ' ἐδύραζε
 Εξέπλη. πρόδ' οὖν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο
 Αἰγυίοχ' Βυλῆσι δ' ἰὸς νεφεληγερέταο.
 Ἄλλα ἣ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη ἣ θάλασσα.
 Νῆστοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρην ἠδὲ ὑπὸ νυκτὶ
 Αὐτόματοι φοιτῶσι κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
 Σιγῇ, ἐπεὶ φωνῶν δ' ἐξέλθω μελέτα Ζεὺς.
 Οὐτ' ἔτι που δῶκε Διὸς νόον δ' ἀλεῖαδ'.

Εἰ δ' ἐθέλεις ἐτόρόν τοι ἐγὼ λόγῳ ἐκκορυφώσω
 Εὖ κ' ἐπισαμύλῃ, σὺ δ' ὅ γν' ἰφρεσί βαλμένο σῆσιν,
 ὣς ὁμόθεν γεγάασιν θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι.

Χρῦσι δ' ἢ πρότετα γένος μδρόπων ἀνδρῶν
 Ἀδανάθι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 οἱ ἢ ὑπὸ λρόντ' ἦσαν, ὅτ' ἔραν ὠ ἐμβασιλεύον,
 ὥστε θεοὶ δ' ἐξωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Νόσφι μ' ἄτορ τε πόνων κ' οἰζύνῃ, ὅδ' ἐπεὶ δὴ λρόν
 ἔκρας ἐπὶ λῶ, αἰεὶ ἣ πόδας ἔχ' ἔκρας ὁμοιοι,
 Τέρποντ' γν' θαλίησι κακῶν ἐκβάδον ἀπάντων.
 Θνήσκ' δ' ὡς ὕπνω διεδ' ἡμῶν, ἐδ' ἀλὰ δὲ πᾶν
 Τῶσιν ἔλω, καρπὸν δ' ἐφόρε Ζεῖδιωρος ἄρσρα (ἴα
 Αὐτόματ' ἢ πολλόν τε κ' ἄφθον). οἱ δ' ἐβελήμοι

At mulier digitis dum tollit opercula uasi,
Omne malum, lādens homines graue, sparsit in orbem,
Sola ibi se in firmis tenuit spes ædibus, intus
Pyxidis ad labrum latitans non euolat extra,
Atq; etiam citius rursum uas tegmine clausit,
Consilium mentemq; Iouis Pandora secuta.
In terram exilijt reliquum genus omne malorum,
Hinc mare nunc illis est plenum, plenaq; terra,
Nocte dieq; homines miseros inuadere nunquam
Exangues cessant morbi, mala multa ferentes,
Et tacite adueniunt, nam uox est à Ioue dempta,
Sic non ulla Iouis mentem euitare potestas.

Nunc aliud refram, si non audire graueris,
Ordine quodq; suo memorans, tu mente reconde.

Postquam unà nati, Dij mortalesq; fuerunt,
Primum fecerunt hominum genus aureum, Olympi
Qui celsas habitant ædes Dij sine carentes,
Hiq; homines, cœli Saturno sceptrā tenente,
Viuebant, & erat Dijs uita simillima, curis
Aerumnisq; uacans, nunquam quassata senecta,
Robore semper erant simili manuumq; pedumq;
Perpetuas epulas agitabant pectora læti,
Mors accedebat tanquam sopor illa fuisset,
Commoda nulla aberant, immensos terra ferebat
Sponte sua fructus, illi sine murmure donis.

Diuina

Diuum uiuebant, inter se pace fruentes.

*At genus hoc postquam tellus contexit in aluo,
Continuò facti sunt diuī mente tonantis,
Atq; colunt terras, hominum custodiam agentes,
Qui nunc quid iuste obseruant, quid fiat inique,
Aëre uestiti, peragranies undiq; terram,
Diuitias tribuunt, regale hoc munus eorum est.*

*Inde genus superi ficere argenteum olympi,
Longe deterius multis in paribus aureo,
Haud mentis probitate ualens, haud indole tantum.
Tempore at hoc hominū, bis quinquaginta per annos
Matris lacte domi uiuebat paruulus infans,
Sed quum pubertas iam plenaq; contigit ætas,
Tempus ad exiguum post illis uita manebat.
Plurima uiderunt mala, nanq; iniuria nunquam
Mutua cessabat, reuerentia nulla deorum,
Nullus erat cultus, nulla aris sacra ferebant,
Vt mos est alijs mortalibus: hinc pater altus
Iuppiter accensus merita illos perdidit ira,
Quod superis nullos dare dignarentur honores.*

*At genus hoc postquam tellus quoq; textit in aluo,
Illi sub terris sedes habitare secundas
Sunt iussi, atq; illic non sunt ab honore remoti.*

*Aeneum at hinc hominū genus alii rector olympi
Iuppiter, æquandum non parte argenteo in ulla,*

Quercubus

Ἦσυχοι δ' ὄγχα νίμοντο σὺν ἑδλοῖσιν πολέεσσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δ' ἔϋ γένος ἦν γαῖα κάλυψεν,
 τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι διὸς μεγαλῆς δῖα βουλὰς,
 ἑδλοὶ ἐπιχθόνιοι φύλακός θνητῶν ἀνθρώπων,
 οἳ ῥα φυλάσσοσι τε δίκας καὶ χέτλια δ' ὄγχα
 ἥερα ἑσσάμυλοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν
 πλοτοδότῃ, δ' ἔϋ γένος βασιλήϊον ἔχον.
 Δούτορον αὖτε γένος πολὺ χερότορον μέσσι πιδρῶ
 ἀργυρέων ποίησεν, ὀλύμπια δ' ὤματ' ἔχοντός,
 χρυσέῳ οὔτε φυλὴν ἑσάλιγκιον, οὔτε νόημα,
 ἀλλ' ἕκαστον μὲν πᾶσι ἔτῃα πρὸς κητόρι κεδνῷ
 ἔβριφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιός ῥ' ἐνὶ οἴκῳ.
 ἀλλ' ὅταν ἠβήσῃ κῆ ἠβης μέτρον ἴκοιτο,
 Γανυμήδιον ζῶοντῶν ὑπὲρ χρόνον ἄλγε' ἔχοντες
 ἀφραδίαις, ὕβειν γὰρ ἀτάσθαλον ἔκ ἐδυῖαντό
 ἀλλήλων ἀπέχειν, ὅδ' ἀθανάτους θοράπδ' εἰμ
 ἠβελον, ὅδ' ἔρδ' εἰμ μακάρων ἰορῶις ἐπὶ βωμοῖς,
 ἠθέμις ἀνθρώποισι κατ' ἠθια. σὺ μὲν ἔπειτα
 Ζεὺς κρονίδης ἐκρυψε χολοῦ μιν, ὅνεκα ἱμᾶς
 οὐκ ἐδίδον μακάρεσσιν θεοῖς οἳ ὀλυμπον ἔχουσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δ' ἔϋ γένος ἦν γαῖα κάλυψεν,
 τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μακάρων θνητοὶ καλίωνται
 Δούτοροι, ἀλλ' ἔμπης ἱμῆ καὶ ἴοισιν ὀπηδεῖ.
 Ζεὺς δ' πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μόρσιον ἀνθρώπων
 χάλκιδον ποίησ' ἐκ ἀργυρέῳ ὅδ' ἐμ' ὁμοιον, (πῶρ

Β Ἐκ μὲ-

Εκ μελαιῶν, δίδνόν τε κὶ ὄμβριμον οἷσιν ἄριστος
 ἔργ' ἔμελε συνόσντα κὶ ὕβρις, οὐδ' ἐπὶ σῖτον
 ἠΐδιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμὸν
 Ἀπλάστοι, μεγάλη δὲ βίη κὶ χεῖρες ἅαπται
 Εξ ἁμῶν ἐπέφυκον ὑπὸ σιβαροῖς μελέεσσι.
 τοῖς δ' ὡ χαλκεὰ μὲν τόλχεα, χαλκιοὶ δὲ τέτιοι,
 χαλκῶ δ' ὀργάζοντο, μέλας δ' ἔκ' ἐσκε σιδ' ἠρθε.
 Καὶ τοὶ μὲν χεῖρεσσιν ἑαυτὸν σφειτόρῃσι διακμήντες,
 βῆσαν δὲ θυρώσντα δόμοιο κρυδρῶ αἰδέλαο
 Νώνυμοι, θανάτος δὲ ὧ ἐκπαύλας πόρ' ἔοντες
 Εἴλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλεπον φαῖος κελίοιο.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κὶ αὖτ' ἤλθ' ἤνυστο γαῖα καλὴν ἔχουσα
 αὖθις ἐτ' ἄλλο τέταρτον ὑπὸ χθονὶ πολυβοτείρῃ
 Ζεὺς κρονίδης ποίησε δικαιοτόρον κὶ ἀρεῖον,
 ἀνδρῶν ἠρώων βεῖον γένος, οἳ καλέονται
 ἡμίθεοι πρὸ τέρεν γενεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ αὖτ' ὅτ' ἤνυστο πόλεμος τε κακὸς ὧ φύλακτις αἰνῇ,
 τὸς μὲν ἐφ' ἐπταπύλῳ θῆκε καδμυίδε γαίῃ
 ὦλεσε, μαρναμένους μύλων γένε' οἷδε πόδια.
 τὸς ἧ κὶ γέννησιν ἑαυτὴν μέγα λαῶν μαθ' ἀλάσσης
 εἰς ῥαῖιν ἀγαγῶν, ἑλγύνε γένε' ἠὲ νόμοιο,
 ἔνθ' ἦτοί μ' αὖτ' ἀθανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε.
 τοῖς ἧ δὲ χ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἦθε' ὅπασας
 Ζεὺς κρονίδης κατένασσε παῖν' εἰς πείρατα γαίης
 καὶ θεοὶ μὲν ναῖουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες

Quereubus ex duris fecit durum ualidumq;
 Mars erat his cordi, & uesana libido nocendi,
 Non frugem ederunt, adamantis pectus habentes,
 Infandum suberat robur, fortesq; lacerti
 Pendebant de humeris, membra omnia crassa ferebāt;
Arma quidem ex solido constabant ere domusq;
Omnia (adhuc ferro tum ignoto) ex ere parabant.
 Vita illis proprio manuum finita furore est,
 Atrāq; Plutonis nullo cum nomine regna
 Intrarunt, quamuis fortes, quamuisq; superbos,
 Mors tamen inuasit, solemq; relinquere fecit.

At genus hoc postquam tellus quoq; texit in aluo,
 Iuppiter in terris Saturni filius inde
 Rursum aliud fecit quartum, præstantius atq;
 Iustius, heroum genus, ipsis equiparandum
 Dijs, ac semideos hos secula priora uocabant,
 Abstulit at nimius bellorum ardorq; furorq;
 Hos septemgeminæ Cadmæ ad moenia Thebes,
 Ob tua pugnantes pecora, atq; ipsam Oedipe regnan,
 Illos nauigio sala per spumantia ponti
 Ad Troiam uectos, te propter Tyndaris alma,
 Oppressūq; illic mors ultima linea rerum.
 Iuppiter at simul hos ad mundi extrema remouit,
 Longe à terricolis tribuens uitamq; domosq;
 Atq; quidem leti semper uacuaq; dolore

Calcant Elysios campos prope littora vasti
 Oceani, hic illis dulcem unoquoq; ter anno
 Effundit fructum mater gratissima tellus.

Dij utinam quinta mihi uitam etate negassent,
Sed nascendus adhuc miser essem, aut mortuus olim:
Ferreum enim nunc est genus, intermissio nunquam,
Nunquam finis erit noctiue diæue malorum,
 Perpetuis hominum Dij stringent pectora clavis.
 Ast aliquando malis his succedent bona rursum,
 Namq; pater genus hoc hominū quoq; morte domabit,
 Vtraq; quum fuerint iam cani tempora facti,
 Nec similis nato genitor, nec filius illi,
 Nec socius socio, nec fidus suscipienti
 Hospes erit, proprio nec fratri frater, ut antè:
 Despicient senio fessos sine honore parentes,
 Insuper audebunt duris incessere uerbis,
 Vtpote nec numen reuerentes, adde quod ipsi
 Dira seni patri proles alimenta negabit,
 Ius erit in dextra, suaq; alterna oppida scindent,
Vir bonus aut iustus nullius fiet honoris,
Sed magis insignem sua per scelera atq; rapinas
Suspicient, cedit ius dextæ, nec pudor ullus
 Notus erit, sallet probum & improbus, ore dolofo
 Verba obliqua loquens, periuriaq; insuper addens.
 Deniq; lior edax, pallens, tristisq;, malisq;

Alterum

Εμ μακάρων νήσοισι, πρὸ ὠκεανὸν βαθυδύνῳ
 Ολβιοὶ ἥρωδον. τοῖσι μελινδ' ἄε καρπὸν
 Τεῖς τδ' ἐπὺς θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρσρα.
 Μικετ' ἐπεὶ ὠφελον ἐγὼ πᾶσι μετ' ἔναι
 Ἀνδράσι, ἀλλ' ἢ πρόδε θανείμ, ἢ ἐπὶ τα γῆρας,
 Νυν γὰρ δὴ γῆϑ' ὅξι σιδήρεω, ὅδε ποτ' ἤμαρ
 Παύσοντ' καμάτῳ ὀϊζύϑ', ὅδε τι νύκτωρ
 Φθιρόμενοι, χαλεπὰς ἧ θεοὶ δώσουσι μόριμνας.
 Ἀλλ' ἐμπης ὅ τοῖσι μίμξετ' ἰδὼλ' ἀκακοῖσιν.
 Ζεὺς δ' ὀλέσθ' ὅτ' ἔβ' ἡ γῆμος μόροπ' ἄνθρώπων.
 Εὖ τ' αὖ γ' ἡνόμενοι πολιοκρόταφοι τελευτάσιν,
 Οὐδὲ πατὴρ παῖδεσσιν ὁμοίος, ὅδ' ἔτε παῖδον,
 Οὐδὲ ξείνος ξεινοδύκω, καὶ ἑταῖρ' ἑταίρῳ,
 Οὐδὲ κασίγνητός φίλ' ἑσσεῖ ὥς ὁ πάρος πορ,
 Αἵψα δὲ γηράσκοντες ἀτιμήσουσι τὸ κῆρας.
 Μίμνον δ' ἄρ' αὖ τὸς χαλεποῖς βάλλοντες ἐπέεσσιν
 Σχέτλιοι, ὅδε θεῶν ὅπιν εἰδότες. ὅδε μὲν οἳ γὰρ
 Γηράντεσι τοκύνουσιν ἀπὸ βρεπτήρια δίδιν
 Χειροδίκαι, ἐτόρ' ὅτ' ἐτόρ' ὅτ' ὅλιμ δ' ἀλαπάξῃ.
 Οὐδέ τις δυόρκος χάρις ἔσσεταί, ὅτε δικάϊος,
 Οὐτ' ἀγαθῶ. μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα ὅτ' ὕβρις
 Ἀνέρα τιμήσουσι, δίκη δ' ἡνέχουσι καὶ αἰδώς
 Οὐκ ἔσται. βλάψῃ δ' ὁ κακὸς ἄν' ἀρείονα φάτα
 Μύθοισι σκολοῖς γνέπων, ἐπὶ δ' ὅρκον ὁμῆται.
 Ζῆλος δ' ἄνθρώποισιν οἰζυροῖσιν ἀπάσιν

22 ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ Α.

Δυσκέλαδος, κακὸς χαίρῃς ὁμαρτήσῃ συγδρόπῃ.
 Καὶ τότε δ' ἔπειθ' ὄλυμπ' ἀρχθονὸς Ὀυριόδ' εἰς
 Λαυνοῖσι φαρείεσι καλυψαμένην χροά καλόν,
 Αθανάτ' μετὰ φύλον ἵτ' ἐπὶ πωλιπόντ' ἀνθρώπους
 Αἰδώς ὦ Νέμεσις. τὰ δὲ λείψεται ἄλγος λυγρὰ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακῷ δ' ἔκ' ἔσεται ἀλκή.
 Νῦν δ' αἶνον βασιλίδ' ὄρεω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.
 Ωδ' ἱρήν περ σέφ' ἐπ' ἀνδρῶν ποικιλόδιστον,
 Ὑψι μάλ' ἐν νεφέεσσιν φέρων ὀνύχεσσι μεμαρπώς,
 Ἥδ' ἐλεὸν γναμπῶσι πεπρωμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι
 Μύριβ'. τ' δ' ὅγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε,
 Δαιμονίη τί λέλακας; ἔχ' νύ σε πολλὸν ἀρείων,
 Τῆς δ' εἰς ἧς αὐτὸς ἐγὼ πρὸς ἄγω, καὶ αἰοδὸν ἔδωκα.
 Δῶπνον δ' αὖτ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἢ ἐμὴν ἔσται.
 Ἄφρ' δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας αὐτὸς φερέσθαι,
 Νίκης τε σέρεται, πρὸς τ' αἰχέσιμ' ἄλγος πάχ' ἔχει.
 Ως ἔφατ', ὠκυπέτης ἱρῆς ταυνοσίπτερος ὄρνις.
 Ωπέρσθη, σὺ δ' ἄκρ' ἀλκή, μηδ' ὕβρις ὀφείλλει.
 Ὑβρις γάρ τε κακὴ δὴ λῶν βροτῶν. εἰ δέ μ' ἐδίδως
 Ρηϊδίως φορέμεν δωῖα τ', ἀερὺν δ' εἰς τ' ὑπὸ αὐτῷ
 Εγκύρσας ἄτησιμ'. ὁ δὲ δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 Κρείσσων δ' ἔτα δίκαια. δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἔχει
 Ες τέλος ἀεὶ λυθῆναι. παθὼν δ' ἐπὶ νήπιον ἔγνω.
 Αὐτίκα γὰρ τρέχει ὄρνις ἅμα σκολίησι δίκαισι.
 Τῆς δὲ δίκης ῥόθος ἐλκομένης ἢ κ' αὐτοῖς ἄγασσι
 Δωροφά-

Alterius gaudens, homines se spargit in omnes.
 Tum Pudor & Nemesis duo maxima numina, cœli
 Antiquas repetent sedes, uelamine corpus
 Obteſti niueo, terramq; hominesq; superbos
 Gaudebunt liquiſſe, quibus tamen agra relinquent
 Tot mala, quæ nullo poterunt medicamine tolli.

Nunc age principibus referam doctis licet ipsis,
 Fabellam. Accipiter ſic paruam ad aedonæ dixit
 Alta in nube ſerens, conuellensq; unguibus atris,
 Hæc miſerè eluxit curuo lacerata ſub ungue,
 At fuit accipitri uox illa tyrannica diri,
 Quid garris demens? nunc longe fortior in te
 Ius habet, hæc tibi cantrici, qua duco, ſequendum,
 Nunc mihi ſi placeat, tibi parcam, aut cœna futura eſt,
 Stultus maiori cupiens contendere contrà,
 Vincitur, atq; ignominiam cum clade reportat.
 Sic ait accipiter ſulcans celeri aëra penna.

Tu ſequere ô Perſe, iuſtum iniuſtumq; relinque,
 Nam multum petulans homines iniuria lædit,
 Quam uir ſerre nequit patiens, quin corde mouetur
 Cladem ullam accipiens, melior ſic ſemita monſtrant
 Iuſtitiam, cedit quoq; tandem iniuria iuri
 Succumbens, ſtultus non nouerit hoc niſi paſſus,
 Iamq; ſtatim comes eſt iuri periurium iniquo.
 Iuſtitia hæc ſequitur, trahitur quocunq; ab auaritia.

Iudicibus, quos lege finit decernere iniqua,
 Hinc lachrymans iurbis uicos populumq; pererrat.
 Aëre tecta, illis secum mala plurima uoluens
 A quibus exacta est, fraudataq; partibus equis.
 Qui uero externis & ciuibus omnia iuste
 Distribuant, nil flectentes à tramite recto,
 His uiuret urbs, populiq; uigent, atq; omnia florent,
 Pax iuuenum nutrix usq; est, non horrida bella
 Latiuidens illis immittit Iuppiter unquam,
 Nec populos inter rerum nulla penuria iustos,
 Insumunt epulis in sacris parata labore:
 Terra dat immensos fructus in montibus altum
 Quercus fert glandes caput, est apis incola uentris,
 Grex ouium lana per agros incedit onustus,
 Et similem sobolem genitrices patribus adunt,
 Deniq; cunctarum rerum ubertate fruuntur,
 Non scandunt naues, tellus uictum alma ministrat.

At quibus est cordi mala uis, malefactaq; dira,
 Destināt extemplo his Saturnius æthere poenas.
Nomine sepe uiri scelerati urbs plectitur omnis,
Qui peccet, faciatq; Ioui non facta ferenda.
 Verum ut subijciam mala quæ Deus æthere mittit,
 Dat cum peste famem, tacta omnis plebs cadit igni.
Inc edunt sterili mulieres uentre, domusq;
 Ac stirpes pereunt, supero id rectore uolente.

Agrina

Δωροφάγοι, σκολιαῖς ἢ δίκαις κείνωσι θέμιστας.
 Ἡ δ' ἐπεταί λαίεσσα, πόλιν τε καὶ ἦθεα λαῶν
 Ἡέρα ἑοσαμνήν, κακῶν ἀνθρώποισι φέρουσα,
 Οἳ τέ μιν ὀζελάουσι καὶ ἐκ ἰβείων ἐνειμαν.
 Οἳ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ γν' δῆμοισι διδίδουσι
 ἰθείας, καὶ μὴ τι παρεκβαίνουσι δίκαις,
 Τοῖσι τέβηκε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθόουσιν γν' αὐτῇ,
 Εἰρῶν δ' ἀνὰ γλῶ κροθόφος, ὅδε ποτ' αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται θυρόσπα ζεύς,
 Οὐδέ ποτ' ἰδυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμός ὅππῃ
 Οὐδ' ἄτῃ, θαλίης ἢ μεμηλότα δόξα νέμον'. (δ' εἰ.
 Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον, ἔρσι δὲ δροῦς
 Ἀκρὴ μὲν τε φέρει βαλανύς, μέσση ἢ μελίεσσα,
 Εἰροπόκη δ' οἶδ' μαλλοῖς καταβεβεῖθαι,
 Τίκτουσι ἢ γυναικὸν εἰκοῖτα τέκνα γονόουσιν.
 Θάλασσι δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές, ὅδ' ὑπὸ νηῶν
 Νέουσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρσρα.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηκε κακὴ καὶ χέτλια δόξα,
 Τοῖς ἢ δίκην κρονίδης τεκμαίρεται θυρόσπα ζεύς.
 Πολλὰ καὶ καὶ ξύμπασα πόλις κακῶ ἀνδρὸς ἐπαυ
 Ουτὶς ἀλφαινῆς, (ἢ ἀτάδαιλα μηχανά). (ρ' εἰ,
 Τοῖσι δ' ἔρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα κρονίω
 Λιμὸν ὁμοῦ (ἢ λοιμὸν ἀποφθινύουσι δὲ λαοί,
 Οὐδὲ γυναικὸν τίκτουσιν, μινύουσι δὲ οἴκοι,
 Ζῆνός φραδ' μοσυνῶσι ὀλυμπία, ἄλλοτε δ' αὖτε

20 ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ Α.

Ἡ τῶν γε στρατῶν θυρωὶ ἀπώλειον, ἢ ὅγε τείχεσσι
Ἡΐας γὰρ πόντω κρονίδης ἀποτίννυται αὐτῶν.

Ω βασιλεῖς, ὑμεῖς ἡ καταφραζέσθε καὶ αὐτοὶ
τῆνδε δίκην. ἐγγὺς γὰρ γὰρ ἀνθρώποισι ἔοντες

Αθάνατοι λδύσασσι, ὅσοι σκολιῶσι δίκησιν
Αλλήλους τρεῖσσι θεῶν ὅππῃ δὲ ἀλίσγοντες.

Τεῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ὑπὸ χθονὶ πολυβοτείρη
Αθάνατοι ζυγὸς φύλακος θνητῶν ἀνθρώπων,

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χεῖλια ὄρχα
Ἡδὲ εὐσάμνοι, πάντα φοιτῶντες ἐπὶ αἶαν.

Ἡ δὲ τε παρθένῳ δὲ δίκη διὸς ἐκγεγαῖα,
Κυδὸν ἢ τ' αἰδοῖν τε θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν.

Ἡ γὰρ ὅπότ' αὖ τις μὴ βλάβῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
Αὐτίκα παρ' διπάρῃ καθεζομένη κρονίωνι,

Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον, ὅφρ' ἀποτίσῃ
Δῆμῳ ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἳ λυγρὰ νοδύνῃς

Αλλὰ παρκλίνουσι δίκας σκολιῶς γνέποντες.

Ταῦτα φυλασόμενοι βασιλεῖς ἰθύνετε μύθος
Δωροφάγοι, σκολιῶν ἡ δίκων ἐπιπείγῃ λάβεσθε.

Οἳ αὐτῶ κακὰ τδύχ' ἀνὴρ, ἄλλω κακὰ τδύχων.
Ἡ δὲ κακὴ βολὴ θεῶν βολαίαντι κακίῃ,

Γαῖα ἰδὼν διὸς ὀφθαλμοῦ καὶ πάντα νοήσας,
Καὶ νῦν τάλδ' αἰεὶ ἐθέλει ἐπιδίεργε, ὅδ' ἐλπίθε

Οἴκῳ δ' ἢ κῆ τλῶδε δίκῃ πόλις γνῶτος ἔεργε.
Νῦν δ' ἐγὼ μὲν τ' αὐτὸς γὰρ ἀνθρώποισι δίκαιον

Εἶλω

Agmina qui nunc sternit eorum, aut moenia frangit,
Currentesq; rates disrumpit in æquore seuus.

O uos qui regitis terras, aduertite mentem
Huc ad iustitiam, quoniam superi prope nos sunt
Dij qui cuncta uident, et eos qui per mala iura
Defraudant alios spreta ratione decorum.

Ter numerum exuperant coelestia numina, terram
Que nobiscum habitant, in tutelam data nostrum,
Illaq; quid iuste obseruant, quid fiat iniquè,
Aère testis, omnem pedibus peragrantia terram.
Ipsaq; iustitia est uirgo Ioue parente,
Clara deos inter superos reuerendaq; multum,
Quam si quis uiolet meritòue fraudet honore,
Continuò ante pedes residens patris Iouis alti,
Humane exponit mentis scelera, et dare poenas
Vult fraudis, populi rectores, qui sacra iura
Detorquent, mala dum ob nummum sententia fertur
Sed memor ô index horum, tua dirige rectè
Iudicia, et capiant te obliuia iuris iniqui.
Noxius ipse sibi est, alij qui querit obesse,
Consiliumq; malum danti fert maxima damna.
Perspicit ac sentit sacrum Iouis omnia lumen,
Nunc uidet et nobis quid agatur, si uelit, illum
Nec latet hac quodnam ius exercetur in urbe.
Ast ego mortales inter iustus minime essem

Filius

Filius, aut itidem, si peccatum foret, esse
Iustum, aut præmia si iniustum maiora manerent,
Talia sed minime est facturus Iuppiter unquam.

Ast immitte tuis hæc Perse cordibus imis,
Audi iustitiæ, uimq; obliuiscere diram,
Hanc etenim legem nobis Deus ipse reliquit,
Piscibus at nemorumq; feris, auibusq;, se ut ipsi
Inuicem edant, iuris quia non discrimen in illis.
Iustitiam nobis, quæ præstantissima longe est,
Tradidit, et quoties audet quis dicere uerum
Existens testis, Deus huic dat prospera cuncta.
Qui dum testis adest temerè periuria iurans
Mentitur, lædens hic ius, mage læditur ipse,
Nam genus ipsius perit atq; extinguitur omne:
At genus in claro iusti post nomine uiuit.

Nunc tibi præcipue memorabo salubria Perse,
Scilicet ex uitijis facile est uel prendere turbam,
Nam uia non longa est, foribus uicina morantur.
At regina graui uirtus sudore paratur,
Est uia difficilis, præceps, longa, aspera, ad illam
Principio, postquam iam stas in uertice summo,
Tum facilis tum fit dulcis, licet antè molesta.
Optimus ille uir est, primusq;, sibi omnia noscens
Consulere, expendens quæ post prodesse ualebunt.
Sed bonus hinc ille est, audit qui recta monenti,

Qui

Εἴλω, μή τ' ἐμός ἦς, ἐπεὶ κακὸν αὐδρα δίκαιον
 ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δύνω ἀδικώτερόν τ' ἔξει.
 Ἀλλὰ τὰ γ' ὅπως ἔολπα τέλει διατόρπικέραννον.
 Ω Πέρση, σὺ ἢ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεις ὅππῃ,
 καὶ νῦν δίκης ἐπάκσε, βίης δ' ἐπιδάμεο πάντα.
 Τόνδ' ἐγὼρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε κρονίωμ,
 ἰχθύσι μὲν καὶ θηροῖσι, καὶ οἰωνοῖς πετεινοῖς
 ἔοδον ἀλλήλους, ἐπεὶ ὁ δίκη δέσιν ἐπ' αὐτοῖς.
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἢ πολλὸν ἀρεῖν
 γίνεται. εἰ γὰρ τις κ' ἐθέλη τὰ δίκαια ἀγροδύειν
 γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοὶ θυρυσσάμενος.
 Ὅς δέ κε μαρτυρέουσιν ἐκὼν ἐπίορκον ὁμόσας
 ψεύσετ', σὺ δὲ δίκην βλάψας νήκετον ἀλάδῃ,
 τὸ δέ τ' ἀμαυροτόρην γῆν μετόπισθε λελήπῃ,
 ἀνδρὸς δ' ὀύρετο γῆν μετόπισθεν ἀμείνων.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἔοδλὰ νοέω ἀρεῶ μέγα νήπιε Πέρση,
 τῷ μὲν τοι κακότητα καὶ ἰλασθὲν δέσιν ἐλέομαι,
 ρηϊδίως ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι νάει.
 Τῆς δ' ἀρετ' ἰδρῶτα θεοὶ περπαροῖσιν ἔθηκαν
 ἀθάνατοι. μακρὸς ἢ ἑὸρβιθ οἶμος ἐπ' αὐτῷ,
 καὶ ῥηχὺς τὸ πρῶτον. ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
 ρηϊδίη δ' ἤπειτα πέλῃ χαλεπή ποδὲ ἔσσει.
 Οὐτ' ἢ παναρίς θ' ὅς αὐτῷ πάντα νοήσῃ
 φρασσάμενος, τὰ κ' ἐπείτα ἑὸν τέλος ἥσιν ἀμεί
 ἔοδλός δ' αὖ καὶ κείνος ὅς δ' ἐπὶ πόντῳ πίθη. (νο
 Ὅς δέ

Ὅς δ' ἐκε μὲν αὐτῷ νοεῖ, μήτ' ἄλλος ἀκούων
ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀρχήϊός ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμέτερος μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς,
ἐργάζου Γερση δῖον γῆνός, ὄφρα σε λιμός
ἐχθαίρῃ, Φίλει δέ σ' εὐσιφανθὲς Δημήτηρ
θιάδῃς, βίότῳ γ' ἐπὶ πύμπλησι καλεῖται.

Λιμός γὰρ τοῖς πάντεσσι ἀργῶν σύμφορος ἀνδρῶν.

Τῷ δὲ θεοὶ νυμφοῦσι καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀόργος
ζῶν κηφύωσιν κοθούροισι ἐκελθὲς ὄρμῳ,

οἳ τε μελίσσάων κάματον τρήχουσιν ἀόργοι
ἔδοντες, σὺ δ' ὄργα φίλ' ἐσω μέτρια κοσμεῖς,

ὡς καὶ τοὶ ὠρεῖς βίότῳ πλήθωσι καλαί.

Ἐξ ὄργων δ' ἀνδρῶν πολὺ μῆλός τ' ἀφνειοί τε.

Καὶ τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτορος ἀθανάτοισιν

ἔσται ἢ δὲ βροτοῖς, μάλα γὰρ συγέσσιμ' ἀόργος.

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδός, ἀόργῃ δέ τ' ὄνειδός.

Εἰ δ' ἐκὼν ἐργάζῃ, τάχα σε ζῆλώσει καὶ ὄργος

πλοκωῦντα, πλὸς τῷ δ' ἀρετὴν ἔχει κῦδος ὀπηδῆς,

Δαίμονι δ' οἷός ἐστιν (τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον)

εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν

εἰς ὄργον τρέψας, μελετᾷς βίῳ ὡς σε καλόν.

Αἰδώς δ' ἐκ ἀγαθῆς κηρυμμένη ἀνδρῶν κομίζει,

αἰδώς, ἥ τ' ἀνδρας μέγα σίνεταί ἢ δ' ὀνίνησι.

Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβῇ, θάρσος δὲ πρὸς ὀλβῳ.

Ζήματα δ' ὅχ' ἄρπακτὰ θεός δόξα πολλὸν ἀμείνων.

Εἰ γὰρ

Qui sibi consulere ignorat, nolitq; monenti
 Auscultare alij, nullusq; et inutilis hic est.

Sed tu nostra animo semper praecepta reuoluent,

Esto operi intentus Perse diuine, fames ut
 Te premat inuidia, Cereri, sed amere pudice,
 Illa tua omnigeno sic impleat horrea uictu.

Ecce fames comes est homini certissima pigro.

Adde quod hunc odio superiq; hominesq; sequuntur.

Quisquis segnitia fucos imitatur inertes,

Quorum uenter apum consumit parua labore,

O cia agens: sed opus tu quodq; in tempore cura,

Horrea ut accipiant maturum in tempore fructum.

Ditescunt homines ex sedulitate laborum,

Quin operans fies multo mortalibus et dijs

Charior: his odio, cui corpus torpet, habetur.

Turpe labor non est quicquam, sed inertia turpe.

Tu studio, ad studium quoq; perstimulabis inertem.

Ditescens, at opes uirtusq; decusq; sequuntur,

Dijs similis fies: melius nil ergo labore,

Siq; nec alterius cupiens rerum, usq; laborans

Vt iubeo, proprium studeas acquirere uictum.

Vtilis haudquaquam est homini pudor hospes egentis.

Nunc iuuat ille iarium, nunc officit ille uicissim.

Vir pudibundus inops manet, audax fit citò diues.

Nil unquam rapias, data coelitus optima dona.

Cuius

Cuius enim fuerit manuum res aucta rapinis,
 Siue usu linguae mendacis (qualia fiunt
 Humanis animis lucri dulcedine captis,
 Dumq; pudor nullus, sola irreuerentia regnat)
 Hunc male Dijs uexant, rursum possessio primum
 Atteritur, felix nec longo tempore uiuit,
 Par scelus hic, à quo supplex et laeditur hospes,
 Patrat, et inreditur quicumq; cubilia fratris,
 Vxorem maculans, et sancta cubilia stupro.
 Peccat et is qui laedit utroq; parente carentes,
 Quiq; senectutis supremo in limine stantem
 Haud timet immiti sermone offendere patrem,
 Hunc pater ipse deum Saturnius odit, et illi
 Factis pro iniustis tandem mala digna rependit.
 Sed nunquam Perse tu quicquam feceris horum,
 At pro uirili superis Dijs fac sacra, pure
 Mundeq; et pingues coxas adoletis sub aris,
 Nunc uini pateris, nunc placae thuris odore,
 Solis ad occasum facies et solis ad ortum,
 Ut tibi perpetuo fausti sint atq; fauentes,
 Utq; iuuare queas alios, non te iuuat alter,
 Hoste tuo, ad coenam tui amantem accersere, relicto,
 Hunc tamen ante omnes, paries quem separat unus
 Abs te: si qua etenim tibi res peragenda domi sit
 Disincti uicini aderunt, cingentur amici.

Damnum

Εἰ γὰρ τις καὶ χόρσι βίη μέγαν ὄλβον ἔλκεται,
 ἢ οὐ γὰρ γλώσσης λήισσεται (οἶαί τε πολλὰ
 γίνεται, δὴ τ' αὖ δ' ἢ κέρους νόον δ' ἀπατήσῃ
 ἄνθρωπον, αἰδῶ δέ τ' ἀναδίσκῃ κατὰ πᾶν)
 Ρεῖά τε μὲν μαυρᾷσι τοῖσι, μινύθουσι δὲ οἴκοι
 ἄνερσι τῷ, παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὄλβος ὀπηδῆι.
 ἴσον δ' ὅς θ' ἱκέτιω, ὅς τε ξείνον κακὸν ἔρξει,
 ὅς τε κασιγνήτοιο ἔδ' ἀνὰ δέμνια βαῖνοι,
 Κρυπῆαδὴς δυνῆς ἀλόχο πῆσκαίερα ῥέζωρ,
 ὅς τε τοῦ ἀφραδὴς ἀλφραίνετ' ὄρφανὰ τέκνα,
 ὅς τε γονῆα γέροντα κακῶ ἐπὶ γῆραθ' ὀδῶ
 Νεικείῃ, χαλεποῖσι καὶ ἀπρόμνιθ' ἐπέεσσιν.
 Τῷ δ' ἢ τοι ζεὺς αὐτὸς ἀγαγίη, δὴ δὲ τελευτῶ
 ἔργων αὐτ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
 Ἀλλὰ σὺ τ' ἢ πάμπαν ἔργ' ἀεσίφρονα θυμὸν,
 Καδιδιὼνάμην δ' ἔρδιον ἰδὲ ἀθανάτοισι θεοῖσιν
 Ἀγνώως ἔκκαθαρῶς, ὡς δ' ἀγλαὰ μνηεὶα καίειν.
 Ἀλλοτὲ δ' ἢ ἀπονδῆσι θυέαςί τε ἰλάσκεσθαι,
 Ἡ μὲν ὅτ' ὀυνάσῃ, καὶ ὅταν φάθ' ἰδρόν ἔλθῃ,
 ὣς κέ τοι ἰλαὸν κραδίω καὶ θυμὸν ἔχωσιρ,
 Οφρ' ἄλλων ὦν κλῆρον, μὴ τὸν τέον ἄλλοθ'.
 Τὸν φιλέοντ' ὡς δ' αἶετα καλεῖν, τ' δ' ἔχθρον ἑᾶσαι,
 Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
 Εἰ γὰρ τι ἔχῃμα ἐγχώριον ἄλλο γῆνι,
 Γείτονός τ' ἄλλωσι ἐκίον, ζώσαντο δὲ πόνοι.

Γῆμα κακὸς γείτωρ, δοσόντ' ἀγαθὸς μὲν ὄνειαρ.
 Εμμορεῖται λιμῆς ὅς ἐμμορε γείτονι ἐδολῷ.
 Οὐδ' αὖ βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτωρ κακὸς ἔκ.
 Εὖ μ' ἐμμενέει παρὰ γείτονι, δὴ δὲ ἀκροδῖναε
 Αὐτῷ βρὶ μέτρῳ, καὶ λώϊον αἰ κε διώκαι,
 Ως αὖ χρηίζωμ καὶ δὲ ὕσσορον ἀρχιον εὖρε.
 Μὴ κακὰ κορδαίνεμ, κακὰ κερδεά ἴσ' ἄττησι.
 Τὸν φιλέοντα φιλεῖμ, ἐπὶ τῷ πλοσιόντι προσεῖναε,
 Καὶ δόμην ὅς ἐκν δῶ, ἐπὶ μὴ δόμην ὅς κεν μὴ δῶ.
 Δώτῃ μὲν ἴς ἐδωκεν, ἀδῶτῃ δὲ ἔτις ἐδωκεν.
 Δῶς ἀγαθὴν, ἀρπαξ δὲ κακὴν, θανάτοιο δότειρα.
 Ὅς μὲν γὰρ κεν ἀνὴρ ἐθέλωμ, ὁ γε καὶ μέγα δῶμα
 Χαίρει βρὶ δῶρῳ, καὶ τέρπεται ὅμῃ θυμῷ.
 Ὅς δ' ἐκν αὐτὸς ἔλκεται, ἀναδ' ἐκφί πηθήρας,
 Καί τε σμικρὸν ἐὼμ, τό, τ' ἐπάχνωσε φίλον ἦτορ.
 Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ὥτ' σμικρὸν καταβῆε,
 καὶ θαμὰ τ' ἐρδοις, τάχα ἐκν μέγα καὶ τὸ γῆμαί.
 Ὅς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει, ὁ δ' ἀλύξετ' αἰδοπα λιμῷ.
 Οὐδὲ τό γ' εἰς οἶκῳ κατακείμενον ἀνέρα κηδεῖ,
 Οἴκοι βέλτορον εἶν, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θυρεῖναι.
 Εδολὸν μ' παρσέοντι ἐλέει, πῆμα δὲ θυμῷ
 Χρηίζεμ ἀπεόντι, ἃ σε φραζέει ἀνώγα.
 Αρχομένῳ δὲ πίθη καὶ λήγοντι λορέαδαι,
 Μεσσήν φείδει. δεινὸν δ' ἐνὶ πυθμῶνι φειδῶ.
 Μιῶς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημνέει ἀρχι εἶσω.

Καί τε

Damnum uicinus malus, auxilium bonus ingens,
 Atq; bonum nactus uicinum, est nactus honorem,
 Nec res, uicinus ni sit malus, ulla peribit.
 A uicino aliquid capias si mutuo, eadem
 Mensura, ac non si possis sine foenore redde,
 Indigus ut rursus nullam patiare repulsam.
 Ne mala lucra pares, mala lucra equalia damnis.
 Sis charus charo, uisentem inuise uicissim.
 Quiq; dedit, reddas, nil da, qui nil dedit unquam.
 Danti aliquis dedit, ac nil danti quis dedit unquam?
 Dos bona, sed nunquam bona mortifera ulla rapina.
 Qui dat sponte lubens, quamuis hic grandia praestet
 Munera, laetatur, facit atq; hoc corde sereno.
 Qui uero ipse rapit, nullo remorante pudore,
 Sit quamuis paruum, cruciatum hinc pectore sentit.
 Namq; super paruum si paruum apponere cures,
 Sapius ex facias, cito magnus fiet acerruus.
 Effugit ille famem, praesentem qui auget acerruum.
 Sufficit hoc minime quod cella penaria seruat.
 Esse domi praestat, nam damnosum foris esse.
 Dulce est de cumulo praesenti sumere, contra
 Est graue egere aliqua re absente, hinc sis memor horum.
 Dum plenum est fermeq; uacet uas, largius hauri,
 In medio parcas, in fundo parcere serum.
 Dicta prius merces famulo detur, idq; benigne,

Et cum fratre iocans cura tum testis ut adsit,
 Fidere sæpe nocet, nocet & diffidere sæpe.
 Ne fucata tua spoliēt te mente caueto
 Foemina, blanda, loquax, nidi damnosa uorago,
 Confidit fari, qui confidit meretrici.
 Hinc patrias seruet dilectus filius ædes,
 Sic tibi res crescent, procedentq; omnia dextrè.
 Fac moriāre senex gemina ex te prole relicta,
 Nanq; Ioui facile est locupletes reddere plures,
 Curaq; multorum maior, plus fertur in arcam.
 Si cupias summis quoq; tu dite scere uotis
 Perse, sic facito, usq; laborem annecte labori.

LIBER SECVNDVS.

Pleiadas cernens orientes demete frugem,
 Vomere uerte solum quū submerguntur in undas.
 At bis uicenas latitant noctesq; diesq;,
 Hinc iterum apparent impletis mensibus anni,
 Tempore quo primum incipiunt splendere falces.
 Hæc lex aruorum est cunctis seruanda colonis,
 Siue habitent illi rauci prope littora ponti,
 Pingua siue colant in uallibus arua remota
 A ponto procul. At nudus fere, nudus arato,
 Et nudus metito, Cereris si in tempore cuncta
Officia exoptes curata, ut tempore crescant

Queq;

Καί τε κασιγνήτῳ γέλασας ἐπὶ μάρτυρα θέσθι.
 Γίσις δ' ἄρ' αὖ ὁμῶς κῆ ἀπισία ὤλεσεν αὐδρας.
 Μὴ δὲ μὴν σε νόον πυγασόλος διαπατάτω,
 Αἰμύλα κωτίλλουσα, τελευτῶν διφῶσα καλιῶ.
 Ος δὲ μωακὶ πέποιθε, πέποιθ' ὄγε Φιλήτησι.
 Μόνογῆμης δὲ πᾶσι σώζοι πατρώϊον οἶκον
 Φορβέμεν, ὥς γὰρ πλῆθος ἀΐξει γν' μεγάροισι.
 Γηραιὸς ἢ θανούσις τόρον παῖδ' ἐγκαταλείπω.
 Ρῆα δὲ κεν πλεόνεας πόροι ζεὺς ἀσπεῖον ὄλβου,
 Γλείωμ ἢ πλεόνωμ μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη.
 Σοὶ δ' εἰ πλῆθους θυμὸς ἐέλδετ' ὅ γ' φρεσὶν ἦσι
 Ωδ' ἐρδισι, ὄργων δ' ἐπ' ὄργῳ ἐργαζέσθαι.

ΗΜΕΡΑΙ ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

Πληκιάδωμ ἀτλαγνέων ἐπιτελλομένων
 Ἀρχεὶ ἀμνητὶ, ἀρότοις ἢ διυσομένων.
 Αἱ δὲ νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσάρων
 Κεκρύφαται, αὖτις δὲ πόδι πλομῆς γνῖαντο
 Φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασομνύοιο σιδήρου.
 Οὗτος τοι πεδίωμ πέλετ' νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 Εγγύθι ναιετάουσ', οἳ τ' ἀγκυὰ βροσθήντα,
 Ροντο κυμαίνοντες ἀπὸ πρῶθι πύονα χῶρον
 Ναύσι, γυμνὸν ἀπείρειν, γυμνὸν ἢ βοωτῆν,
 Γυμνὸν δ' ἀμαδῆ, εἴχ' ὥρια πάντ' ἐβέλκοντα
 Ἔργα νομίζουσι δὴ κητόρος, ὥς τοι ἕκαστα

Ὡρὶ αἰξήτοα, μὴ πως τὰ μεταξὺ χατίζωρ,
 Πτώσους ἄλλοτρίους οἴκους, καὶ μηδὲρ ἀνύσους.
 Ως κὴ νυῖ ἐπ' ἐμὴ λῆθεις, γὰρ δ' ἐπεὶ ἐκ ἐπιδάσω.
 Οὐδ' ἐπιμετρήσω, ἐργάζου νῆπιε Πέρση,
 Ἔργα τὰ τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήσαντο,
 Μὴ ποτὲ σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχού-
 ζητάους βίοτον ἤτ' γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν.
 Δίς μ' γὰρ κὴ τρίς τάχα τούτῃαι. ἢν δ' ἐλὶ λυπῆς,
 χρῆμα μ' ὅ πρῆξεις, σὺ δ' ἐτάσια πολλὰ ἀγορεύ-
 Αἰχέος δ' ἔσται ἐπίων νόμος, ἀλλὰ σ' ἄνωγα (σφς.
 Φράζεαι χρειῶν τε λύσιν, λιμοῦ τ' ἀλευρήν.
 Οἶκον μ' πρόπιστα, γυναικά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα,
 Κτητῶν ὅ γαμετῶν, ἢ τις ἔβροσιν ἐποίτο,
 Χρήματα δ' εἰς οἶκον πάντ' ἀρμυνα ποιήσας,
 Μὴ σὺ μὲν αὐτῆς ἄλλοι, ὅ δ' ἀρνήτῃ, σὺ ἧ τητᾷ.
 Ἢ δ' ὥρη παραμείβηται μινύθῃ δ' ἐπεὶ ἔργον.
 Μὴ δ' ἀναβάλλεαι ἔστ' αὐριον ἔστ' ἐννηφιν.
 Οὐ γὰρ ἐτωσιόβροτος ἀνὴρ πῖμπλησι καλὴν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος. μελέτη δ' ἐπεὶ ὄργον ὀφείλ-
 ρει δ' ἀμβολιόβροτος ἀνὴρ ἄταισι παλαίῃ. (λδ.
 Ἡμεῖ δ' ἡ λήγει μὲν ὅτι ἡμεῖς ἡμεῖς
 Καύματ' ἰδὲ λήγας, μετ' ὧν ὁ μὲν ὁ μὲν
 Ζῶας ἐριδόνει, μετὰ ἧ τῇ πετῇ βρότεος χρῶς
 Πολλὸν ἐλαφρότορ. Δὴ γὰρ τότε σείριος ἀστὴρ
 Βαίον ὑπὲρ κεφαλῆς κυρίβει φέων ἀνθρώπων,
 Ἐρχεται

Quæq; suo, ne quando, grauis dum uexat egestas,
Frustra mendices aliena per ostia uictum,
Vt qui nunc ad me uenisti, at non dabo quicquam
Aut dono aut usu, sed Perse stulte labora,
Ipsi terricolis Dij constituere laborem,
Ne cum filiolis cum coniuge pectora tristis
Panem à uicinis quæras, ipsiq; repellant.
 Forsitan accipies bis tæne, at si inde molestes
 Efficies nihil, in uanum sed plurima dices.
 Sed quid uerba iuuant? hortor memor esto parare
 Ipse, seram unde famem places, ac debita soluas.

Primum ædes, famulam, taurum qui ducat aratrum,
 Emptam, non ductam, tua quæ iumenta sequatur.
 Hinc memor apta tibi domui instrumenta parato,
 Ne poscas alium illa, ex eo ludare negante.
 Tempora diffugiunt, inceptaq; res caret auxilio.
 Ne differ sub cras opus, adq; diem inde sequentem,
 Nam sua desidia sectans replet horrea nunquam,
 Nec cunctator iners: studium rem promouet unum,
 Hinc est luctu pigro cum paupertate perennis.

Cum deserbuerit Phœbeæ lampadis ignis,
 Atq; calor sudorificus, cum Iuppiter imbrem
 Mensibus autumnii fundit, corpusq; leuatur
 Humanum, ac recipit uires (quia Sirius horis
 Per lucem exiguis, hominum tunc imminet ardens

C 4 Verticibus

Verticibus, uerum sese plus nocte fatigat)
 Deniq; cum cariem contemnit secta securi
 Sylua, & fundit humi frondes, cessatq; uirere,
 Cedere materiam è syluis tum sis memor aptam,
 Ut mortariolum tripedale, trium cubitorum
 Pistillum, atq; axem refecato septipedalem:
 Octo pedum si sit, tum malleus abscindatur,
 Tres palmas rota habens, sit denas currui habenti,
 Plurima ligna incurua seces, dentale per arua
 Aut montem quæres, inuentum confer ad ædes
 Ilignum, nam tale haud frangitur inter arandum,
 Si clavis buri, Cereris qui munia tractat
 Rusticus infigens, temoni adiunxerit apte.
 Sed tibi sub tecto fabricans duo aratra parato.
 Perfectum ac rude, nam multo præstantius est sic,
 Nempe uno fracto, tum tauris alterum ut addas.
 Temones ualidos de lauro ulmoq; recides,
 Ex quercu buris, dentale ex ilice fiat,
 Sintq; nouem annorum tauri, his firmissima membra,
 Conueniuntq; operi medio æui flore uigentes,
 Non illi inter opus miscentes prælia, aratrum
 Frangent, inceptumq; ita opus linquent sine fructu.
 Hos numerans annos uir quadraginta sequatur.
 Postquam edit panem morsus quater octo tenentem,
 Sollicitus rectam curet tum ducere sulcum,

Ad

Ερχετ' ἡμάτε, πλείον δέ τε νυκτός ἐπαυρεῖ.
 Ἡμεῖς ἀδολυκτοτάτην πέλετ' τμηθεῖσα σιδ' ἥρω
 ὕλη, φύλλα δ' ἐραζε χέει πῆορβοιό τε λίγαι,
 Τῆμεῖς ἄρ' ὕλοτομῆϊ μεμνημένῳ ὤριον ὄργον.
 Ολμοι μὲν Ἰφιδόδωρ τάμνον, ὕπδροι δ' Ἰρίπκην,
 Αἰονάθ' ἐπ' ἀπόδ' ἰω. μάλα γὰρ νύτοι ἀρ' ἔμδ' ὅττω.
 Εἰ δέ κεν ὀκταπόδ' ἰω ἄρ' κ' σφύραν κετ' αἰμοιο.
 Τελαιπύθαμον δ' ἄφ' ἡν τάμνον δ' ἐκαδ' ὥρῳ ἀμάξῃ
 πολλ' ὡτ' καμπύλα κἄλα, φέρει δ' ἡ γυνὴ ὅτ' αὖ
 Εἰς οἶκον κατ' ὅρος διζήμεν' ἢ κατ' ἀρ' ἔσαν (ἑώρῃς
 Γεῖνινον. ὅς γ' ἂν βροσὶν ἀρ' ὅν οὐχυρώτατός ὅστις.
 Εὐτ' αὖ ἀβλυαίης διμῶος γ' ἐλύματι πῆξας
 Γόμφοισι π' ἐλάσας πῶσαρ' ἡρετ' ἰσοβοῖ.
 Δοιὰ δ' ἐπ' ἀρ' ὅρα πονησάμεν' ἡν' οἶκον
 Αὐτόγυον κ' πικρὸν, ἐπεὶ πολὺ λώϊον οὕτω.
 Εἴχ' ἐτόρον γ' ἄξαις ἐτόρον κ' ὑπὸ βροσὶ βάλοιο,
 Δαίφνης δ' ἢ πῆλ' ἐκ' ἀκνώτατοι ἰσοβοῖς
 Δρυὸς ἔλυμα πρίνθ' γυνὴ, βόε δ' ὀνῆσ' ἡρεῖ
 Αρσενε κεκτῆδ' ἔχοντε, τὸν δ' ὀργάνῳ ἐκ' ἀλαπαδινόν,
 Ἡὲς μέτρον ἔχοντε, τὸν δ' ὀργάνῳ ἐκ' ἀλαπαδινόν,
 Οὐκ αὖ τῶν εἰσάντες γ' αὐλακι καμυλὴ ἀρ' ὀ-
 Αἰφάν, τὸ δ' ὄργον ἐτώσιον αὐθι λίποιεν. (τρον
 τοῖς δ' ἅμα π' ἀρακονταετὴς αἰζήτος ἐποιτο,
 Αρ' ὅν δ' ἐπ' ἡν τ' ἐβ' ἀτρυφοι ὀκταβλωμον,
 ὅς κ' ὄργον μελετ' ἰβ' ἡν αὐλακ' ἐλαύνει,

Μηκέτι παπῆαίνωμ μεθ' ὀμήλικας, ἀλλ' ὡτ' ὄργω
 Ουμὸν ἔχωμ, ἥ δ' ὅτ' ἐπινώτορθ' ἄλλθ' ἀμείνωμ
 Σπέρματα δαδ' αἰδῶ, καὶ ἐπισπορίω ἀλῆαδῷ.
 Καρότορθ' γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὀμήλικας ἐπιοίηται.

Φράζεαι δ' ὅτ' αὖ φωνῶν γεραίς ἐπακός ῃς.
 Ὑψόθεν ἐκ νεφείων γναιώσια κεκληγύης,
 ἦ τ' ἀρόποιό τε σῆμα φέρει, ὃ χείματθ' ὦρλω
 Δεικνύει ὀμβρῶν, κραδίημ δ' ἐδαικ' αὐδρὸς ἀβῶ
 Διότ' τε χορτὰς ἐλίκας βόας ἐνδρὺ ἐόντας. (τεω.
 Ρηίδιον γὰρ ἐπ' ἐπ' ἐμ, βόε δ' ὅς ὃ ἀμαξαν,
 Ρηίδιον δ' ἀπανλῶαδῷ. πάρα δ' ἔργα βόαςιν
 Φοσι δ' ἀνὴρ φργίας ἀφνειὸς πῆξαδῷ ἀμαξαν
 Νήπιος, ὃ δὲ τότ' οἶδ', ἐκατ' δ' ἔτε διδρατ' ἀμάξης
 Τῶν πρόωγν μελέτω ἐχέμεν οἰκῆν ἰαθεῖαι.
 Εὐτ' αὖ δὴν πρώτῃς ἄροτθ' θνητοῖσι φανείη,
 Διότ' ἐφορμηθῆναι ὁμῶς διμῶν τε καὶ αὐτῶν,
 Αὐτῶν καὶ διόρῳ ἀρόων ἀρόποιο καὶ ὦρλω.
 Γρωὶ μάλα σποδύδωμ ἵνα τοὶ πληθῶσιν ἀρῶρα.
 Εἶασι πολλῶν, θέρεθ' ἡ νεωμλὴν ὅσ' ἀπατήσῃ.
 Νειὸν δὲ σπείρειν ἐπὶ καὶ ζῆσσαν ἀρῶραν,
 Νειὸς ἀλεξιαρῆ, παίδωμ ὀνυκλήτειρα.

Εὐχεαι δὲ δι' ἡχονίω διμητόρι θ' ἀγνῇ,
 Εκτελεία βείθειμ διμητόρθ' ἰδρὸν ἀκτῶν.
 Αεχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότ' ὅταν ἀκροὺν ἐχέτης
 Χερὶ λαβὼν ὀρπηκα, βοῶν ὡδὶ νῶτον ἵκηαι

Ενδρῶν

*Ad socios non respiciens, sed pectore toto
Incumbens operi: non iunior aptior illo est
Spargere sementem, & loca semine sparsa cauere;
Iunior ad socios crebro uaga lumina flectit.*

*Obserua si quando gruis uox clangit ad aures,
Nubibus ex altis dantis tibi signa quotannis:
Nam fert signa soli uertendi, & temporabrium
Indicat: at bobus uenit ipsa ingrata carenti.
Inclusas stabulo uaccas tum pascito foeno.
Dicere perfacile est, cum bobus des rogo currum,
Et facile abnuere est, proprijs bobus labor instat
Vir cordatus ait, currum compinge tibi ipse.
Stultus at hoc nescit, centum is sibi ligna requirit.
Sed tu cuncta domi curato negocia primum,
Et simulac ipsum iam tempus uenit arandi,
Tum quoq; cum famulis insistas ipse labori.
Humidus & siccus sit ager quum scindis aratro,
Mane bene aggrediens, spicis onerentur ut arua.
Vere solum proscinde, iteratum haud fallit in aestu.
Esto noualis ager cui uis committere semen.
Dira nouale arcet, puerorum est blandaq; nutrix.*

*Terreno fac uota Ioui, Cereriq; pudicæ,
Ut placidi pleno dent arua grauescere foetu.
Fac uota aggrediens terram sulcare, manuq;
Corripiens stiuam, stimulas quum dorso trabentium*

Vinū

Vimine taurorum: sed tunc te ponè sequatur
 Rastra puer portans, quum mandas semina terre,
 Isq; anibus semen calando negocia ponat,
 (*Sedulitas homines iuuat, at socordia ledit*)
 Sic græuis in terram fructu nutabit arista.
 Siq; tuo placidus Deus annuat inde labori,
 Ejce tum uasis quas fecit aranea telas,
 Et cunctis plenius uictu letabere uisis,
 Inueniet te uer epulantem, non eris unquam
 Indigus alterius, sed opus tua ope alter habebit.
 Sed tibi solstitio brumæ si terra subacta est,
 Raras immittens genibus ressecabis aristas,
 Dragmata pauca ligans, reptansq; in puluere tristis,
 Corbe uehes messëm, paucis eris illa stupori.
 Nunc etenim magni Iouis hæc, nunc illa uoluntas,
 Ach homini illius mens perscrutabilis ægrè.
 Quod tibi si serò sit aratum, hæc una medela est,
 Tempore quo primum coccyzat in arbore coccyx,
 Humanasq; suis demulcet cantibus aures,
 Tum triduum totum si fundat Iuppiter imbrem,
 Qui non destituat bouis aut uestigia uincat,
 Primus ita æque multa metent & serus arator.
 Pectore cuncta tene memori, nec tempora cani
 Te lateant ueris, nec tempus quo cadit imber.
 Fabrorum uitato focos, nugæq; calentes

Tempore

Ενδρουομ' ἐλκόντων μεσάβω, ὃ δὲ τυτθὸς ὑπιδὼν
 Δμῶος ἔχων μακέλιω, πόνον ὀρνίθεοσι τιθεῖν,
 Σπέρματ' αὖ κακκρέν' ἤλων (βύθυμοσι γὰρ αἰεὶ σὺν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακὸν θυμοσύνῃ δὲ κακίῃ)
 Ὡς δὲ κ' ἐν ἀδρουσύνῃ σάχυν νοῦοισιν ὀραῖε,
 Εἰ τέλος αὐτὸς ὑπιδὼν ὀλύμπιος ἐδῶλον ὀπάξει.
 Εκ δ' ἄγχων ἐλάσειας ἀράχνια, καὶ σὲ ἔολπα
 Γηθῆσθαι βίόττιο ἐρύμλιν γῆδον ἔοντ' ὅ.
 Εὐοχέων δ' ἴξαι πολὺν ἔαρ, εἰ δὲ πρὸς ἄλλος
 Αὐγάσαι, σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεκοιμημένος ἔσται.
 Εἰ δὲ κ' ἐν ἡλίοιο βροπῆς ἀρόης χθόνα διάν,
 Ἡμῶν δ' ἀμύσεις ὀλίγον ποδὶ χειρὸς ἔεργων,
 Αντία δὲ σμύνων κεκοιμημένος ὃ μάλα χείρων.
 Οἴσεις δ' ἐν φορμῶ, παῦρον δ' ἐσὲ θηήσονται,
 Ἀλλοτε δ' ἄλλοιός τις νόος αἰγιόχοιο.
 Αργαλέος δ' αὐδρεοσι κ' ἔθνη θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δὲ κ' ἐν ἀρόσῃ, πόσιν κ' ἐν φαρμάκῳ ἔπ,
 Ἡμὸς κ' ἐκκνέει κοκκύζει δρουὸς ἐν πετάλοισι,
 Τὸ πρῶτον τέρπει τε βροτὸς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμος ζεὺς ὕοι τρίτῳ ἡματι μηδ' ἀρλῆγοι.
 Μήτ' ἄρ' ἐπὶ δρόμῳ βροτὸς ὀπλήν, μήτ' ἀρλῆπων
 Οὐτῶ κ' ὀφάρότης πρωτηρότη ἰσοφαρίζει.
 Εὐθυμῶ δ' ὅτ' πάντα φυλάσσει, μηδὲ σὲ λήθοι,
 Μήτ' ἄρ' ἐν γινόμενον πολὺν, μήτ' ὤμιος ὄμιλος.
 Γὰρ δ' ἐν χάλκῳ θῶκον ὅτ' ἐπ' ἀλῆα λείχῳ

Ὡρ' χειμὸν ὅποτε κρύος ἀνέρας ἔργον
 ἰχάνει, ἐνθα κ' ἄσπινθ' ἀνὴρ μεγαλοῖον ἐφέλλει,
 μὴ σε κακοῦ χειμῶνθ' ἀμυχανίη καταμαρψῇ
 Σιὴ πρηνίη, λεπτὴ δὲ παχύν' πόδια χερσὶ πιέζοις.
 Πολλὰ δ' ἄδργος ἀνὴρ λιγυρὴν ὑπὸ ἐλπίδα μίμν',
 Χρηίζωμ βιότοιο, κακὰ πρῶσελέξατο θυμῷ.
 Ἐλπίς δ' ὅκ' ἀγαθὴν κεχημῶνον ἄνδρα κομίζεις,
 Ἥμνον γν' ἔλαχ' ἔσθ' μὴ βίῃθ' ἄρκεθ' εἶν.
 Δείκνυε δὲ δ' μάλασι θέρους ἐπὶ μέσσοι ἐόντ'·
 οὐκ αἰεὶ θέρ' ἐοσείτοι, ποιῆσθε καλίας.
 Μῆνα δὲ ληναῖονα κακὰ ἤματα ἐσθλοῖα πάντα,
 τοῦτο μ' ἀλδύαδ', ἔ' πεγαλδίας, αἵ τ' ὑδὶ γαῖαν
 ἐνδύσαντ' βορέαο, δυσηλεγέου τελέθωσι,
 Ὅσε δ' αἰθ' ὀρήκῃς ἱπποπόφου θυρεὶ πόντω
 ἐμπνύσας ὥρινε, μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη.
 Πολλὰς δὲ δρυὸς ὑψιτόμους ἐλάτας τε παχύας
 οὔρειθ' γν' βήσσης πιλνᾶ, χθονὶ πουλυβοτείρῃ
 ἐμπίπλωμ, καὶ πᾶσα βοᾶ τότε νήριτ' ὕλη.
 Θῆρες δὲ φρίσσουσ', ὄρεας δ' ὑπὸ μίξ' ἐβγνῶ.
 τῶν καὶ λαχὼν δ' ἔρμα κατασκιον. ἀλλὰ νυκτὶ
 ψυχρὸς ἑὼν διακσι διασυστέρνων πόρ' ἐόντων.
 καὶ τε διὰ ῥινοῦ βοὸς ἔχεται. ὁ δ' ἐμυῖχαι,
 καὶ τε δι' αἰγὰ ἄσσι ταννύτριχα, πῶσα δ' ἄπ,
 οὐκ ἐπ' ηγετανὰί τρίχας αὐτῶν ὁ διακσιμ
 ἵς ἀνέμος βορέαο, τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθῃσι.

καὶ

Tempore brumali, quum frigora corpus adiurunt,
 Tum propriæ domui uir prospicit omnia gnauius,
 Ne te sæua dies hyems deprendat egenum,
 Constringatq; pedem manus attenuata tumentem.
 Multa uir ignauus, dum se sæpe pascit inani,
 Indigus interea uictus, mala corde uolutat:
 Nanq; potest inopem minime spes pascere, pigra
 Ocia sectantem, & tenuis cui copia rerum.
 Tu media exerce famulos æstate labore,
 Non erit usq; æstas, curate in tempore nidos.

Excoriatorem pecudumq; hominumq; Decembrem
 Euita studio summo, glaciemq; molestam,
 Quæ per humum Borea solet indurescere flante.
 Is per Thraciam equis claram flans, Oceanoq;
 Incumbens, mugire facit terramq; nemusq;
 Alticomæ quercus, ornosq; ex monte profundam
 Deijcit in uallem, rapiens radicibus imis
 Flamine præcipiti, strepitu boat ardua sylua,
 Tumq; feræ exhorrent, caudasq; sub inguina ponunt,
 Densalicet pellis setisq; pilisq; sit ipsis,
 Sic tamen armatas Boreæ uis frigida transit.
 Nec bouis hunc arcet tergus, sed ad intima perflat,
 Perflat & hirsutas capras, sinit esse bidentes
 Immunes, anno nam toto in corpore lanæ
 Perdurant: facit ille senes incedere ciuios,

At non

At non mollicutes infestat uirginis artus,
Quæ manet intra ædes matri coniuncta paternas,
Nescia adhuc quid amor, quid sint tua facta Dione,
Undiq; sed tenerum corpus bene lota, oleoq;
Perlita odorifero, tectum intra nocte quiescit,
Tempore quo polypus proprios depascitur artus
In gelido recubans antro, madidoq; cubili.
Nondum etenim inuitat sua lustra relinquere Titan,
Qui super Aethiopum populos incedit & urbes,
Tempus ad exiguum se terræ ostendit Achiuæ,
Syluicoleq; feræ tunc undiq; quotquot inermes,
Quotquot cornigeræ, stridentes denuibus, altas
Percurrunt syluas, resq; omnibus est ea cordi,
Quæ sitisq; diu in latebris sua corpora sternunt,
Sed similes homini, baculus cui tertius est pes,
Cuiq; est iam fractū dorsum, & dependet humi frons,
Huic similes, inde aufugiunt ubi nix iacet alba,
Tunc, quod mando, tuum corpus bene uestibus arma,
Indue talarem tunicam, superinduc chlanam,
Staminibus raris inducas licia densa,
Inijceq; hinc uestem, ne horrescant frigore crines,
Néue tibi horriduli, rectiq; in corpore surgant,
Induc perones pedibus de tergo tauri
Fortiter occisi; prius intus crinibus opplens,
Et bruma aduentante, bouis tibi consue neruo

Pelles

Καὶ δ' ἄ παρθενικῆς ἀπαλόχρους ὁ δίαυσις,
 Ἦτε δόμων γντόδι φίλη παρὰ μητρί μίμνει,
 Οὐπω δ' ἔγ' εἰδ' ἣ πολυχρὺς ἀφροδίτης,
 Εὖ τε λουσαμένη τέρνα χροά, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
 Χειραμένη, νυχίη καταλεξεται γυνδύων οἶκος,
 Ἥματι χειμόριον ὅτ' ἀνύσειθ' ὅμ πόδ' αὖ τένδει,
 Εὐ τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ γν' ἥθεσι λουγαλίοισιν.
 Οὐ γὰρ οἱ ἥλιος δαίκνυ νόμον ὀρμηθῆναι,
 Ἀλλ' ἐπὶ κυανέῳ ἀνδρῶν δ' ἡμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾷται, βράδιον ἧ πανελλήνοισι φαίνει.
 Καὶ τότε δὴ κόραοι ἔ νήκοροι ὑληκοῖται,
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρυῖα βηοσῆντα
 Φόβ' ὕσιν, καὶ πᾶσιν γν' ἡ φρεσὶ ἔσθ' ἡ μέμνη.
 Οἱ σκέπα μαιόμενοι πυκινὰς κοθμβώνας ἔχουσι,
 καὶ γλάφυ πειρῆν, τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴδι,
 Οὐ τ' ὡπ' ἡ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ὕδατος ὀρᾷται,
 Τῶ ἱκελοι φοιτῶσιν ἀλδύομενοι νίφα λευκῇ,
 Καὶ τότε ἔσασαδ' ὀρύμα χρὸς ὥς σε λευδύω,
 Χλαῖνάν τε μαλακῇ καὶ τὸρ μίοντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ὅ γν' παύρῳ πολλὴν κρόκα κερύσαδ',
 Τίω ποδίσταδ' ἵνα τοι τρίχον ἀτρεμείωσι,
 Μηδ' ὀρθαὶ φείσασιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα.
 Ἀμφὶ δὲ ποσὶ πέδιλα, βοὸς ἱφικταμένοιο
 Ἄρμενα δίδραδ', πύλοισ γν' ποδὲ πυκνάρας.
 Γρωθόνων δ' ἐρίφ' ὅποταμ κένος ὤριον ἔλθοι,
D Δέρμα

50 ΕΡΤΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ Β.

Δέρματα συρρέω πῆμνόνδεω βοός, ὅφρ' ὑπὸ νότῳ
 γέτῳ ἀμφιβάλλῃ ἀλείω. κεφαλῇ δ' ὑπὸ βροχῇ
 Πίλον ἔχωρ' ἀσκητόν, ἵν' ἔατα μὴ καταδύῃ.
 Ψυχὴν γὰρ τ' ἡὼς πέλεται βορέας πεισύντῃ.
 Ἡδὼς δ' ὑπὸ γαῖαν ἀπ' ἔραν' ἀσδρόντῃ
 Ἀῆρ πυροφόρῃ τέταται μακάρων ὑπὸ ὀρχοῖς,
 Ὅστε ἀρυσάμενος ποταμῶν ἀπὸ αἰῶν ναιόντων,
 Ὑψὸς ὑπὲρ γαίης ἀρβύεις ἀνέμοιο θυέλλῃ.
 Ἄλλοτε μὲν θ' ὕει ποτὶ ἑσπερόν, ἄλλοτ' ἄσπε
 Πυκνὰ θεοκίον βορεὺς νέφεα κλονέοντῃ,
 Τὸν φθαμένον ἔργα τελείας, οἷον δὲ νειοῦσαι,
 Μὴ ποτὲ σ' ἔρανόνθην σιγῇ τὸν νέφος ἀμφικαλύ-
 χῶτά τε μυδραλέον θείῃ ἡγ' εἴματα δέυσῃ, (ψ.
 Αἰὲς ὑπαλδύαδ'. μεις γὰρ χαλεπώτατος ἔσθ' ἔστι
 Χερμεῖος, χαλεπὸς πωβάλοισ, χαλεπὸς δ' ἀν' οἷς,
 Τῆμος θῶμσιν ἐσσίμ, ὑπὸ δ' ἀνέρι τὸ πλεον εἶν
 Αρμακίης. μακρὰ γ' ἐπὶ ῥόβοι θυφρόνας εἰσι.
 Ταῦτα φυλασσόμεν τε τελεσμένον εἰς γέναντ',
 Ἰσοῦσαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας εἰσοκνέοντες
 Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον γνέει.
 Εὐτ' αὖ ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἡλίοιο
 Χερμεῖ ἐκτελέσῃ ζεὺς ἡμέρας, δὴν ῥα τότε ἄσπερ
 Ἀρκτοῦρον πωλιπὼν ἰδὸν ῥοὸν ὠκεανοῖο,
 Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλετ' ἀκροκνήφατος.
 Τόνδε μετ' ὀρθρογόνῃ πανδίωνις ὠρὸς χελιδὼν,

Pelles hœdorum, ut late imponentur ad imbrem
 Pellendum dorso, crinesq; caputq; galerus
 Arte laboratus tegat, ut ne aures madesiant.
 Frigus in aurora sæuum est aquilone ruente,
 Astriferoq; cadens in terram ex æthere mane
 Aër fecundans segetem, super arua resedit,
 Qui primum liquidis fluuiorum hauritus ab undis,
 Hinc ui uentorum è terra sublatus in altum,
 Nunc pluuiam sub noctem adfert, nunc flamina gignit,
 Vndiq; Threicio nubes aquilone ciente.
 Hunc tu præueniens actò pectè tecta labore,
 Ne properans cœlo te fors nebula occupet atra,
 Et madidum corpus, uestesq; intingat in imbri:
 Hinc præuitato, mensis sæuissimus hic est
 Brumalis, grauis & pecori & mortalibus ipsis.
 Pabula iumentis tum parcius obijce, uerum
 Plus homini apponas, quoniam longissima nox est:
 Hæc obseruato, dum impletis mensibus anni
 Aequa dies fuerit nocti, & dum denuò mater
 Cunctorum tellus fructus ferat alma recentes.

Quum post solstitium brumæ regnator olympi
 Sexaginta dies confecerit, illico deinde
 Oceani Arcturus sacris releuans caput undis
 Exoritur, fulgens noctis uenientibus umbris.
 Hunc post, lugubris rege ex Pandione nata

Ad uer primum oculis hominum se ostendit hirundo,
Huius praeueniens aduentum incidito uites.

Quum calida è terra reptat testudo per agros
Pleiades fugiens, tum tempus mittere uites,
Sed falces acue, atq; in messem mittito seruos.
Desere mane torum, & ualeat confessus in umbra
Temporibus messis, quum Phoebus corpus adiurit.
Sed properans cura, ut fructus sub testa uehantur.
Surgito mane, tibi ut uictus contingat abunde,
Conficitur facile pars terna mane laborum,
Aurora acceleratq; uiam, acceleratq; laborem.
Multi iter inceptare solent illius ad ortum,
Bobus & iniicitur tum multis pondus aratri.

Carduus in pratis quum floret, & ore cicada
Arboribus latitans dat acutum stridula cantum
Crebro alas quatitans, operose æstatis in hora,
Tunc caprae pingues, tunc & mollissima uina,
Foemina tunc coitus auidißima, languidus est uir,
Nam capiti & genibus uires Canis æstifer aufert,
Corpus & exuccum iacet æstu: at saxea tuum te
Umbra habeat, tumq; adsint Biblina uina, placenta
Lactea, lacq; caprae, quæ non alit ubere foetum,
Nec teneri uituli nondum enixi caro desit,
Hædorumq; recens natorum: nigra sub umbris
Vina sedens misce, recrea cor dulcibus escis,

Spirantem

Ες φάθ' ἀνθρώποις ἔαρος νέον ἰσαμύνειο,
 Τίω φθάμεν οἶνας ποδισαμένον, ὥς γὰρ ἄμεν).
 Αλλ' ὅποταμ φορέοικος ἄχ' χθονὸς αὖ φύτ' αἰάειν,
 Πλησιάδας φθύγ', τότε δὲ σκάφος ἔκ' ἐπ' οἰνέων,
 Αλλ' ἄρπας τε χαρκατέμναι ἔδ' ἰμῶας ἐγείρειν.
 Φθύγει δὲ σιλόρους θώκους, καὶ ἐπ' ἠῶ κούτορ
 ὤρη γν' ἄμκτο, ὅτε τ' ἠέλιος χροά κάρφει,
 Τημὸς τ' ἀπὸ δίδυμ' ἔδ' οἴκαδ' ἐκάρποι ἀγέειν,
 Ορθρὰ ἀνιστάμεν, ἵνα τοι βίῃ ἀρχῇ εἴη.
 Ἡὼς γὰρ τ' ὄργιο ἵτίω ἀπομείρεται αἶσαν,
 Ἡὼς τοι πῶφειρε μὴ ὁδ' αἶ, πῶφειρε δὲ ἔδ' ὄργου,
 Ἡὼς ἦτε φανῆα πολέας ἐπέβησε κελδύβη
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ὑπὸ ζυγὰ βροσὶ τίθησι.
 Ἡμῶς δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ ἔδ' ἠέτα τέτληξ
 Δονδρεῶ ἐφ' ἰομῶν, λιγυρὴν καὶ σαχδύετ' αἰοιδίην
 Πυκνὸν ὑπὸ πῶδ' ὄντων, θέρεος καμᾶν δ' εὖ ὤρη,
 Τῆμ' ἔδ' πῶτα ταῖ τ' αἶγες καὶ οἶν' ἔδ' ἄρεισθ'.
 Μαχλότατ' ἢ γυναικῶν, ἀφαιρότατ' ἔδ' τε αὖ-
 Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνᾶν σείρειος ἄλ' εἰ, (δρεῖς
 Αὐαλέος δ' ἐτεχρὼς ὑπὸ καύματ'. ἀλλὰ τὸτ' ἦδ' ἦ
 Εἴη πῶφαιν τε σκινὴ καὶ βίβλιν' οἶν',
 Μᾶζα τ' ἀμολγαῖν, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμνάων,
 καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας, μήπω τε τοκήης,
 Γρωθόγονων τ' εἰφῶν, ὑπὸ δ' αἶθοπα πινέμεν δ' εἰ
 Εἰ σκινὴ ἐξ ἰομῶν κενεσημένον, ἦ τὸς ἐδωδῆς, (νομ

Ἀντίον ὄκυραίῃ ἀνέμῳ βέβαντα πρόσωπον,
 Κρύβης τ' ἀγνοῖα καὶ ἀπορρύντα, ἢ τ' ἀθόλωτ'
 Τεῖς ὕδατ' προχέειν, τὸ δ' τέταρτον ἱέμεν οἶνον,
 Δμάσι δ' ἐποφωμένην διμήντορ' ἰδρὸν ἀκτῆν
 Δινέμεν, οὗ τ' αὖ πρῶτα φανῆ ὀδύνης ὠρίων',
 Χώρῳ γν' ὀυαῖ καὶ εὐβοχάλῳ γν' ἄλῳ,
 Μέτρω δ' ὀυκομίσσας γν' ἄγγελον. αὐτὰρ ἐπὶν δὴ
 Πάντα βίον κατὰθαι ἐπάρμην γν' ὀδύνην οἶκον,
 ὅτ' ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ὀρίθον
 Δίξας κέλεμαι, χαλεπὴ δ' ἐπόπορτις ὀρίθ',
 Ἐκύνει κερχαρόδοντα κομῆν, μὴ φείδῃ σίτῃ,
 Μὴ ποτέ σ' ἡμρόκοιτος ἀνὴρ ἀπ' ἡμίμαθ' ἔλῃτ'.
 Χόρετον δ' ἐσομίσσαι καὶ συφορρῶν, ὅφρα τοι ἔσῃ
 Βασί καὶ ἡμόνοισιν ἐπικετανόν. αὐτὰρ ἐπειτα
 Δμάδας ἀναψύξαι Φίλα γούατα, Ἐβόλῳ καί.

Εὐ τ' αὖ δ' ὠρίων Ἐσειετ' ὄν μεσον ἔλθῃ
 ὄρανόν, ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδόδίακτυλος ἡὼς,
 Ω γέρση, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἶκαδε βότρυν,
 Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκα ἡμέατα καὶ δέκα νύκτας,
 Πρὶν τε δ' συσκιᾶσαι, ἔκτω δ' εἰς ἄγγ' ἀφῦσαι,
 Δώρα διονύσου πολυγυθίῃ. αὐτὰρ ἐπὶν δὴ
 Πλησίον δ' ὕαδον τε πό, τε ὀδύνη ὠρίωνος
 Δαύωσιμ, τότε ἐπειτ' ἀφ' ὅτ' μεμνημένῃ εἶναι
 Δραῖσ. πλειῶν δ' ἡσυχθονὸς ἀρμυλὸς εἶν.

Εἰ δὲ σε νωπιλῆς δ' ὕασι φέλο ἡμὸς αἰρή,
 Εὐ τ'

Spirantem leuiter faciem conuersus ad Eurum,
 Et fontem aspiciens sine limo & sine fluentem,
 Sed ter aquam funde, & quarta uinum uice misce.

Brachia quum primum proferat robustus Orion,
 Sacra iube excutiant famuli Cerealia dona,
 Area in equali & uentis regione patente.

Excussam Cererem metire, in uasa reponens.
 Quumq; tenes omnē iam structum intra horrea uictū,
 Quere domo propria famulum, famulamq; carentem
 Prolibus, illa solet quæ lactat inutilis esse.

Pascere cura canem quoq; sit, ne parito pani,
 Ne tua furetur solitus fur stertere luce.

Postremo monco, ut foenum paleasq; recondas,
 Vnde boues pascas, mulosq;: his omnibus actis,
 Tauris deme iugum, & famulis concede quietem.

Quum medio coelo Canis, Orionq; uagantur,
 Arcturumq; aurora uidet sibi stare propinquum,
 Collige tunc omnes Perse de uitibus uuas,
 Et bis quinque dies noctesq; exponito soli,
 Sint & quinque dies sine sole, in dolia sexto
 Munera letitiam Bacchi parientia conde.

Postquam pleiades hyadesq;, atq; amplius Orion
 Occiderint, tum mox inuertere uomere terram
 Esto memor, sic quæq; suo anni tempore fiant.

At tibi difficilis res si sit nautica cordi,

D 4 Tempore

Tempore quo eorū Atlantides Oriona
 Vitantes sæuum, pelagi conduntur in undas,
 Omnigeni miscent inter se prælia uenti,
 Hinc tua nulla mihi tum currat in æquore naui.
 Cura sit, ut iubeo, tellurem inuadere aratro.
 Nauigium subduc in littus, et undiq; saxa
 Aduolue, ut sedeat tutum spiramina contra.
 Ejice aquas pluuias, ut ne Iouis imbre putrescat.
 Arma ratis cuncta ad tua tecum culmina confer.
 Carbasa, quæ naui sunt alæ, rite plicato,
 Suspendas fumosa super laquearia clauum.
 Ipse uiam differ dum tempus uenerit aptum,
 Tum nauem æquoreas in aquas deducito, et illam
 Mercibus oppleto, unde domum bona lucra reportes.
 Sic noster solitus pater est dare uela per undas
 Perse chare, bonum uictum hinc æquumq; parabat,
 Et semel hanc tenuit cursum, emensus mare magnum,
 Acolica à Cuma soluens cum naue picata,
 Non quod diuitias amplas fugiebat, opesq;
 Sed paupertatem, mortalibus à Ioue missam.
 Haud Helicone procul, miseranda habitabat in Ascre,
 Qui malus ac grauis est, brumaq; æstateq; uicus.
 Curandum Perse, tempestiuo omnia fiant
 Tempore, sed primam hanc curam res nautica poscit,
 Laudato exigua nauem, at res credito magne,

Quo

Εὖτ' ἀν' πληγαῖδ' οὐδ' ὀδύνῃσιν ὄμβροισιν ὀρέωνται
 Φθύνουσαι, πίπῃσι δ' ὕδροισι πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύσσι μᾶται,
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
 Γλῶσσι' ἐργάζεσθαι μεμνημένῃσιν, ὥς σε κεκλῖται,
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπείρου ἐρύσαι, πυκνᾶσαι τε λίθοισι
 Γαυτοθῆν, ὅφρ' ἴχουσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀγνῆ,
 Χείμαρον δ' ἐδρύσας, ἵνα μὴ πύθῃ διὸς ὄμβρος.
 Ὅπλα δ' ἐπ' ἀρμυῖα πάντα τεῶν ἐνὶ κέρθει οἴκῳ,
 Εὐκρόσμως σολίβας νηὸς πῆδ' ἀπὸ ποντοπόροιο.
 Γηδάλιοι δ' ὕδρες ὑπερκαπνὸς κεμάσσας.
 Αὐτὸς δ' ὥρᾳ μίμνει πλόον ἐσόκην ἔλθῃ,
 Ὡς τότε νῆα βολῶ ἄλαδ' ἐλκέμεν, γν' δέτε φόρτον
 Ἄρμενον γν' τυῖαδ' ἵν' οἴκαδ' ἐκέρδιθ' ἀρῆαι,
 Ως περ ἐμὸς τε πατὴρ καὶ σὸς, μέγα νήπι Πέρον,
 Γλωῖζεσκε νηυσὶ βίῃ κεχρημένῃσιν ἰδού.
 Ὅς ποτε ὧς τῇ δ' ἦλθε, πολὺν δ' ἄπὸ πόντον ἀνύσας,
 Κύμῳ αἰολίδ' ἀπελιπὼν, γν' νηὶ μελαίνῃ,
 Οὐκ ἄφρονος φθύνωμ, ὅδ' ἐπὶ πλοῦν τε καὶ ὄλβον,
 Ἀλλὰ κακὴν παρ' ἱλίῳ τ' Ἰεὺς αὐδ' ὀρέσσι δίδωσι.
 Νάσσατο δ' ἄγχ' ἐλικῶνται οἰζυρὴ ἐνὶ λώμῃ
 Ἄσκη, χεῖμα κακὴ, θέρε δ' ἀργαλέῃ, ὅδ' ἐποτ' ἐ-
 τυῖν δ' ὧς Πέρον δ' ὄρων μεμνημένος εἶν' (ἰδού.
 Ὡραίων πάντων, πρὸς ναυτιλίας δὲ μάστιγι.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνέειν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ θέσται.

μείζωμ μὲν φόρτος, μείζωμ δ' ἐπὶ λέρῳ λέρδος
 ἔσσιται, εἴ κ' αἶνμοί γε κακὰς ἀπέχουσιν αἶντας.
 εὖ τ' αὖ ἐπ' ἐμπορεύω βίβας αἰσίφρονα θυμῷ,
 βούλῃαι ἧ χρεα τε προφυγῆν ἰὺ λιμὸν ἀτόρπον,
 Δείξω δ' ἐτοίμῃα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 οὐτ' ἐκ ναυτιλίας σεσοφισμῶνος, ὅτ' ἐπὶ νηδῦ.
 οὐ γὰρ πῶποτε νηὶ γ' ἐπέπλωμ θυρεά πόντου,
 εἰ μὴ εἰς δούβοιαν δὲ ἀνλίδος, ἥ ποτ' ἀχαιοὶ
 μέναντες χειμῶνα πολὺν σὺν λαῷ ἀγείραν
 ἑλλάδος δὲ ἰορῆς, βροίω δὲ καλλιγυναικα.
 εὐθαδ' ἐγὼ ἐπ' αἶθλα δ' αἰφρονος ἀμφιδ' ἀμάνθ
 χαλκίδ' αὖτ' εἰσεπέρηκα. ταῖα ἧ προπεφραδ' ἔμνα πῶμα
 ἀθλ' ἐβίβωμ παῖδες μεγαλήτορες, ἐνθα με φημί
 ὕμνω νικῆσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα.
 τὸν μὲν ἐγὼ μύσσης ἐλικωνιάδεωσ' ἀνέβηκα,
 εὐθα με τοπρῶτον λιγυρῆς ἐπέβηκα ἀοιδῆς,
 τόσσον βί νηδῦ γε πεπείραμαι πολυγόμφωμ.
 ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω ζυγὸς νόον αἰγυίοχοιο,
 μῦθ' αἰ γάρ μ' ἐδίδραξαν ἀθεσφάτω ὕμνῳ αἰείδωμ.
 ἦματ' αὖ πρὸς τήκοντα μετὰ βροτῆς κελίοιο,
 ἐς τέλ' ἐλθόντ' ὁ θείριος καματώφιος ὄρης,
 ὁρᾶτος πᾶσι τοῖς πλοῖος, ὅτ' ἐκ νῆα
 καυαλῆαις, ὅτ' ἀνδρας ἀποφθίσει θάλασσα,
 εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε ποσειδάωμ εὖδοσίχθωμ,
 ἢ ζεὺς θανάτῳ βασιλεὺς ἐθέλῃσιμ ὀλέσσαι.

Quò maior uectura, lucra hoc maiora futura,
 Si modo contineant rabiosi flamina uenti.
 Quando ad mercatum uertisti pectora, sic
 Debita conaris uitare, famemq; moleſtam,
 Multifoni oſtendam pelagi curſusq; modosq;
 Non tamen ipſe rei, quæ pertinet ad mare, doctus,
 Nam nunquam rale ſum ſpaciola per æquora uectus,
 Præterquam Eubœam ad uicinam ex Aulide, ubi olim
 Argiui à ducibus populi collectio facta eſt,
 Dum ſeuum mare ibi tenuit Troiam ire uolentes.
 Illuc Amphidamantis ego ad certamina ueni,
 Calchidaq; intraui, nam plurima præmia clari
 Proclamata uiri ſtatuerunt: at carmine tum me
 Victorem, tripodem auritum retuliſſe recordor,
 Hunc ego ſuſpendi Muſis Heliconis honorem,
 Primum ibi fecerunt me hymnum tentare ſonorum.
 Nunc mihi quanta fuit ratio experientia cernis,
 Attamen Aegiochi mentem reſerabo tonantis,
 Nam docuere de æ me ſacrum pangere carmen.

Quinquaginta dies poſt, quàm ſe uertit ab uſto
 Sol Cancro, æſtatis iam parte cadente ſuprema,
 Eſt opportunum fluctus intrare marinos.
 Non facile franges nauem, aut homines mare perdet,
 Perdere ſi nolit princeps Neptunus aquarum,
 Siue deum ſimul atq; hominum rex Iuppiter altus.

Namq;

Nanq; per hos pariter stat cardo boniq; maliq;
 Non uarij tum flant uenti, iacet unda quieta,
 Tum trahere confidens uentis securus in altum
 Nauem, ac sarcinulas impone suo ordine cunctas.
 Ne differ reditum, citò sed properato reuerti,
 Neu pluuiam autumnì expectes, Bacchumq; recentem,
 Insanosq; Noti flatus, hyememq; sequentem:
 Nanq; autumnali pluuià comitatus abunde,
 Fluctibus horrifonis inum mare concutit auster.

Ast iter est aliud per pontum tempore ueris,
 Quum primum apparent frondes in uertice fici
 Tante, quanta pedum reddit uestigia cornix
 Per terram incedens, tum fit uia per uia ponti.
 Atq; hic est cursus, qui fit sub tempora ueris.
 Sed nulla ille animo nostro ratione probatur
 Maturus nimium, datur agrè euadere cladem.
 Attamen hæc homines cæci mente omnia tentant,
 Nam miseris anima est durum mortalibus aurum,
 Sed durum oppetere ac submergi gurgite falso est.
 Hinc præceptorum uolo te memorem esse meorum,
 Nunquam quicquid habes totum committe carinis,
 Plura domi linquens, paucissima credito naui.
 Nam graue damna pati medijs in fluctibus atris,
 Vt graue si plaustrì nimio sub pondere pressi
 Axis frangatur, res dispergantur & omnes.

Hinc

Εὐβοῖς γὰρ τέλος ὄξιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμ' ὁ δ' ὕβαινέδ' τ' αὔραι ἐ' πόντος ἀπ' ἡμῶν.
 Εὐκλειος, τότε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πιθῆσας
 ἔλκεμεν δὲ πόντον, φόρον δ' δὴ πάντα τίθει.
 Σπύδι δ' ὅτ' ἰσι τάχιστα πάλιν οἶκον δεινέει.
 Μηδὲ μλύνει οἶνόν τε νέον κ' ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπὶόντα νότοιο τε δεινὰς ἀήτας,
 Ὅς τ' ὤρειν θαλάσσαν ὁμαρτήσας διὸς ὄμβρον
 Πολλῶ ὀπωρινῶ, χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισι.
 Ἡμ' ὁ δὲ πρῶτον, ὅσοντ' ἐπιβᾶσα κερῶν
 ἔχοντ' ἐποίνον, τόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη,
 Εὐκράδην ἀκροτάτην, τότε δ' ἄμβρατος ὄξιν θάλασσαν
 Εἰαρινὸς δ' ὅτος πέλει πλόος, ὃ μὲν ἔγωγε (σπ.
 αἰνῆμ' ὃ γὰρ ἐμῶ θυμῶ κεχειρισμένος ὄξιν
 Ἀρπακτὴρ, χαλεπῶς κε φύγοις λακόν. ἀλλὰ νῦν κ' ἡ
 Ἀνθρώποι ῥέζουσιν αἰδρύνεισι νόοιο. (τὰ
 Χρήματα γὰρ ψυχὴν πέλεται δ' αἰδοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ὄξιν θανέει μετὰ κύμασι. ἀλλὰ σ' αὖτις
 Φράζει τὰ δ' ἐπ' ἀντὶ μετὰ φρεσὶν, ὥς σ' ἀγορεύει,
 Μηδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθει.
 Ἀλλὰ πλέω λείπεις, τὰ δὲ μέονα φορτίζει.
 Δεινὸν γὰρ πόντος μετὰ κύμασι πῆματι κῦρσαι.
 Δεινὸν δ' εἴ κ' ἐφ' ἁμαξάν ὑπερβίον ἄχθος αἶρας,
 Ἄξονα λαυαῖξαι, τὰ δὲ φορτὶ ἁμαυρωθῆναι.
 μέτρα

μέτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸς δ' ὡὖν πᾶσι μαρτυροῦται.
 Ωραῖος δὲ γυναικὶς τὸν ποτὶ οἶνον ἄγειναι,
 μήτε φικρόν τινος ἐτέων μάλα πολλὰ ἀπολείπων,
 μήτ' ἐπιθείς μάλα πολλὰ, γάμος δ' ἐὶ τοῖς οἴκοις ἔσται.
 Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἐβόη, πῆμα πῶς γαμοῖτο. (ὦς.
 Παρθενικῶς γαμῶν, ὡς ἡ ἡβία κεδνὰ διδλάξεν.
 Τὴν δὲ μάλιστα γαμῶν ἡ ἡβία σέθεν ἐγγύθι ναίει.
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν μὴ γείτοσι χαρμάτῃ γῆ
 οὐ μὴ γὰρ τοῖς γυναικὶς ἀνὴρ λήϊζεν ἄμην) (μῆς.
 Τῆς ἀγαθῆς, τ' δ' αὖτε κακῆς ὅρι γίνομ' ἄλλο,
 Δειπνολόχης, ἢ γ' ἀνδρα καὶ ἰφθιμόν πορ' ἔοντα
 εὖναι ἄτορ διαλῶν, ὅς ὡμῶ γῆραὶ δ' ὄσκει.
 Εὖναι δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένους
 μήδ' ἐκαστὶν γνῆται ἴσον ποιεῖσθαι ταῦτον. (εἰν.
 Εἰ δὲ κε ποιήσῃς, μή μιν πρότερος κακὸν ἔρξῃς,
 μήδ' ἐφ' οὐδὲν γλώσσης χάριν. εἰ δέ κε ἀρχῇ,
 Ἡ ἡβία ἐπος εἰπὼν ἀποθύμιον ἢ καὶ ἔρξας,
 Δίς τόξα τίννυσθαι μεμνημένος. εἰ δὲ κε αὖθις
 Ἡ γῆν' οὐ φιλότῃσιν, δίκην δ' ἐβέλκῃσι πῆρα χεῖρ,
 Διέξας (δαιμόνιος τι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 ποιεῖται) σὲ γ' μὴ τι νόον καταλεγχέτω εἶδος.
 μήδ' ἐκ πολὺ ξείνον, μήδ' ἄξιον καλεῖσθαι.
 μήδ' ἐκ κακῶν ἐτάρον, μήδ' ἐδῶν νεικεῖσθαι.
 μήδ' ἐκ ποτ' ἐλπομένην πενίαν θυμοφθόρον ἀνδρῶν
 πέτλασθ' ὀνέδίζειν μακάρων δόσιμα αἰὲν ἔοντων.
 Ἐλπίσθαι

Hinc modum ama, bonaq; in re occasio praeualet omni-

Iunge tibi uxorem dum firmus adhuc uigor adsit,

Annos quum nueras ter denos, plusue minusue,

Aptum est coniugium: decimo sed foemina quarto

Anno pubescit, nubat mox deinde sequenti.

Virginem, ut instituas laudatis moribus, opta,

Vicinamq; tibi prae cunctis delige sponsam.

Sis tamen hic cautus, ne te uicinia ludat,

Ni l uxore uiro melius contingit honesta,

Ni lq; mala prius, tali quae uiuere laute

Clam solet: haec quamuis ualidum sine torre maritum

Vrit & exiccat, citiusq; senescere cogit.

Sedulus obserua curam, cultumq; deorum.

Dilige post fratrem socium: quod si parem amorem

Esse uelis, socius ne ledatur prior abs te,

Neue illi fictum tua lingua ostendat amorem.

Si dicto incipiat prior ille aut ledere facto,

Tunc memor esto, eademq; illi cum foenore redde.

Rursus amicitiam ueterem obseruare uolentem,

Atq; pati poenas uiolati foederis a se,

Suscipe (nam miser est crebro qui mutat amicos)

Nec tua post unquam facies prae se ferat iram.

Ne multos, neu rursum habeas nullos tibi amicos,

Prauos euitato, bonis noli esse molestus,

Paupertatis inops nunquam grauis audiat ex te

Opprobrium, nam dos est numinis illa potentis.

Lingua

Lingua bonum eximium est homini, si pauca loquatur,
Siq; modum conferuet, inest tum magna uenustas.
Si probris laceres, laceraberis illico peius.
Publica quum celebrat populus conuiuia, confer
Accedens aliquid tecum, nec sordidus esto,
Pro sumptu exiguo reddit ad te magna uoluptas.
Mane Ioui ac reliquis superis libare caueto
Illotis manibus, Dijs sordida sacra recusant.
Ad faciem solis conuersus meihere noli,
Sed quando occubuit, donec fuerit nouus ortus,
Atq; quibus sis cunq; locis, facere inter eundum
Detectusue caue, nam Dijs sacræ quoq; noctes.
Vir pius ac dextro donatus pectore, meiet
Siue sedens, siue admoto stans corpore sepi.
Res fuit in thalamo chara cum coniuge, Vestæ
Tum tibi polluto caue ne peragantur honores,
Nec ueneri coena funeri incumbere reuersus,
Verum epulis surgens lætis lautisq; deorum.
Ne fluuios pedibus calcaueris usq; fluentes,
Ni prius aspiciens exores pulchra fluentia,
Ac mantum sordes in aqua purgaueris antè.
Qui fluuium impurus nullum calcare ueretur,
Hunc superi oderunt, ac post mala plurima sentit.
Symposio in celebri, præsentes sunt ubi diui,
Ne refeces ungues cultello à sorde repurgans,

Nec

Γλώσσης τοι θεαυρὸς γν' ἀνθρώποισι μ' ἀρίς
 Φειδ' ὡλῆς, πλείη δὲ χάρις ἤϊ' μέτρον ἰούσης.
 Εἰ γ' κακὸν εἶποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκῶσαι.
 Μηδὲ πολυξύνεο δαιτὶς δ' ὑπαιμέφελος εἶν,
 Ἐκ κιδνοῦ πλείη δὲ χάρις, διαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδ' ἐποτ' ὄξ' ἡοῦς δ' ἵ' λείβειν αἶθοπα οἶνον
 Χόρσι μ' ἀνίπῃσι, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γάρ τοι γε κλύσσι μ', ἀποπῆνύουσι δ' ἐτ' ἀράς.
 Μηδ' αὐτ' ἡέλοιο τετραμυλύνθ' ὀρθὸς ὀμχεῖν,
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύνῃ μεμνημνίος ἐς τ' ἀνιόντα.
 Μήτ' γν' ὁδ' ὦ μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ πρὸ βάδην ὄρεσθαι.
 Μηδ' ἀργυμνωθεῖς, μακαρῶν τοι νύκτες ἔασι μ'.
 Ἐξ ὀμνυλός δ' ὅ γε θεὸς ἀνὴρ πεπνυμνία εἰδ' ὥς,
 Ἥ ὅ γε πρὸς τοῖχον πελώσας θυορκίος ἀνλῆς.
 Μηδ' αἰδ' οἶα γονῆ πεπταλαγμνίος ἐνδοθεῖ οἶκῳ
 Ἐσίη ἐμπελαδὶον παραφαινέμεν, ἀλλ' ἄλειαδ'.
 Μηδ' ἀρ' δ' ὑσφῆμοιο τάφῳ ἀπονόςῃσεντα
 Σπέρμαίνῃ γ' ἐγνῆν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀρ' δ' αὖτ' ὅς.
 Μηδ' ἐποτ' ἀνάσσει ποταμῶν καλλιέρροον ὕδαρ
 Πρὸς πύργῳ, πρὶν γ' ὄξ' ἰδῶν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
 Χεῖρας νιφάμενθ' πολὺ κρᾶτ' ὕδατι λούκῳ.
 Ὅς ποταμὸν διαβῆ κακότητι δὲ χεῖρας ἀνιπῆς,
 Τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, κ' ἄλγ' αἰ δ' ὅκ' αὖν ὀπίσσω.
 Μηδ' ἀρ' πρὸν τόξοιο βῶν ἐνὶ δαιτὶ βαλάνῃ,
 Αὐτὸν ἀρ' χλωροῦ τᾶμνειν αἶθωνι σιδίρῳ.

ὍΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ Ε.

Μηδ' ἐποτ' οἶνοχόῳ τιθέμεν κρητῆρ' ὅ' ὑπὲρ θεν,
 Γινόντων, ὅλοα γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
 Μηδὲ δόμον ποιδῶν ἀνεπίξενον καταλείπειν,
 Μὴ τι ἐφεξομένην κρώζει λακέρυζα κορώνη.
 Μηδ' ἄρ' χυτροπόδ' ὦν ἀνεπύρεκτων ἀνελόντα
 ἔδδην, μηδὲ λόεαδ', ἐπεὶ καὶ τοῖς γνὶ ποινὴ.
 Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν, ὅ γὰρ ἄμεινον.
 Παῖδα δ' υἱοδευκαταῖον, ὅτ' αὐτῆρ' ἀνήνορα ποιεῖ,
 Μηδὲ διυδευκάμνον, ἴσον κῆ ᾧσιν τέτυκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λοτρῷ χροῖα φαιδρυνέει
 Ἀνέρα, λοδυγαλίην γὰρ ὑπὸ χρόνον ἐς ὑπὲρ καὶ τοῖς
 Ποινὴν, μηδ' ἰδρωῖσι ἐπ' αἰθρομένοισι κυρήσας
 Μωμόν' ἐν αἰδινλα, θεὸς τοὶ καὶ τὰ νειμεῖσθαι.
 Μηδέ ποτ' γν' πλοχῶν ποταμῶν ἄλλαδε περριόντ'
 Μηδ' ὑπὸ κρῖνωσιν ἄρειν, μάλα δ' ὄξαλέαδ',
 Μηδ' ὄναποψύχην. τὸ γὰρ ὅτ' οἱ λῶϊον ὄειν
 ὦδ' ἔρδην. δ' ἐνὶ δὲ βροτ' ἔπαλδ' οὐ φήμι.
 Φήμη γὰρ τε κακὴ πέλεται, καὶ φημὶ μὲν αἶραι
 Ρέα μάλα, ἀργαλίην ἢ φέρην, χαλεπὴν δ' ἄρ' ἔπειτα.
 Φήμη δ' ὅτις πάμπαν ἀπόλλυ', ἢ ἢ ἢ να πολλοὶ
 Λαοὶ φημίζουσι, θεὸς νῦν τις ὄειν καὶ αὐτή.

ΗΜΕΡΑΙ.

Ημαρτα δ' ἐκ διόθεν πεφυλαγμένους ὅς κ' ἔμω
 Περραδ' ἐμὴν δ' ὁμῶς, ἵππικὰ δ' αἰνὸς ἀφίστα
 ἔργα τ'

Nec cratera super potantium pone lagenam,
 Qui facit, eueniet mors illi cruda repente.
 Aedificansq; domum ne linquito semiparatam,
 Ne sedeat clamosa super cornicula cantans.
 Neu comede ex illa quæ non benedicta patella est,
 Néue laues, quoniam factis quoq; poena stat illis.
 Ne puerum, seu sit natus ter quatuor annos,
 Seu totidem menses, educas molliter inq;
 Delicijs, siquidem nil uiribus officit æque.
 Néue ad balneum, ubi muliebris turba lauatur,
 Vir lotum uenias, nam poena grauis quoq; tali
 Euenit: aut ueniens superis ubi Dijs sacra fiunt,
 Ne culpes ea, quippe Dei hinc accenditur ira.
 Præcipue hoc caueas, uel fluminum in ostia, cursu
 In mare quæ properant, uel in ipsos mingere fontes,
 Néue aluum exoneret, nam non est utile factu.
 Sedulus ac hominum famam uitato molestam,
 Ingens fama malum, facilisq; illius origo est,
 Perfertur graue, & orta semel deponitur ægre:
 Illa etenim prorsus nequit euanescere fama,
 Vndiq; quam uulgus spargit, quoniam quoq; diua est.

HESIODI DIES.

Rite dies seruans, quæ sunt Ioue patre creatæ,
 Optima die seruis quod sit tricesima mensis,

E 2 Ac

Ac opera inspicere, ac dimensum diuidere illis,
Qua solet & populus tractare forensia iura.
A magno Ioue principium est & origo diebus.
Prima dies sacra est, tum quarta & septima sacra,
Namq; hac Latona genitus perhibetur Apollo.
Ostaua & lunæ crescentis nona putantur
Esse bonæ, quæuis opera atq; negocia obire.
Laudantur quoq; post decimam prima atq; secunda,
Scito tamen quod sit longe hæc præstantior illa.
Hac tonde pecudes, latam illa demete frugem.
Pendula & hac tenues connectit aranea telas,
Quod sit plena dies, formicæq; rodit aceruum,
Illa exordiri telam mihi foemina curet.
Tertia post decimam infelix conspergere cultum
Semine agrum, præstat tamen optima robora plantis.
Sexta super decimam teneris asperrima plantis,
Apta mari gignendo, sed non apta puellæ
Gignendæ primum, nec eam tum nubere præstat.
Sextaq; præcedens gignendæ inimica puellæ est,
Apta hœdis ouiumq; uiris excindere testes,
Et pecudum stabulum communire undiq; septo,
Dandis apta uiris, & amat conuicia, falsa
Verba loqui, clàm sermones serere inier amantes
Mensis at octaua castres caprumq; bouemq;
Luce duodecima mulis castratio fiat.

Ἔργα τ' ἐποπιδύειμ, ἠδ' ἄρμαλιῶν διατέαδι,
 Εὖτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ κείνοντες ἄγωσιμ.
 Αἱ δὲ γὰρ ἡμέραι εἰσὶ διὸς παρὰ μκτιόσντθ.
 Πρῶτον γῆν τετραῖς τε καὶ ἐβδόμεν ἰδρὸν ἡμαρ.
 Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάρεα γείνατο Λητώ.
 Οὐδωδ' τε κ' ἐνὶ ὄτῃ τε δινύ γε μὴν ἡμαρτα μινύος
 Ἐξοχ' ἀξιομνύοιο, βροτήσια δ' ὄργα πέλειοι.
 Ενδωδεκάτη ἡ δινωδεκάτη τ' ἄμφω γε μὴ ἐοδλαῖ,
 Ἡ δὲ δινωδεκάτη τ' ἐνδωδεκάτης μὲγ' ἀμείνων.
 Ἡ μὲν οἷς πέικλμ, ἡ δὲ δύνφρονα καρπὸν ἀμῶδα.
 Τῇ γὰρ τοῖν νῆματ' ἀδρσιπότκτθ ἀραχνης
 Ἡματθ' ἐκ πλείσ, ὅτε τ' ἰδρὸς σωρὸν ἀμῶται.
 Τῇ δὲ ἰδρὸν εἴσαιτο γυνή, πρὸβάλοι τό, τε δ' ὄργον.
 Μινύος δ' ἰσταμνύσθρῖσκα δεκάτκτω ἀλειαδοι,
 Σπέρματ' ἀρξάδι, φυτὰ δὲ ἐνθρέψαδι ἀρίσκι.
 Ἐκτὴ δὲ ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ὅδε φυτοῖσι.
 Ανδρογόνος τ' ἀγαθὴ, κῆρ δ' ὅ σύμφορός ὅστιμ,
 Οὔτε γυνέδι πρῶτ', ὅτ' ἄρ γάμω ἀντιβολῆσαι.
 Οὔδ' ἐ μὴν ἡ πρώτη ἐκτὴ κῆρ τε γυνέδοι
 Ἄρμινος, ἀλλ' εἰφὸς τάμνειμ ἐ πάνα μῆλων,
 Σηκόμ τ' ἀμφίβαλῆμ ποιμνήϊον ἡπιον ἡμαρ.
 Εἰδλὴ δὲ ανδρογόνος, Φιλέφ δ' ἔτε κέρτομα βάζω,
 Ψυδιδεάθ' αἰμυλῖος τε λόγος κερφῖος τ' ὀαρι-
 μινός δὲ οὐδωδ' τε κῆρ πρ' ἐβμ ἐρίμνηομ (σμός.
 Ταμνέμνμ, ὅρῃας ἡ δινωδεκάτη ταλαδργούς.

Εἰκάδι δ' ὅν μεγαλήν πλέω ἡμάτι ἴσῃ φάτα
Γείναδι, μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένους ὄξιν·
Ἐδλὴ δ' αὐδ' ὀρόνθ' δεκάτη, ἰσὴρ δέ τε τέρας
Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς,
Καὶ κῶα καρχαρόδοντα, ἔ' ὄρεας ταλαόργους
Πρεκύνθρ' ὠδὶ χεῖρα ἰθείς. πεφύλαξο δὲ θυμῷ
Τετραδ' ἀλδύραδ', φθίνοντός θ' ἱσαμύνου τε
Ἀλγέα θυμοβορεῖν μάλα τοῖ τε τελευμένου ἡμαρ.
Ἐρ δὲ τετάρτῃ μινὸς ἄγεσθαι δ' ὅν οἶον ἀκοίλῃ,
Οἰωνὸς κείνας οἱ ἐπ' ὄργματι τότε ἀρίστῃ
Πέμπῃας δ' ὀζαλέαδ', ἐπεὶ χαλεπαῖτε καὶ αἰναί.
Ἐρ πέμπτῃ γ' ἡ φασὶν εἰρηνίαν ἀμφιπολδύειν
Ὀρεὶν ἰννυμνίας, τ' ὄρις τέκε πῆμα ἐπιόρκους.
Μέσση δ' ἐβδμάτῃ δ' ἡμῆτορ' ὀρόν ἀκτῶν,
Εὐ μὲν ἐπιπιδόνοντα εὐφροχέλω γι' αἰλῶν
Βάλλειν, ὕλοτόμον τε ταμῆν θαλαμῆα δ' ὄρεα,
Νηῖά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἀρμύνα νηυσὶ πέλον
Τετράδι δ' ἀρχεὶ νῆας πῆγνυδ' ἀραιάς. (τοῖα,
Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπισείελα λώϊον ἡμαρ.
Πρωτίσῃ δ' εἰνὰς πάντ' ἀπ' ἡμῶν ἀνθρώποισι,
Ἐδλὴ γ' ἡ γὰρ τ' ἡδὲ φυτδύειν ἡδὲ γημῆσαι.
Ἀνέρι τ' ἡδὲ γυναικί, καὶ ὅτε πάγκαλον ἡμαρ.
Παῦροι δ' αὐτ' ἴσασιν ἱσμενάδια μινὸς ἀείλῃ
Ἀρξάδα τε πίθω, ἔ' ὠπ' ἱνυγὸν αὐχρῆα θείνας
Βασίκα καὶ ἡμόνοισι ἔ' ἵπποις ὠκυπόδεσι,

Sed quum uicenus lunæ iam uoluitur orbis,
Vir tibi nascetur prudens & ad omnia dexter.
Dandis apta uiris decima est: hinc quarta puellæ
Blanda fauet, pecora hac curuoq; boues pede euntes
Et celeres catulos, mulosq; operum patientes
Imposita cicurato manu uitare memento
Quartam iam, medij, tum quartam deficientis
Mensis, namq; animum tum curæ mille remordent.
In quarta prima uxorem tibi ducito charam,
Auguria obseruans, quæ sunt dexterrima tædis.
In primis quintas fuge pestiferasq; grauesq;
His etenim Eumenides terramq; homines pererrant,
Suppliciumq; ferunt periuria falsa locutis.
Septima post decimam felix Cerealia dona
Area in æquata recte, terere atq; flagellis
Excutere: ad thalamum faber hac tibi ligna secato,
Tum quoq; materiam fabricandis nauibus aptam,
Incipias quarta naues sarcire uetustas.
Iam nonæ mediæ pars uestpertina probatur,
Ac homini innocua est, quæ nona est ordine primo,
Confert & plantis, tum foemellisq; uirisq;
Gignendis simul est felix, nec inutilis unquam est.
Sed latet hoc multos, quod sit penultima mensis
Optima, seu referare uelis uas, seu iuga dura
Bobusq; & mulis & equis annectere collo,

Seu tibi si placeat nauem deducere in altum,
Nanq; datum paucis discrimen noscere uerum.
Vasa aperi decima quarta, nam præ omnibus hæc est
Sacra dies, post uicenam, quæ solis ad ortum
Est bona, ad occasum mala, laudant pauci alias hinc,
Iamq; dies aliæ felices atq; benignæ,
Contrà aliæ ancipites, sunt & uirtute carentes,
Et laudant alias alij, est cognitio paucis.
Seu a nouerca dies nunc est, nunc mater amica.
Is felix ac prosper aget, qui hæc omnia seruans,
Sic uitam instituat, Dijs inculpabilis ut sit,
Auguria obseruans nec quicquam spernere tentans.

H E S I O D I O P E R V M E T
D I E R V M F I N I S .

Νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμλναι, παῦροι δὲ τ' ἀληθέα κικλήσκουσιν.
 Τεφάδι δ' οἶγε πίθον, πόδι πάντων ἰδρόν ἡμαρ
 μέσση. παῦροι ἢ αὐτὲ μετ' εἰκάδια μῆνός ἀρίστη
 Ἡὸς γινομένης, ἐπιδείλαια δ' ὄσι χερείων.
 Αἱ δὲ ῥ' ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ,
 Αἱ δ' ἄλλαι μετὰ δρυποῖ, ἀκίροιο ὅτι φέρουσιν.
 Ἄλλος δ' ἀλοοίῳ αἰνῇ, παῦροι δὲ τ' ἴασι.
 Ἄλλοτε μῆνιν πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων δ' ἰθαίμων τε ὁ ὄλβιος, ὅς τ' αὖτε πάντα
 εἰδὼς, ἐργάζηται ἀνείπτος ἀθανάτοισιν,
 Ὅρνιθας κρένων καὶ πόρβας βασιῆας ἀλείνων.

Ἡσιόδ' ἔργων καὶ ἡμερῶν τέλος.

VLP II FRANEKE-
RENSIS FRISII CVRSIM
ANNOTATA IN HESIODVM.

Vm tria sunt genera poematis, *ῥαμα-
λεχόν, ἐξήγηλεχόν, μυκτόν*. secundus li-
ber Hesiodi totus *ῥαμαλεχός* est, id est
in quo poeta ipse semper loquitur. Si-
bent se et quatuor libri Georgicorum Vergiliani, ex-
cepto sine quarti, ubi admiscetur fabula Aristaei. Primus
liber Hesiodi maxima ex parte quoque *ῥαμαλεχός*
est, nisi quod introducatur Iuppiter loquens. Promet-
heū, ad Vulcanū, ceterosq; deos. Præterea: *ῥαμαλεχός* si-
bella accipitris et lusciniæ, quare *μυκτός* dici potest.

Μῶσαε τριόπισθον.) Non bene seruauit poeta no-
ster legem proœmiorū: nam aut primū proponendū est,
deinde inuocandum, quod obseruant omnes ferè Latini:
aut propositioni simul inuocatio immiscenda est, quod
in utriusq; operis initio facit Homerus, quem legem pro-
œmiorum non solum seruasse, sed alijs constituisse testas-
tur Quintilianus. Hesiodus autem à nuda inuocatione
auspicatur. Et sciendum quod bis inuocet, primum Mus-
as, deinde ipsum Iouem, ibi scilicet, *Κλυθι ἰδὼν ἄϊων
τε*. Verum quantum ad hanc rem attinet, nō inuile fue-
rit consulere Erasmus super Nuccem Ouidianam.

Μῶσαε.) Dores et Aeoles dicunt *μῶσαε*, quibus
familiare

familiares est uertere *υ* in *ω*. Hinc appellatas uolunt eas à uerbo *μῶν*, quod est *quæro*, *inuestigo*, nam inuestigando disciplinas assequimur. Quæ ratio etsi nō planè inepta uidetur, miror tamē cur uersa sit *ω* in *υ*, & cōmuni lingua dicamus *μῦσαι*, nō *μῶσαι*. Adfert aliā rationem Plutarchus, forsitan probabiliorem. Is enim in cōmentario πρὸς Ἀλαδελφίαν, dicit *μῦσες* nominatas ut *ὁ μῦς* *ῥῥες*, idē; *δι' ὕνοιαν αἰς καὶ φιλαδελφίαν*, quæ scilicet uiuūt in perpetua quadā beneuolentia et mutua charitate. Et ut meā quoq; afferam sententiā, id fortasse habent nomen, quod *Musæ*, hoc est, artes & discipline, tali inter se cognatione & nodo cōiunctæ cōglutinatæq; sint, ut altera ex altera pēdeat, et altera sine altera manca sit. Sed adscribam uerba ipsius Plutarchi: *ὁ δὲ Ἡσίοδος ἐκ τοῦ παλαινοῦ μονογενὴ πᾶσι δὲ τῶν παλαιῶν ἐπικληροῦν εἶναι, & τὰ αὐτὰ τῶν μῦσων γεγονὸς μαθητὴς, αἷς ὁ μῦς δι' ὕνοιαν αἰς καὶ φιλαδελφίαν ῥῥες, ὅπως ὠνόμαζον μῦσες*. Locū, quem hic citat, ex Hesiodo, obserua in calce primi libri.

Πιόριον θεν, cōstruitur cum *διδύτε* aduerbio hortantis. *Musæ* huc adeste ad me ex Pieria. *θεν* enim particula finalis de loco uocat. Poëtæ interdum *υ* abiiciunt, ut *λιβύαθε*, pro *λιβύαθεν*. Theocritus primo Idyllio.

Εννέπετε.) Alterum *υ* interijcitur propter metrum; compositum uerbum ab *ἔπω*.

Υμνεῖσθαι.) Vide quàm rusticus poëta Hesiodus, quàmq; elegantiæ & gratiæ metricæ negligens, cui pri mi duo uersus sunt durissimi, nempe spondiaci. Longe scrupulosiores Græcis in hac re sumus Latini, cum tamē nostra lingua sit angustior.

Διὸς μεγαλόιο ἐλπίς.) Responsio Musarum. Sic apud Homerum, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή. Subintelligitur hic γίγνεται, aut simile uerbum.

Πᾶσι μὲν γὰρ.) Ratio est interrogationis, quare alij sunt clari, alij obscuri. Dicuntur hæc à Musis.

Βελόει, & sequentia uerba, nominatiuum habent θεὸς ὑψιβρέμετος.

Κλῦθι ἰδὼρ.) Secunda inuocatio ad ipsum Iouem per periphrasim. Quæ hæcenus dixit, tanquam præli dium quoddam fuisse, nunc serio inuocat, & proponit. Propositio est, Cupio fratri meo Perse alijsq; tradere præcepta quedam, legesq; bene uiuendi (hoc enim uocat θεμισκας) tu igitur Iuppiter adsis &c.

Θέμισκας ἀπὸ θεμῖς, triplicem habet genituum, ἰδὼ, ἰτθ, ἰςθ.

Οὐκ ἄρα.) Narratio.

Αγαθὴ δ' ἐστὶν ἡδὲ βροτοῖσι.) Epiphonema in terponit.

Κοτρεῖ, φθονεῖ.) Verba hæc pertinent hic ad lau dem: probat enim illam æmulationē artificū, qua alter altero

altero citius ditescere conatur. N'ira huius loci suauitas, dum artifices aliquot nominatim exprimuntur, putas enim te corā uidere eos concertantes. Quoties Erasmus citat & explicat in Chiliad. loca ex Hesiodo, non dissimulabimus, si fortè dexterius interpretaretur, ut ubique felicissimum ille agit interpretem. Vide igitur prouerbi: figulus figulo inuidet.

Ἰνδ' ὁ σ' ἐπὶ κακόςχαρτος.) Suprà in narratione duplicem posuit contentionem, bonam & malam. bonam breuiter laudauit, & utilem hominibus esse dixit: nunc malam fugiendam esse hortatur.

Κακόςχαρτος, id est, malo gaudēs. Nota aptissimum epitheton ἐπὶ & ἐπιμωμῆτης. Multi litigant in foro, non tam ut ipsi aliquid cōsequantur, quàm ut alios uexent & molestant. Minime ociosa sunt epitheta apud Homerum & Hesiodum: quare hunc nostrum maxime in nominibus occupatum esse scribit Fabius.

Ω' ῥη.) Ionico more pro ὄρεα scribitur sine aspiratione, & significat curam. Aetiologia est præcedentis adhortationis. Ille forum & litigium uitare debet, qui sibi non est conscius magnarum diuitiarum. Non absurdum fortasse fuerit legere ὄρεα cum aspiratione, ut significet tempus, & sensus tum erit, Ille lites diu sustentare non poterit, cui non est bene instructa & opulenta domus. O quanti semper constitit comparere ante tribu-

nūl. Nūl.

nal. Nil miror artem de glubendi rusticos in nostris aduocatis, seu dicam rabulis, quum illa tam antiqua sit, profecta ad nos ab ætate Hesiodi.

Τὸν γὰρ α.) τὸν pro οὔ. Poëtæ postpositiuo articulo τ præponere solent, ubi exiguit metrum.

Δημήτηρ & ἀκτῶ.) Appositio est, ἀκτῶ à nominatio ἀκτῆς, quod idem est quod Βί &, id est, uictus, cibus, Δημήτης autē dicitur Ceres, quasi γημήτης, hoc est, terræ mater, mutata γ in δ. Eadē mutatio literarū apud Latinos: nam Ceres dicitur tanquā Gerēs, à gerendis fructibus è terris. Vide Ciceronē secundo libro de natura Deorum, & Macrobij Saturnal.

Τοῦ λεχοῦσάμεν &.) τοῦ pro οὗ του. Articulus præpositiuus loco pronominis demonstratiui, sæpe apud poëtas ponitur. Metaphora est in participio λεχοῦσάμεν &. Sensus est, si amplos habeas redditus annuos, litiga. sed ironice loquitur.

Δωροφάγος.) Acre epitheton in iudices auaros, quiq; se nummulo corrumpi sinunt. Porro singularū rerum pub. iudices, reges uocat, ut olim singularium ciuitatum pastores, episcopi nominabantur.

Ὅσῳ πλεον ἡμῖν.) Consule prouerbium, Dimidium plus toto, ubi omnia, quæ ad hunc locum pertinet, adferuntur.

Κεῖν' αὐτὲς ἔχουσι.) pro ἔλεν' αὐτῶν. Est locutio Attica,

Attica, per participium aoristi primi & uerbum ἔχω.

Πρὸς τὸν γὰρ καὶ ἐπὶ ἡμετέραν. Verba hæc per se obscuriora sunt: nos aliquot uersus ad uerbum reddimus, ut uideas sensus absurditatem. Non sciunt quanto plus sit dimidium toto, nec quanta in malua & albuco utilitas: nam Dij uictum hominibus occultarunt. Facile autem in die laborasses, ut in totum annum haberes, licet uiuens in ocio &c. Non minus hæc inuoluta sunt quam oracula Loxie. Illustrabimus igitur pro nostro intellectu. Innuuit poëta facilitatem uictus querendi apud priscos & primos homines, quam suo seculo abiisse queritur. Illi non arabant, non seminabant, uno die tantum colligebant, quantum per totum annum erat necessarium: Erant autem frugalissimi, malua & asphodelo contenti (nam per has herbas frugalitatem temperantiamque indicat) uerum posteri homines ad uoluptatem promi, nec quibuslibet contenti, laboriosissimam sibiipsis uitam compararunt, dum undique uentri grata querunt. Non enim inellexerunt utilitatem & commodum malua & asphodeli, id est, frugalitatis. Voluptas autem in mundum cum alijs malis immissa est per Pandoram, de qua & Prometheus & Epimetheo longam fingit fabulam. Sed poëta noster, ut omnes olim ethnici, ueri luminis expers, nec satis à Deo illustratus, Mosaicęque scripturę ignarus, cum tamen sciret tanquam per somnium, post primam mundi

di creationem felicissimum humane vite statum fuisse
 eam paulatim uarios labores et arumnas occupasse,
 fingit fabulam, qua istius rei bellam sc rationem adferre
 arbitratur: fingit enim Prometheum offendisse Iouem,
 hinc mundo tantorum causa malorum, fabricatur Pando
 ra, mittitur in terram, pyxidem adferens Epimeitheo o
 mni malorum genere refertam: quam quum ille aperuisset
 ignarus alicuius doli, illa euolarunt, ac totam terram oc
 cuparunt. Habemus fabulam poëta dignam. Sed reuera
 Pandora nihil nobis nocuit. Eua nostra fuit Pandora: si
 enim illa non peccasset, aut ad peccatum per serpentem
 non inducta fuisset, adhuc hodie nobis cuncta nascerens
 tur αὐήροτα καὶ ἀκαρπτα.

Πηλοῖοιοι.) Catachresticòs, nam πηλοῖοιοι pro
 prie est clauus nauis, hic pro stiuā ponitur, et stiuā pro
 toto aratro: nam à parte totum intelligitur. Sic indicat
 primæ ætatis homines non arasse.

Υπὲρ καπνοῦ κατὰ θῆιο.) Solent rustici in nonnul
 lis locis peractio opere instrumenta lignea collocare su
 per fumosa laquearia, quo fumus ea corroboret et ex
 ploret. Sic in secundo libro iubet ut gubernaculum ratis
 sub hyemem ponatur ad fiumum. Et Vergilius:
 Et suspensa focus exploret robora fiamus.

Εὐκρίλα νάρθηκι.) Narthex fruticis genus est, la
 tine strula. Ignem strulis optime seruari, auior est Plin

Εὐέλαιον

nus libro 13. capite 22.

Εγέλασε πατήρ.) Risit Iuppiter, sed risum plane Sardonium, in quo prouerbio uide Erasmus.

Καλὸν εἶδός ἐπ' ἡρώτων.) Græci multa epitheta apponunt uni substantiuo sine cōnexu. Est autem hic repetendus infinitiuus ὄνθεμεν. Iussit ut imponeret pulchram & amabilem formam.

Γυιοκόρος μελεδώνας.) Eandem etymologiam habent epithetum & appellatio, utrunq; enim dicitur à uorando, quod membra uorent & depascant curæ. Horatius in Odis: Dissipat Eubhyus curas uoraces. Bene dicit curas collatas esse à Venere: nam amor plenus angorum & solitudinum.

Αργεφόντης.) Sic dicitur Mercurius, quod Argum Ius custodem occiderit, & sic nos uertimus. Didymus addit, illum sic quoq; posse dici, ὅτι ἀργὸς ἀπὸ τοῦ φόνου, quod sit purus à cæde, nam Deus pacificus est. Aliud adfert Macrobius Saturnal. lib. 1. cap. 19.

Ὡραὶ καλλίκομοι.) Horæ Deæ sunt cœli ianitrices, ut Homerus bis in Iliade testatur. Tres sunt quarum nomina ponit Angelus Politianus in Rustico:

Auricomæ iubare exorto de nubibus adsunt

Horæ, quæ cœli portas atq; atria seruant,

Quas Ioue plena Themis nitido pulcherrima partu

Edidit, Ireneq; Diceq; & mixta parenli Eunomie.

Αὐτὰρ ὁ διεξάμυνε.) ὁ pro ὅτι. Vide proa
uerbium, Malo accepto stultus sapit.

Μόνη ἐλπίς.) Docet in medijs malis semper speran
dum esse, quod aliquando meliora cōtingere possint. De
spe autem, quod sola ex omnibus dijs uersetur adhuc a
pud homines, optimos legimus apud Theognidem uer
siculos, quos non grauabimur hic ascribere, & ex tem
pore uertere:

Ελπίς γν' ἀνθρώποισι μόνη θεὸς ἐδὴν γένεσι,
Ἄλλοι δ' ἔλυμπον ἐκπρολιπόντες ἔβαν.
Ὡχέο μὲν πίστις μεγάλη θεός, ὥχετο δ' ἀνδρῶν
Σωφροσύνη, χάριτες τ' ὦ φίλε γῆρ' ἐλιπον.
Ὅρκοι δ' ἔκ' ἐλπίσιν γν' ἀνθρώποισι δίκαιοι,
Οὐδὲ θεὸς ὁδὸν ἄρ' ἔσθ' ἀθανάτοιο. id est,

Spes homines inter uersatur sola deorum,

Nam petijt celsos cætera turba polos,

Cana fides abiijt, periijt pudor, ipsaq; mentis

Sobrietas, Charites deseruere solum,

Nulla manent homines inter nunc fœdera firma,

Non superest unus numina rite colens.

Σιγῇ ἐπεὶ φωνῶ.) Verissimè cōtra Hesiodum di
cit Plutarchus in præceptis sanitatis, nō omnes morbos
solere tacite et furtim inuadere in ipsos homines, sed plu
rimi, καὶ ἀπὸρ προαγγέλλας καὶ προσδρόμους, καὶ
κύρητας ἔχουσιν ἀπειρίας καὶ δυσκνησίας.

ὧς ὁμοῖον γυνάσσει.) Sequitur ætatū descriptio,
quæ mōstrat omnia fatis in peius ruere. In hac re imitato
res habet Aratū, & Ovidiū primo Metamorphoseōn.

Καὶ πρὶν δ' ἐφάρει.) Vergilius primo Georg. uera-
tit hunc locum: Ipsaq; tellus

Omnia liberius nullo poscente ferebat.

Ζεῖδωρος.) Elegans epitheton terræ, quod uite ne-
cessaria det. Sic etiā Venus dicitur Ζεῖδωρος. Plinius
mult sic terrā dictā, quod zeā proferat: an bene, nescio.

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι.) Tales forsitan facti sunt
quos uocamus genios bonos, nā hos Græci δαίμονες
uocant. Dicuntur autē δαίμονες, quasi δαήμονες,
quod dii omnia sciant, ut Plato in Cratylo. Plura de ety-
mologia Macrobius Saturnal. 1. cap. 23. Apud eundem
hi uersus in Latinam linguam traducti leguntur:

Indigetes diui fato summi Iouis hi sunt,
Quondā homines, modo cum superis humana tuentes,
Largi ac munifici, ius regum nunc quoq; nacti.

Ὅν δ' ἐφάει.) ἐφάει non raro apud Græcos ca-
pitur pro sacrificare, ut facere apud Latinos. Verg.
Cum faciam uitula pro frugibus. Sic usurpat & Cicero
pro Archia.

Κακὸς χάρις συγχερῶν.) Aptissima epitheta in
iudic. Similia illi tribuit Ouidius 2. Metamorph.

Νῦν δ' αἶνον.) Quid αἶνον, explicat Erasmus

in principio Chiliadum. Quintilianus libro quinto asserit fabularum primum fuisse auctorem Hesiodum, propter hunc accipitris & lusciniae apologum. Et multi audent affirmare, sequentes Quintilianum, apologos Aesopi nomine celebres, non esse Aesopi. Certè Cleodemus apud Plutarchum in cōuiuio septem sapientium, fatetur imitatione huius fabellae Hesiodae, Aesopum suas composuisse. Admonet autem superiores hoc apologo, ut temperent ab iniuria & uolentia, nec inferiores se opprimant, quod omnium operum nostrorum Dij testes sint, qui benefacta premio, malefacta poena compensant: tum quod nisi ad tempus prospero successu facinora utantur, tandem praeualente iure & se uindicante.

Δίλην δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴχεται.) Aurea est sententia, & ad incutiendum facinorosis metum ualentissima. Fabius Maximus apud Liuium his uerbis eam effert: At ueritate laborare nimis ius saepe aiunt, extinguere nunquam. Simili modo de ueritate loquitur diuus Hieronymus aduersus Pelagianos, imitans Liuium. Veritas (inquit) laborare potest, uinci non potest. Miror Erasmus in pro uerbio, Malo accepto stultus sapit, sic legere, Δίλην δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴχεται, & uertere, Tandem sua poena nocentem Consequitur. Non ille germanus sensus est poetæ, sed hic, nempe interdum quidem regnare uolentia iustitia oppressa & calcata, sed id non impune, & nisi ad exitum

ad exiguum tempus fieri, quum tandem iterum iuxta, id est, praeualeat, & se fortiter vindicat iustitia. Hoc non ante credunt ueroces & malefico corde homines, quam iam propter facinora supplicium experti sint. Sed non dubito, habuit Erasmus quem imitatus sit.

Οὐδ' ἐπὶ νηῶν νέουσιν τς.) Putat non extremam esse felicitatem, si quis non opus habeat querere uictum per mare. & Hercule sic est. Ceterum Hollandi nostri pro summa felicitate ac uoluptate ducunt natare per coerulea uada, adeo homines Salaminij sunt, longe disidentes à Baccho illo Aristophanico.

Ἰλαδ' ὅρ' ἐλέδς.) Hoc aduerbiū elegantissime in Diastichis suis explicat, perpetuū Frisiae nostrae decus Rodolphus Agricola, uir nimium praematura morte studiosis creptus, cuius mortem quod moderatius sciam, facit Viglius Zuichemus, qui ita se ad illius emulationem comparauit, ut uideatur quodammodo superaturus. Certe quantum ad iuris ciuilis sapientiam, iam pridem Rodolphum longe antecessit. Horum me laudes obiter nō tam celebrasse quam leuiter perstrinxisse, lector candidē, equi boniq; accipe.

Τῆς ἀρετῆς προπάρουσαν.) Anastrophe est. Construe, προπάρουσαν τῆς ἀρετῆς ἔθηκεν. & uide pro uerbiū, Difficilia quae pulchra. Similem sententiā habet Euripides in Heracl. & δ' ἀρετὰ βαίνει δ' αὖ μόνον.

Πλούτω δ' ἀρετὴ καὶ κῆδος ὀπηδ' εἶ.) Cum diuitiæ in omnibus rebus maximum pondus habeant, tum certe in hoc profunt, quod præcedant ad uirtutem, paupertas facile ad malefaciendum inuitatur. Vnde Callimachus poëta, nō uirtutem sine pecunia, nec pecuniam sine uirtute, sed utranq; simul à Ioue sibi dari optabat, quod inops non bene innocentia suam tueri & custodire queat. Quare poëta noster uult ut quis sibi honesto labore comparet diuitias: earum enim comites esse uirtutem & honorem.

Αἰδῶς οὐκ ἀγαθὴ.) Occupatio est, forsitan pudet laborare, sed hic pudor inutilis & noxius est.

Χρήματα δ' οὐχ ἀρπακτά.) Correctio est præcedentis uersus: nam non uult quenquam ita impudentē esse, ut audeat aperte raptorem agere. Laudat igitur θεός δότα χρήματα, quæ nobis Deus confert, dum industrij sumus, & manum cum Minerva simul mouemus. Neminē enim ille dormitantē & oscitantem adiunuat, imò odio prosequitur, ut superius dixit poëta.

Καδιδύναμι δ' ἐρδλει.) pro κατὰ δύναμι. Primum è præpositione α abiicitur, deinde τ mutatur in δ. Explicat hunc uersum Socrates in Apophtheg.

Οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτο.) Magna commendatio uicinorū, adeò ut si boni sint, antepone re uideatur ipsis cognatis & affinibus. Verum quod hic de boue dicitur, pertinet

Pertinet ad omnes partes rei familiaris, teste Columella lib. primo, cap. 3. & eo sensu nos uertimus. Nihil igitur tuarum rerū facile interibit, si habeas uicinū bonum, quī statim in periculo succurrat. Vide prouerb. Aliquid malī propter uicinū malū. Rursus aliud, Ne bos quidē pereat.

Ὅς μὲν γὰρ λέει αὐτὴν ἐθέλω. Vide quot habent Græci uoculas planē ociosas, quibus carmen farciunt, μὲν, γὰρ, λέει, ᾧ, νν, δὲ, δὲ, τοι. Longe difficilius Latinū agere poētā, cui tales uoculae desunt, & si infarciat non suo loco, ridetur. Sensus est huius loci, hilarem datorem & promptum, quoties aliquid dat de suo, semper aliquam latentē animi lætitiā inde percipere: contra raptorē suo animo tormenta & cruciatus parare, licet sit uel minutissimū quod rapiat. Nam iuxta uulgare dictū, Conscientia mille testes. Et Seneca tragœdiographus, Tutum quis habuit nemo securum scelus.

Οἷον βέλτορον εἶναι. Præstat domi habere quo indigeas, quā foris querere per uicinā, si tu careas. Admonet diligentē patrem familias, ut in tempore omnia necessaria domui suæ prospiciat. Nam iucundum est de præsentii cumulo sumere, ut dicit sequens uersiculus.

Ἐγὼ μὲν ἐπ' ἐγὼ ἐργάζεσθαι. Cōcludit hunc librum cōmēdatione laboris. Nota in fine poētā ubiq; usurpare infinitiui pro imperatiuo, quod semel admonitū uolo.

A N N O T A T I O N U M F I N I S.

S i uacat Acnea rerum dignissime præsul,
 Grataq; sunt animo carmina nostra tuo,
 Perlege qui quondam dulci modulatus auena,
 In Latios ausus uertere Græca modos,
 Ascræi inspiciens ἡμέτερος καὶ ἑρπυα poëte,
 Græcia quo quondam floruit Hesiodo.
 Hæc fuerant fateor plectro meliore canenda,
 Hic opus ingenij quippe senilis erat:
 At quia nonnullos tam magna superbia uates
 Eleuat, ut nulla Græca in honore putent,
 Sum tamen hoc ausus bis septem & quatuor annis,
 Dum mea labuntur lustra trahente dea.
 Sumpsimus & tenuis Græcorum è fontibus haustus,
 Mixtaq; cum Græca lingua Latina fuit.
 Quicquid id est ad te uatum clarissime uates
 Mittimus, es Clario non minor ipse deo.
 Suscipe & Hesiodum placido complectere uultu,
 Hic quoque iudicio stetq; cadatq; tuo.

CRAEI POETAE OPERA
ET DIES, GEORGICON LI-
BER, NICOLAO VALLA
INTERPRETE.

PIERIDES Musæ quarum uia
get inclyta cantu
Fama ducum, & uestri nomen im-
mortale parentis,
Dicite cur hominum pars hæc sine
nomine uitam

Ducat? & illius cur fama æterna per altum
Euolet? hæc Iouis est magni diuina uoluntas.
Ille etenim altitonans summi regnator olympi,
Excitat imbelleis animos, & fortia corda
Debilitat, duce quo fortuna inimica superbos
Deprimit, atq; humileis clarum super æthera tollit.
Fœnala mens hominis meliorem inclinât ad usum,
obiunt molles crudelia pectora cultus.
Edi qui cuncta polo specularis ab alto,
Nil ignotum est, sanctissima dirige iura
Te, liceatq; mihi fraterna monere
Te, & ignotos uiuendi ostendere mores.

Sunt gemine in terris quibus altercantur in unum
Mortales causæ, uaria quoq; mente trahuntur.

Vna quidem studium laudabile sedula curat,
 Altera crudeli rerum depascitur haustu,
 Bella cupit, pugnaeq; exercet iniqua tumultus,
 Inuisum atq; atrox pectus genus: hanc tamen ipsi
 Mortales fugiunt, tandemq; uolentibus hanc Dijs
 Exoptant, huius nequeunt cohibere furores.
 Illam autem prius obscuræ genuere tenebræ,
 Sed fato meliore pater Saturnius illam,
 Et generi humano, et terræ radicibus imis
 Imposuit, segnes artus et inertia corda
 Excitat: alter enim segnis, cui uita manebat,
 Alterius spectans cumulos, mora nulla, bouesq;
 Iungit, et impresso terram diuertit aratro,
 Siue domum curat, siue inserit, alter ad artes
 Vicinum uicinus agit. laudabilis hæc est
 Pugnandi ratio, fugienda sed altera, sub qua
 Inuidet aut figulus figulo, uel egenus egeno,
 Siue faber fabro, dulcisq; poëta poëta.
 Hæc mea dicta precor toto cape pectore Perse,
 Nec te crebra foro speculantem iurgia uulgi,
 Auocet à studijs, pugnandi inimica uoluntas.
 Nemo forum sequitur quem non fouet annua mensis.
 Et bene clausa domi Cereris gratissima dona.
 Hæc querenda prius, dehinc si uacat i pete uulgis
 Et fora, in alterius rebus certamina pone.

At non

At non illud ages iterum germane quod olim
 Ausus es infelix, litem hanc data iura resoluunt.
 Scis quondam inter nos patria est partita facultas,
 At tu nil iusta multum plus parte uereris
 Tecum efferre rapax: corruptus munere iudex
 Ille tuo est, sub quo tota hæc sententia pendet,
 Ignarus: non nouit enim quàm dulcius, aut quàm
 Sit melius toto medium, seu uiuere malua
 Vtilius, quantum uili seu uiuere porro.
 Hos ueterum iactus occulta uere supermi,
 Inq; polo retinent coelestes, tempore quorum
 Sat fiat una dies tenui exercenda labore,
 Vna quiescenti tibi dehinc alimenta parabat
 Annua, tunc poteras temonis robora fumo
 Exploranda dare, & nulli iuga curua premebant
 Terga bouum, nullum muli sensere laborem.
 His uoluit faciles uiuendi abscondere mores
 Ira Iouis, quum se deceptum fraude Promethi
 Sensit, & illius causa mortalibus auxit
 Curarum moles, surreptumq; abdidit ignem.
 Reddidit hunc iterum terris, curuaq; latentem
 Surripuit ferula cauto puer ille tonanti
 Iapetionides, iacto qui fulmine gaudet.
 Lusit fraude sua, subitam tamen arsit in iram.
 Hæc puer effatus nubis collector aquosæ,

Iapetionides

Iapetionide cuius prudentia cunctos
 Consilio excellit, magnum spreuisse tonantem
 Arte tua, gaudesq; dato mortalibus igne,
 Heu nociture tibi generi nociture futuro.
 Tale mali genus excutiam quo pectore toto
 Exultent homines, cupidi sua damna ministrent.
 Subrisit fatus diuum pater atque hominum rex
 Vulcanum aspiciens, atq; illi talia mandat.
 Vade celer speciem è terra, mixtoq; liquore
 Confice mortalem cui uocem et robor a iunge.
 Sitq; ea uirginis et coelestis imago puellae
 Quam sibi quisq; uelit, dea quam doctissima Pallas
 Instruat, et uarias percurrere pectine telas,
 Adjiciat capiti facilem Venus aurea formam,
 Curet ut assidua stimolata cupidine corpus,
 Fallacemq; addat mentem et fallacia uerba
 Interpres superum uictor Cyllenius Argi.
 Dixerat, imperio Iouis annuit aequa uoluntas
 Coelicolum, ex templo singis Vulcane puellam
 Virginis ora deae similem, quam glauca Minerva
 Cinxit, et ex omni fulgentem parte poliiuit.
 Huic etiam Charites, etiam celeberrima Pitho
 Aurea candenti posuere monilia collo,
 Effususq; comas ori de flore coronam
 Vernali tribuere deae, tamen Attica Pallas

Illam præcipuo formæ decorauit honore.
 Et superum interpres uictor Cyllenius Argi,
 Fallacem attribuit mentem & fallacia uerba,
 Sic pater altitonans diuino iusserat ore.
 Quandoquidem dederat sua munera quisq; deorum,
 Mercurius meritò Pandoram nomine dixit,
 Exitiale malum mortalibus & fera pestis.
 Postquam autem tantos confecit Iuppiter astus,
 Mercurium ad magnum iubet ire Epimethea dono
 Cui ferat hanc, qui nil ueritus præcepta Promethi,
 Scilicet à magno caperet ne inuitus olympo?
 Cepit, & accepto nouit sua damna Epimetheus.
 Nam prius humano generi secura manebant
 Tempora, nulla mali species aut cura laboris
 Morborumq; genus, tristem qui funeris atri
 Conripuere uiam, quibus omnis frangitur ætas.
 Vivere dulce fuit quondam, sed tegmen ab urna
 Dum Pandora leuat, totum exiliere per orbem
 Curarum infestæ effigies, spes sola remansit
 Intus, & è labris ima sub parte resedit.
 Obstiuit impositum nam tegmen abire uolenti.
 Sic qui fulmen agit nubis collector aquosæ
 Iusserat, innumeræq; etiam mortale uagantur
 Per genus infandæ species, quibus æquor & omnis
 Terra infecta tumet, morbi noctesq; diesq;

Sponte

Sponte sua sine uoce ruunt, nanq; ab Ioue summo.
Ablata est illis quaecunq; potentia fandi.

Sic impune parens offenditur ille deorum:

Si uacat ô frater, si non audire recusas,

Ordine plura canam. genus immortale creatum

Ac mortale simul credendum est, aurea primum

Secula Dij superi totum sparsere per orbem,

Tempore quo cœli imperium Saturnus habebat,

Tunc homines diuûm uiuebant more, neq; illos

Anxia curarum moles, operumq; labores

Lassabant, aberat tristi cum mente senectus,

Semper & in ualido regnabant corpore uires,

Nulla mali labes, conuiuia leta placebant.

Mors similis somno fuit, atq; uberrima tellus

Omnia liberius nullo cogente ferebat,

In commune bonum, nec quisquam inuidit habenti.

Quàm felix ætas? erat omnibus una uoluntas,

Et taciti letos soluebant pectora in usus.

Aurea postquam hominum paulatim defuit ætas,

His pater altitonans meritos adiunxit honores,

Sub terris habitare dedit, qui numina facti,

Et genus humanum, sancte quoq; iura tuentur,

Iustitiæ tenebris circumfusiq; peragrant,

Terrarum fines & opes mortalibus augment.

Proxima successit terris argentea proles,

Aurê

Auso deterior, sensuq; & moribus impar.
 Tunc sibi quisq; sue fecere sub ubera matris
 Ocia mortales, paulatim adoleuit in annos
 Ingenij rude principium, quo decolor ætas
 In proprijs etiam laribus rude pectus agitat.
 Aucta tamen postquam ad summos peruenierat annos
 Viuendi breuius spaciū fuit, anxius ardor
 Curarum incumbens aderat, quas improba mentis
 Gaudia fecerant, alterna iniuria nunquam
 Destitit, & nulla in superos reuerentia, nullos
 Sacrorum ritus ætas argentea uidit.
 Hanc deus extinxit meritam flammatus in iram.
 Postquam hominum occuluit argentea secula tellus,
 Non tamen illorum sine nomine uita recessit,
 Sub terrisq; dei sedes coluere secundas.

Tertia post illam successit ænea proles,
 At nihil argento similis, Dryadumq; creata
 Sanguine, dura quidem, robustaq; pectora tendens,
 Tota feri misero Martis feruebat amore.
 Nulla quies illi, nullum ius, durior ætas
 Ipso adamante fuit uultu metuenda superbi,
 Cui nunquam inuictum robur, fortesq; lacerti
 Desuerant humeris, tunc ærea tela, domusq;
 Omnis in ære labor, non ferri emerferat usus.
 Hæc autem proprio proles consumpta furore

Ad gelidi loca nigra Iouis sine honore recessit,
 Et quanquam extiterit inuictis robore, ab atra
 Morte tamen uicta est, solis lumenq; reliquit.

Postquam autem occulta est, atq; aenea corruit ætas,
 Quarta fuit soboles melior, cui plurima toto
 Iustitiæ hærebant animo præcepta uerenda,
 Diuinum genus Heroum, primumq; uocari
 Semidei, immensos illi patuere per orbes.
 Hos insanus amor Martis, belliq; nephandi
 Ardor, Agenorida septem prope moenia Cadmi
 Oedipodæ imperij causa consumpsit. & alti
 Hos maris undisoni fluctus, quom Pergama classes
 Argolicæ peterent, ubi pallida mortis imago
 Desuper incubuit, dum iusto ulciscitur ense
 Tyndaris. hos etiam toto diuisit ab orbe
 Iuppiter, & uitæ meliorem tradidit usum,
 Elysiosq; dedit colles habitare profundi
 Littus ad oceanum, felix & sancta propago
 Hic ubi uernat humus, ubi dulcia poma quotannis
 Ter gremio effundit nutrix uberrima tellus.
 O utinam non me quinta cum stirpe creassent
 Fata, sed antè mori, seu post licuisset oriri.

Ferrea nunc ætas, quam curæ & mille labores
 Nocte dieq; premunt, paulatimq; illius instant
 Exitio: sic Dijs placitum, sed prospera tanto

Fata

Fata etiam uenient aliquando in turbine rerum,
 Nec minus hæc infanda hominum deblitur ætas,
 Cum matura annis illorum tempora cant
 Inficient crines: natis nec ut antè parentes,
 Nec patribus nati similes, nec ab hospite tutus
 Hospes erit, sanctum corrumpent foedus amici,
 Et faret arma ciens inter discordia fratres.
 Viuet honoris inops hominum properata senectus,
 Nec pudor effractus senio obiurgare parentes.
 Infelix soboles legem & præcepta deorum
 Nescit, & inualido non hæc alimenta parenti
 Iusta suo reddet. quid enim quid iniqua rapaces
 Apparet usq; manus, urbesq; & mœnia n.orem
 Alterna deleta manu: iurataq; fallent
 Numina, iustitiæ nulli tribuentur honores,
 Pulsa gemet bonitas: illum uenerabitur orbis
 Cui mala mens suadet fera crimina: tota iacebit
 Tota quidem orbato tecum reuerentia uultu.
 O dea iustitiæ soboles, en improba Ledet
 Si probus ullus erit, quem contra insurget iniqua
 Voce furens factum affirmans, altrixq; malorum
 Inuidia incedet fatali turbida uultu.
 Protinus humanas sedes Astræa relinquet,
 Diua suos pariter tendet reuerentia cirsus
 Ad superos, nitido uelata corpus amictu.

Mille recedentes illæ mortalibus ægris
 Non cessanda tamen rerum mala semina linquent.
 At nunc te moneam, quanquam sapis omnia, iudex
 His intende animum: sed quid iuuat ista monere?
 Stultus maiori quicunq; resistere tentat,
 Vincitur, & magno pœnas subit inde pudore.
 Sic ego sum tanquam uolucris quam prenderit astur,
 Prensâq; sublimes agitur philomela per auras.
 Hæc dolet infelix ungui transfixa recuruo,
 Quam contra horribili raptor sic intonat ore:
 Quid misera exclamas? te multo fortior astur
 Te premit, huc adsis quo te meus egerit ardor,
 Et quanquam bene suaue canas, mihi coena futura es
 Si lubet, aut dimissa iterum remeabis in auras.
 Sic fatus, tacuit pennatus & impiger astur.
 Tu modo iustitiam cole, nulla iniuria Perse
 Tecum habitet, fatale gerit secum illa, nec illam
 Vllus amat, nisi mens cui uilis & improba surgit.
 Vir bonus hanc inferre timet: quod si intulit, acti
 Poenitet, & magno contristat corde dolore.
 Est uia iustitiæ melior, qua uincitur omnis,
 Omnis ad extremum ueniens iniurius ardor.
 Quid dicam? quod nunquam aliquid dementia noscit,
 Ni modo passa prius: sic qui male iura ministrat,
 Peierat, & tandem dementi panditur error.

Eripe

Eripe iustitiam, corruptus munere iudex
 Ius uiolat, dolet hæc, & nulli uisa per orbem
 Tristis it, & lachrymans poenam mortalibus orat,
 Qui uiolant iura, & recti sacra fœdera rumpunt.
 Verum ubi iustitiæ sancti seruantur honores,
 Iudicioq; pares & ciuis & aduena pendent,
 Vrbs uiget, augetur soboles, pax læta uagatur,
 Pax iuuenum nutritrix, nunquam his fatalia bella
 Præparat altitonans, nullis in rebus egestas
 Imminet, in quenquam nulla est offensio, dulci
 Quos iuuat interdum genio alleviare labores,
 Terra quibus large fundit sua semina, & altæ
 Montibus innatæ mittunt sua munera quercus
 Glandiferæ in summo: media tamen arbore mussant
 Vndiq; apum ingentes acies, uestemq; ministrant
 Lanigeræ pecudes, per se magis omnia florent,
 Non his externas merces uehit ardua puppis,
 Omnia dat tellus. quid enim quod iuncta marito
 Et patribus similes emittit foemina partus?
 Non datur hoc quibus illa placent uiolentia iuris,
 Hos ad supplicium uocat alti cura tonantis.
 Sæpe subit poenas plebs tota miserrima tantum
 Vnius ob noxam, pestis firmit atra per urbem,
 Et male suada fames, paulatim deficit omne
 Vulgus, & hic uacuos ostendunt testæ penates,

Foemina nulla parit. Sic seuit Iuppiter erga
 Quos malefacta iuuant, qui si modo forte cruentum
 Militiae exercent studium, mora nulla sinistro
 Marte cadunt: uel si potius iuuat ire per altum,
 Fluctibus in medijs summergitur obruta puppis.
 Vos igitur qui iura datis, conuertite mentem
 Ad tales hominum poenas, diuina potestas
 Mortales circumuolitans uidet improba, quorum
 Iudicia emergunt multorum in damna, deumq;
 Ignorant monitus, genus hi mortale pererrant
 Innumeri, tenebris circumfusiq; tuentur,
 Iustitiae sacra iura domant, genus omne malorum.

Illa quidem uirgo est supero Ioue nata parente,
 Nomine clara suo, coetuq; uerenda deorum,
 Quam si quis uiolet lachrymans sua fata parentis
 It Iouis ante pedes, & lamentabile fundens
 Humanos queritur mores, ac debita poscit
 Supplicia in populos. tu iudex causa malorum
 Qui uiolas sacra iura deae, iam dirige mentem,
 Ius cole, in alterius te nulla pecunia uertat
 Damna, nocet sibi qui cuiquam nocet, & male suadet
 Ille sibi, in quenquam si quis male iura ministrat.

Cuncta uidet pater omnipotens, & quod mihi tecum est
 O iudex, modo si lubeat speculatur ab alto,
 Nil latet hunc, aut hoc quales tribuantur honores

Iustitiae

Iustitiæ in populo, quam non ego pectore toto
 Nec mea progenies coleret, postquam orbe sub isto
 Spreta iacet bonitas, et ius iniuria uincit,
 Inuito Ioue ni fierent, hæc accipe frater,
 Hæc animo meditare, iniustum pone furorem,
 Ius quoque frater ama, sine quo genus omne ferarum
 Credimus alterno certatim corpore pasci.
 At nos instituit uitæ melioris origo.
 Iura dedit pater omnipotens, ex pectore toto
 Si quis habet, decus æternum pia præmia reddet.
 Iuppiter affligit si quis pro teste uocatus
 Peierat, ac merito pensatur culpa nocentis
 Supplicio: offendens ius, ille offenditur una,
 Ex quo obscura quidem nulli quoque cognita surget
 Posteritas. iusto de sanguine nata propago,
 Clara caput tollet patrio seruata decore.
 Hæc quoque quæ referam stultissime concipe frater,
 Quam facile innumeras uitiorum amplectimur artes,
 Haud procul illa habitant, brevis est uia qua sit cuncti.
 Est uia uirtutis contraria, sudor anhelus
 Hanc sequitur, quæ se scopulosis ardua cliuis
 In longum prorumpit iter, riget aspera primo
 Ingressu, leuis est postquam alta cacumina tanges.
 Optimus hic sese qui nouit cuncta magistro,
 Prospiciens rerum fines meliora sequutus.

Dignum laude uirum parentem recta monenti
 Credimus: ille tamen sibi qui non consulit, aut qui
 Alterius præcepta fugit, uir inutilis extat.
 Ergo age frater ades generoso è sanguine Perse,
 Neu fuge fraternos monitus, operare laborem,
 Alma Ceres ornata caput sua dona ministret,
 Sic tibi plena domus. segnem crudelis egestas
 Opprimit, hunc homines odio superiq; sequantur,
 Torpenti similem fucò, cui spicula surgunt
 Horrida, distensumq; fauis consumit edendo
 Semen apum, piger ipse sedet, uitaq; laborem,
 Tu modo curam operi quantum potes adijce frater,
 Horrea sic rumpunt messes, sic copia rerum,
 Sic pecus augetur, sic tu mortalibus & Dijs
 Gratus eris: segnes animos & inertia corda
 Oderunt: operi laus est imponere curam,
 Turpe sed hinc prohibere manus: incumbere labori,
 Forsitan ad studium torpentia pectora uertes,
 Dum partas ostendis opes, uirtutis adeptus
 Nomen & æternum laudis decus, utere quæso
 Arte, para uictum, uiolare aliena nefandum est,
 Fac superis æquandus eas, incumbere labori,
 Nec pudeat, pudor hic multos inopastus egentes
 Secum habet, auget opes fiducia, quæ melior res
 A superis non it: prob rerum insana cupido,

Proh animis infusa lues, iam nulla pudoris
 Cura, iacet passim longe post terga relictus,
 Tu coleris, duce te paulatim corruit ille.
 Dijs inuisus homo cui mens intenta rapinis
 Inuigilat, neq; enim semper felicia durant.
 Nec minus omnipotens pœnis affligit eisdem
 Qui seruum offendit, uel qui sanctissima frangit
 Fœdera amicitie, seu qui cum coniuge fratris
 Non pauet infandos coitus fraternus adulter,
 Vel qui in pupillos audet uim ferre nephandam,
 Vel qui in longæua confectum ætate parentem
 Horribili uoce insurgit, uixq; abstinet illi
 Verbera, non impune tamen stat pœna nocenti
 Post obitum. Depone igitur tam falsa superbe
 Mentis consilia, & melioribus utere quæso.
 Thure pio uenerare deos, ijs tempore in omni
 Et mundè & purè liba cum clara nitescet
 Sole dies, aut cum nox circumfusa tenebris
 Abscondit terras, casto torrenda sub igne
 Hostia mactetur, hymnos cane, thura ministra,
 Vt tibi Dijs faueant, immensaq; copia rerum
 Hinc tibi nascatur, multis ut egentibus ipse
 Subuenias, non ut uiuas germane rapina.
 Conuiuas inter si uis discumbere amicus,
 Non hostis, ueniat primam uicinia: nam si

Aduersi quicquam acciderit de more repente
 Primum illa occurret, quæ si sine uestibus esset
 Nuda etiam ueniet, quod nec tibi sanguine iunctus
 Non aget, iste sibi uestes atq; omnia ponet.
 Improbæ damnosa est uicinia, sed proba si sit,
 Vtilis. hæc igitur cupienda est pectore toto
 Tanquam laudis opus: neq; enim lamenta refundes.
 Amisisse bouem, proba si uicinia tecum est.
 Acceptum metire, et eodem pondere redde
 Vicino tibi, ut hic iterum succurrat egenti.
 Res male parta mala est, damnosaq; semper ab illa
 Ergo caue: nec te uincant in amore sodales.
 Illum addeas qui te, fac mutua munera reddas,
 Sponte datum capias, scelus est letale rapina.
 Quicumq; etsi magnum aliquid largitur amico,
 Letatur: quicumq; iacit de fronte pudorem,
 Et rapit alterius quanquam infima, turbat amici
 Visceraq; et mentem cui uis illata rapinae.
 Adde parum paruo, paruo superadde pusillum,
 Fiet et hoc magnan, infelix pelletur egestas,
 Si modo rem cumules. hominem non lædit habere
 Cuncta domi, nocet esse foris. quam dulce bonumq;
 Præsens accipere, atq; absente carere molestum est.
 Tunc bene potandum cum plena effundit ab alto
 Vina cadus: tunc parcus eris cum parte Lyæus

Defluit

Desluit è media: sed cum declinat ad imum,
 Spumantes iterum cyathos & pocula sume.
 Quicquid polliceare homini seruetur amico.
 Si quicquam cum fratre tibi est, testem adijce rebus
 Subridens: nocuit non credere, credere semper.
 Nèue tua alliciat meretrix caue foemina mentem,
 Rem totam uorat illa nimis dum blanda uidetur.
 Heu quàm damnosum est mulieri fidere cuiquam.
 Rem patris acceptam melius fouet unicus hæres,
 Auget & hanc. at tu plures in morte relinque
 Ex te ortos: nam plura pater Saturnius illis
 Attribuet. sed te si cæcus tangit habendi
 Ardor adhuc, fragilisq; placet tibi gloria rerum,
 Hæc age quæ moneam, & uarios operare labores.

HESIODI ASCRAEI LI
 BER. SECUNDVS DE
 AGRICVLTURA.

VM coelo emergunt sublimi ab Atlanto
 tide notæ

Pleiades, truncâda Ceres, morientib. illis

Mitte in aratra boues : latitare ea sydera

Viginti totidemq; dies, annoq; uoluto (dicunt

Apparent iterum, maturam incidere messera

Rursus & incipiunt dentata falce coloni.

G 3

Hanc

Hanc legem agricolæ atq; habitantes littora seruant,
 Aut qui pingue solum, uallosq; tecta tenerent.
 Nudus ara, nudusq; sere, et mete corpore nudo,
 Si tempestiuos agrorum ducere cultus,
 Augeriq; illos magnis successibus optas,
 Nêue aliena roges interdum pauper e genus.
 Quod si ad nos supplex iterum fortasse redibis,
 Non iterum dabimus, iuuat exercere labores
 Improbe, quos inter mortales diua potestas
 Sortita est, ne tristis inops cum coniuge mœsta,
 Aut cum natorum misera comitante caterua
 Victum à uicino rogites, dare negliget iste:
 Bis uel ter fortasse dabit, dehinc si petis ultra,
 Proficies nihil: at tu plurima uerba refundes,
 Orabisq; iterum, frustra tamen, artibus ut te
 Iam pridem admonui inuigila, atq; incumbere labori.
 Dira fames procul hinc abeat, tua debita solue.
 In primis tibi conde domum, precioq; ministram
 Dehinc eme, quam possis custodem adiungere bobus.
 Pone domi quantum toto tibi sufficit anno,
 In rebus spes est alienis irrita: nam si
 Hic dare forte neget, tu semper pauper egebis.
 Tempora labuntur, operum quoq; deficit usus.
 Ad cras rem differre nocet, nunquam horrea nunquam
 Implet iners aut qui tempus producit. habenda est

Cura operi, turgescet opus. mala mille molestant
 Affliguntq; hominem cui segne et inutile corpus.
 Cum bene se posuit rapidi uis ignea Phœbi,
 Ac pater omnipotens fecundis imbribus æther
 Desilit in terras, et languida membra resiliunt
 Iam pridem amissas æstiuo in tempore uires.
 Nam breue sol hominum supra caput astat ab alto,
 Ac de nocte magis currus exercet agendo.
 Tunc operum multo antè memor discinde fecuri
 Syluam incorruptam, tunc germina desinit arbor
 Fundere, datq; suas uolitare per aëra frondes.
 In tres tende pedes mortaria, contineat tres
 Pistillus cubitos, pedibus quoq; confice septem
 Temonem, qui si fuerit protentus in octo,
 Hinc tibi malleolus crebros formetur in ictus,
 Palmariūq; trium rota sit, uarijsq; repone
 Ligna efficta modis, ualidamq; in montibus altis
 Quere, uel effuso campi super æquore pinum
 Aestiuam, compone manum qua firmet arator,
 Temoni cuneis dentaliq; alliget imo,
 Torqueat et fortes illa durante iuuenços,
 Binaq; præterea tectis seruentur aratra,
 Sic melius: nam si casu discinditur unum,
 Restat adhuc aliud ualidos agitare iuuenços.
 Temonem ex ulmo uiridi seu confice lauro.

Stima

Stiua sit ex pino, dura dentalia quercu.
 Duc in aratra bouem nono qui uiuat in anno,
 Apta etas operi matura est: franget aratrum
 Bos iuuenis minitans iuuenili praelia cornu,
 Et rixam exacuens opera imperfecta relinquet.
 Quere quater decies annorum etate bubulcum,
 Quodriduus panis & ofellas cæsus in octo
 Sit cibus huic: recto sulcabit uomere terram.
 Si maturus erit: studium intermittet arandi
 Iunior, aspiciensq; pares etate colonos
 Ibit ad hos, ludosq; ciet lasciua iuuentus.
 Ergo non melior iuuenis, neq; semina uerse
 Spargere bumi, quantum terre mensura requirit.
 Contemplare etiam quom grus è nubibus altis
 Assiduos agitat clangores, nunciat imbrem
 Venturamq; hyemem, tempusq; indicit arandi.
 Angit & illius mentem cui nulla bouum spes.
 Tunc redeant fessi plena ad præsepia tauri,
 Tunc proprios operare boues & plaustra. sed inquis,
 Non habeo, dabit hic: facile est petere atque negare.
 Mentis inops alius, quid enim componere currum
 Tunc uolet, ignarus non nouit quantus in illo
 Sit labor, & centum compagibus insita ligna
 Quæ debent multa antè domi prouisa reponi.
 Præterea cum tempus adest rescindere campum

Fortius

Fortius insistas operi, exercere ministros,
 Nam uertenda duplex tibi sicca atque humida tellus.
 Vere nouo ueniant celeres ad aratra iuuenti,
 Fertilis ut grauida culmus procumbat arista,
 Neu te decipiat cum semina colligit æstas.
 Sit noua cui studeas tellus inarata quotannis,
 Terra recens large natis alimenta parabit.
 Plutonem in primis uenerare, atque annua sacra
 Vota refer Cereri, quom stiuæ innixus agendo
 Incipis exercere boves, stimuloq; fatigas,
 Sic immensa tibi surgent Cerealìa dona.
 Semina quom terræ committis ponè sequatur
 Seruulus, atque auibus rastro sata læta recondat.
 Optima crede iuuat rerum prudentia cunctos,
 Læditur aduerso qui negligit omnia fato.
 Si sit pingue solum, grauidæ inclinantur ariste,
 Felicesq; operum successus ab Ioue summo
 Hinc capies, neque sub tectis extendat arachne
 Fila, sed immensæ replebunt horrea messes.
 Tunc gaude, & cani florentia tempora ueris
 Lætus agas, quom te incassum crudelis egestas
 Aspicit, & parto turgēt domus, atque aliena
 Re tibi non opus est, tua pluribus adiumentum.
 Fit sterilis tellus medio uersata sub æstu,
 Hincq; solo residens imas falcabis aristas,
 Auerfos

Aversos religans culmos, tenuisq; sequetur
 Spes uita, pauci te mirabuntur ab agris
 Parua sub exiguo referentem farra canistro.
 Difficile interdum mutabile noscere tempus.
 Mobilis & uaria est alti natura tonantis.
 Ac si tardus aras, tarde tibi solus aranti
 Afferet auxilium: si largis imbribus æther
 Tris noctes totidemq; dies non cessat ab alto,
 Donec replevit ualidi uestigia tauri.
 Tempore quo quærna residens super arbore coccyn
 Exululat, gaudentq; hominum mortalia corda,
 Vere sub aprico sit tardus forsitan eques,
 Qui tempestiuo diuerit uomere terram.
 His intende animum, nec florida tempora ueris
 Te lateant. glacialis hyems tibi cognita surgat,
 In qua incumbendum est, nec te ulla taberna moretur,
 Aut narrata loco sub aprico fabula tardet,
 Dum frigent alij, uir rem tamen impiger auget.
 Surget igitur nec te paupertas opprimat illo
 Tempore, dira fames lenues facit esse lacertos,
 Elatosq; pedes & crura tumentia multo
 Sanguine. segnis inops & spe suspensus inani,
 Inclinat mentem sceleri, & meditatur iniquos
 Vnde paret uictus, hominem spes nutrit egentem
 Irrita cui nihil est, & tota luce uagatur.

Dum

Dum media elapsa est æstas, properate ministri,
 Condite dic casulas, nam semper non erit æstas.
 A Iano mensem dictum caue, nubibus ille
 Letales bobus glacies & frigora ducit.
 Thracius insurgit boreas, & turbine facto
 Disturbat maria ac campos syluanq; sonantem.
 Alticomas quercus, annosaq; robora pinus
 Diruit ex alto, & ualles iaculatur ad imas.
 Sylvarum auditur fragor undiq; sed fera duos
 Arrigit ipsa pilos, caudamq; in cruribus angit:
 Quin etiam quibus est uillis densissima pellis,
 Perforat ille quidem setosaq; pectora transit.
 Nec se defendunt dura sub ueste iuueni,
 Et misere algescunt hirsuto crine capelle.
 Vincit ouis boream instantem, fultoq; repellit
 Tegmine lanarum, sed non obsistitur illi
 A senibus, curuo facit hos incedere collo.
 Non tamen ad teneram penetrat boreale puellam
 Frigus, at illa domi cui nondum nota libido
 Matris apud charæ gremium sedet, atq; hyemalæ
 Non sentit glacies, & tota nocte quiescit,
 Atq; oleo teneros interdum perluit artus.
 Tum polypo durum est gelidis habitare sub undis,
 Nec uidet unde sibi uenietur in æquore prædam,
 Allevietq; famem, proprios tum deniq; in artus

Verti

Vertit atrox rabiem immensam, sic imbribus atris
 Turbatur mare, sic atra caligine coelum.
 Sol quoq; ad Aethiopas radios & lumina fundit,
 Rarus apud Graios, fugiunt animalia curui
 More senis, ualles imas & dente trementi
 Concaua saxum petunt, nemorum tenebrosaq; tecta.
 Tunc quoq; ne noceant hyemes tibi protegat artus
 Mollis chlœna tuos, cui tecta ex ordine recto
 Pauca, sed aduerso ducantur plurima fila,
 Sitq; ea crure tenus, uetat hæc per corpora setas
 Surgere, & instanti prohibet durescere uento.
 Tegmina sint pedibus taurorum è pelle cothurni,
 Nec nocet hos inflare pilis, ut frigora uincas.
 Hædorum teneras neruo bouis inf. & pelles,
 Ac dorso suspende, tegant capita alta galeri
 Ne madeant aures. borea spirante cauendum est
 Frigoribus, tunc ros cœlo diffusus ab alto
 Educat & Cererem sacros operumq; labores,
 Ille quidem uiuentorum è fluuijalibus undis
 Tollitur in sublime, & matutinus in agros
 Desilit, interdumq; expectat tempora noctis,
 Interdum borea nubes agitante procellas
 Vertitur in uentosam hyemem, fuge prouidus illam.
 Acceleretur opus, pete tecta obstantia uentis,
 Ne sorte obscuro nebulæ infusus amictu

Immadeas, largosq; imbres pluat humida uestis.
 Pascua tunc carpant quamuis non pingua tauri,
 Quippe leuis labor & longa sub nocte quiescunt,
 Nutrimentum ingens, uobis uberrima mando
 Agricolaë, faciliq; dies transire labore.
 Hæc seruanda tibi donec nox æqua diebus,
 Atq; iterum satio committit semina terræ.
 At dum sexdecies sol arduus occidit undis
 Hybernum post solstitium, sacrosq; relinquens
 Oceani fluctus sublimi Arcturus olympo
 Exoritur, primumq; cupit splendescere sydus,
 Tunc uites incide: noui neq; nuncia ueris
 Antiquos iterans questus præcedat hirundo.
 Dum tamen immensos effundit Pleias æstus,
 Profiliensq; umbrosa petit plantaria limax
 Tellure è sicca, tunc uinea nulla ligonem
 Sentiat, accelerentq; uncata falce ministri
 Maturam in segetem, nec te pulcherrima Tempe
 Detineant segnem, matutinq; sopores.
 Eia age rumpe moras, pelle ocia segnia pelle,
 Dum uocat alma Ceres, robustaq; collige farra,
 Pone domi quantum toto tibi sufficit anno,
 Mane operi assurgens, operis pars tertia mane
 Conficitur. labor haud grauis est. de mane uiator
 Longan linquit iter, taurosq; exercet arator.

H Præterea

Præterea sua dum scolymus florentia mittit
 Germina, & in ramis dulces resonare cicadæ
 Sole sub ardenti incipiunt trepidantibus alis,
 Fit capra tunc mollis, tunc sunt dulcissima uina,
 Fœminaq; ureni ueneris prurigine corpus
 Appetit insanos coitus, lassantur ab æstu
 Membra uirum, tantumq; potest uis ignea solis.
 Tunc licet ardores gelida releuare sub umbra
 Fontis ad apricos latices semperq; fluentis
 Murmur aquæ, faciles quam circum leniter auræ
 Aspirant, zephyris plerunq; agitantibus illas.
 Hic hilares lætus cyathos & pocula sume
 Biblina, ter infusa magis quæ temperet unda.
 Hic tibi ab uberibus caprarum caseus adstet,
 Quæ nullos pascant fœtus, hic lactea liba,
 Hic tibi syluestris ponatur caro iuuenæ,
 Quæ nondum enixa est: hic mollior hœdulus adsit,
 Et iaceas saturus patula sub tegminis umbra.
 Surge tamen cœlo dum fulget Orionis astrum,
 Tempus adest, Cereri sacras terat area fruges
 Ad uentos posita atq; ingenti æquata cylindro,
 Nec nisi libratæ ducantur ad horrea messes.
 Postquam autem satis ad uictum tibi contulit æstas,
 Continuò cui nulla domus sit quære ministrum,
 Adde etiam ancillam quæ sit sine prole, molestum est.

Ac graue seruitium illius quam cura remordet
 Natorum. blandire cani, panemq; ministra,
 Peruigil ante fores sedet ille, domumq; tuetur
 Dente rapax, furig; altis latratibus instat.
 His propere exactis, foenum paleasq; reconde,
 Hemionos quantum satis ac nutrire iuuenços.
 Inde laboranti requies præbenda colono
 Tempus, et exhaustis pariter iuga demere tauris.
 Dum tamen in media cœli statione refulget
 Sirius, Orionq; loco splendescit eodem,
 Et rosea Arcturi cernit Pallantias astrum,
 Tunc uias tenero abscindens de corpore matrum,
 Per bis quinq; dies tepido sub sole iacentes
 Pande: dies etiam mollescant quinque sub umbra,
 Dehinc torque, et capiant uegetes iucunda Lyæi
 Munera. sed sydus cum deficit Orionis,
 Pleiadesq; Hyadesq; cadunt, meminisse iuuabit
 Protinus impresso subuertere uomere terram.
 Stat tempestiuo cuncta exercere labore.
 Si tamen infestum iuuat ire per æquor, et alta
 Puppe uehi, moneo ne quando ab Atlantide natus
 Orion sequitur, totóque excludit olympo,
 Ut uideas illas medio submergere ponto,
 Nauigio incumbas, mare tunc tollentibus euris
 Obscurum undosos iaculatur ad æthera fluctus.

Tunc igitur iaceant religatæ ad littora puppes
 Saxorum obnixæ obicibus, ne fortè ruentes
 Discutiant uenti : pateat pars ima carinæ,
 Ne pluuiam excipiens putri marcescat ab imbre.
 Instrumenta domi naualiaq; arma quiescant
 Pensa, gubernaculiq; exploret robora sumus.
 Interea Cereris sacros operare labores,
 Nec prorsus fugiendus ager, labatur in altum
 Aequor amica ratis dum non magis unda tumescit,
 Nec refluent uasti sublato gurgite montes,
 Vadat onusta tamen censu reditura superbo.
 Sic meus ille quidem genitor dum pauper egeret
 Errabat maria alta secans, fluctusq; profundos.
 Ille olim Aeolidam curuataq; littora linquens
 Appulit huc, non spe lucri commotus auara,
 Durum opus exercere inuisa urgebat egestas.
 Ille uagus demum prope Tempe Heliconia sedem
 Ascræam incoluit, cæli in regione molestæ,
 Frigore nunc nimio, nunc quæ intolerabilis æstu est.
 Tempore quosq; suo iuuat exercere labores,
 Nauigium ante omnes, cuius si te ulla remordet
 Cura, placetq; altos sulcare per æquora fluctus,
 Dum faciles spirant uenti & furor ille quieuit,
 Ne te inuisa fames alieno uiuere parto
 Cogat, & inuitus multorum debitor extes.

Vade nec in cymba, sed te uehat ardua puppis,
 Ingentes refrant census ingenia mercis
 Pondera. præterea quæ sint aptissima nautis
 Tempora narrandū est, quanquā mihi parua per undas
 Vita fuit, uixq; ex illa tantum Aulide cursus
 Littus ad Bubœum, sub quo omnis Græcia quondam,
 Dum pelago defœuit hyems conuenit in unum,
 Et meritò infandos fatum iuratur in hostes.
 Inde mihi placuit non longe ad Chalcida cursus,
 Huc ubi magnanimum genus Amphidamanis Achium
 Constituunt populis certamina, & inclyta quondam
 Munera defuncti ponunt in honore parentis.
 Hic ego me dulcis referentem præmia cantus
 Auratos memini tripodas, quos sponte dicau
 Musarum ante aras, quibus antra Heliconia curæ,
 Ille ubi me primum dulcem docuere poësim.
 Tantum igitur mihi res naualis cognita surgit.
 Dicam aliquid tamen, & uarios pandam ætheris usus,
 Hec etiam nobis aspirauere Camœnæ.
 Aequora tuta legant instructo remige puppes,
 Quom decies quinq; est series exacta dierum
 Aestiuum post solstitium & iam deficit æstas:
 Nam neq; tunc classes medio nec nauita ponto
 Obruitur, ni fortè uelit Iouis alta potestas,
 Aut deus ipsarumq; parens Neptunus aquarum,

Exitus omnis in his rerum manet exitus omnis.
 At lenes spirant zephyri, tranquilla quiescunt
 Aequora, tunc celerem uenüs committe carinam.
 Vadat onusta, tamen reditum properare memento,
 Quàm prius ipsa novos fundant uineta liquores,
 Autumniq; imbres et hyems infäusta procellis,
 Aut Notus insurgat pluuia rorantibus alis,
 Incumbatq; mari totumq; euoluat ab imo.
 Exercent etiam studium nauale sub ipso
 Vere nouo, quom se tam latas arbor ab alto
 Induit in frondes, quantum uestigia cornix
 Pandit humi depressa: silet tunc nabilis unda.
 Ast ego nauigium graue tunc, semperq; molestum
 Crediderim, hoc naturæ homines leuitate nepbanda
 Subtraxere, agitant diuersa pericula fluctus,
 Et tamen ire placet, quanquam mors dura sub undis
 Diuitiæ sunt hominum, atq; insanus habendi
 Ardor. ad hæc animum germane intende parumper,
 Concipe fraternos monitus. maria alta secando
 Fac tecum ne cuncta uehas, maiora reserua,
 Nec nimis est oneranda ratis, sit ponderis æqui
 Quicquid in hac, durum est aduerso occurrere fato,
 Fluctibus in medijs currus discinditur omnis
 Si grauius superinstat onus: seruare memento
 Mensuram in rebus et idonea tempora ad usus.

Quom

Quom prope ter decies tibi uita elabitur annos
 Connubium maturum aderit, decimumq; puella
 Exigat & quartum, sed quinto nubat: & illa
 Virgo sit, atq; habitet prope te, cui sedulus astes,
 Sedulus inspicias artemq; usumq; puellæ.
 Hæc age, ludibrio ne te uicinia cantet.
 Coniuge nil melius casta, nil turpius illa
 Que uenerem prurit sine fine, & prostat ad omnes
 Semper, & exitio superimminet illa uirorum.
 Nemo etiam fratris in amore æquetur amicus:
 At par si quis erit, sit amandus tempore in omni.
 Nulla ex te inceptum fœdus discordia soluat.
 Mentiri scelus est, præstat compescere linguam
 Infandam, si uim tibi quisquam inferret amicus
 Aut ore aut manibus, surge & te ulciscere, redde
 Redde uicem duplicem. quod si illum poenitet acti,
 Ac poenam implorans iterum te exoptat amicum,
 Suscipe: uile quidem est homines noua querere semper
 Fœdera amicitie. multos si frater amabis
 Non laudo, nullos etiam, medium sit in isto.
 Si tibi corda tument, uultus non indicet iram.
 Turpe sequi sceleratum hominem, maledicere cui
 Infandum est qui iam uita laudatur honesta.
 Nunquam à te nunquam misera obiugetur egestas,
 Diuinum donum est, diuinumq; æterna uoluntas,

Illa quidem quæ sæpe uiri sublimè molesta
 Impedit ingeniumq; uetat super alta leuari.
 Qui loquitur parçè, linguam nec in omnia soluit,
 Thesaurum præ se gerit ille: ea gratia magna est
 Ut linguam moderès, pensatq; uerba loquaris.
 Si quenquam uerbo lades, laderis & ipse.
 Grata in amicorum uenias conuiuia sumptu
 Comuni, dato particulam, gratissima sunt hæc.
 Aere Ioui uinum seu Dijs de mane cauendum est
 Illa ut a libare manu, tum uota precando
 Incassum fundes nulli exaudita deorum.
 Solis ad aspectum nec quenquam mingere fas est,
 Nocte sub obscura recto neq; corpore nudo,
 Nox quia sacra deis media: nec credimus illud
 Posse licere uia: si declinetur ab illa,
 Esse etiam uetitum: diuus uir & omnia noscens,
 Hærens parietibus sedet atq; exponit urinam
 Intus, ubi orbatæ tenuis latet angulus aulæ.
 Non coitu polluta sacros genitalia pandas
 Ante ignes, neq; cum dulci tibi coniuge præstet
 Concubium ut generes, dum mœsto à funere tristi
 Mentè redis, superum sacra sed lætus ab ara.
 Credimus inuisum superis semperq; molestum,
 Qui natat assiduo labentia flumina cursu,
 Quin sit lota manus prius, & pia uota precesq;

Fuderit

Fuderit, ante ipsas supplexq; orauerit undas.
 Infandum ante aras ungues incidere, cum Dijs
 Sancta facis: scelus est cyathos imponere uasi
 In quo uina latent, sacros operare lebetas.
 Nil tibi cum in sacris etiam hinc lauisse nefandum est.
 Perfice testa priusquam cornix garrula ab alto
 Nunciet atram hyemem, ruit hæc inimica procellis.
 Fac sedeat bis sex quibus ætas exigit annos,
 Aut totidem menses natorum chara propago,
 Sede sub instabili, iuuat hoc omnemq; repellit
 Segnitiam, facit esse agiles & ad omnia promptos.
 Fœdum ac turpe uirum est thermis muliebribus uti,
 Hoc prorsus fugiendum etiam, stat talibus atrum
 Supplicium, ante aras superũ obiurgare nefandum est,
 Sacra ministeria ac diuinos spernere cultus.
 Nec licet in fluuio neque fontis mingere in unda.
 Est quoque turpe aliud uetitum. fuge pessima fama
 Nomina, fama malum facile in sublime leuatur.
 Est graue sufferri nimium nimiumq; molestum,
 Difficile ut taceat, nunquam delabitur illa
 Sedula quæ uarias populi penetrauit ad aures.
 Est dea fama quidem, sunt ipsi numina famæ.
Sit tibi præterea series seruanda dierum,
 A Ioue natæ omnes, sunt à Ioue tempora nata.
 Vltima mensis erit nullo exercenda labore.

At genio utendum est: illa omnes festa per urbes
 Ducitur, illa forum claudit, neq; iura resoluit.
 Prima dies sacra est, et quarta et septima: prima
 Natus Apollo die radiantia lumina fudit.
 Luce dein quarta felix ducenda sit uxor,
 Omne captato sunt omnia prospera rebus,
 Et licet inciuiam trabibus componere nauim.
 At quintas fuge, namq; illarum pallidus Orcus,
 Tum diræ Eumenidum facies toto orbe uagantur,
 Castigant si quæ in terris periuria falsum
 Affirmant, quæ lis alterne agitata creauit.
 Sexta dies tristem ostendit mulicribus ortum.
 Leta uiris: multiq; etiam nascuntur in illa
 Quis mala mens, fallax animus, fallacia uerba,
 Et qui concubia exercent arcana per artem.
 Hac ouium foetus licitum castrare uel hœdos,
 Et licet infixæ pecudes circundare mandra.
 Scindimus octaua foeto genitalia tauro,
 Castramusq; sues, felix est ponere plantas.
 Nona uiros gigni uel amica sorte puellas.
 Luce uiris decima faustos quoq; credimus ortus,
 Vnq; post decimam felix incidere uites,
 Et tempestiuam segeti supponere falcem.
 Hoc curat bis sexta etiam felicior illa,
 Stamina et ex alto tenuissima torquet arachne,
ingentem

Ingentem accumulans formicæ farris aceruum,
 Et iuuat arguto percurrere pectine telas,
 Tunc quoque syluestres licitum castrare iuuenos.
 Tertia post decimam plantaribus optima surgit,
 Spargere semen humi, pallet contraria semper.
 Quartaq; post decimam mulierum prospera natus,
 Ac pressos domitare boues ualidosq; labori
 Hemionos canibus faciles adiungere cultus,
 Ac lenire manu pecudiq; imponere mores,
 Atque aperire cados, et dulcia fundere uina.
 Sextaq; post decimam plantaribus inuadæ surgit,
 Opportuna uiros nasci, sed iniqua puellas
 Aut nasci, aut thalamos petere, aut herere maritis.
 Septima post decimam Cereris terat hordea sacre,
 Ingentemq; licet ferro discindere syluam,
 Ac uarias aptare trabes, quibus ardua tecta
 Moliri, ac structam possis agitare carinam.
 Nonaq; post decimam felix est cum Dea surgit
 Lutea, sed medium cœli quom uenit in orbem
 Fit grauis, ex media ad finem lætissima fulget.
 Proxima lux sapientem hominem diuina creandi
 Insigni uiget officio, nec luce dolendum est.
 Post illam quarta sacra est, ea læta trahantur
 Gaudia. quinta dies post hanc iuga curua iuuenis
 Ponit, et hemionos et colla exercet equorum,

Altaq;

Altaq; ueliuolas deducit ad æquora puppes,
 Quam pauci nouere & recto nomine dicunt.
 Sunt harum humano generi seruanda dierum
 Tempora, quippe illud magnis successibus augent.
 Sunt alij ancipitesq; tamen sine mente, neque ullo
 Officio excellunt, hanc alter laudat & illam,
 At paucis natura illarum cognita surgit:
 Nam nunc ipsa dies totum complectitur orbem
 More piæ matris, seu modo more noueræ,
 Nunc fulget, nunc atra latet. felixq; beatus
 Ille quidem qui Dijs gratus, cui cognita sunt hæc,
 Omniaq; inspiciens rerum se exercet ad usus.

HESIODI OPERVM ET
 DIERVM FINIS.

ANGELVS POLITIANVS

IACOBO SALVIATO

SVO S. D.

LN Rusticum tibi, id illi scilicet ab argu-
mento inditum nomen: tuo coactu pro-
dit in uulgum, tibi est uni quicquid acci-
derit imputaturus. Iam ne sentis quàm ti-
bi tuendus sit, uel tuo ipsius nomine, uel meo? Tua enim
fides in eo, meus honos agitur, cuius quidem cisi semper
cura apud te iam inde à pueritia excubuit, tamen eum
tueri nunc uel ob ipsum impensius debes, quod es nuper
Laurentio Medici principi uiro, cuius ego cliens alum-
nusq; sum, unus ex omni Florentina iuuentute gener ascē-
tus. Profer igitur in tali patrocinio auctoritatem omnem,
atq; gratiam, quam uidelicet tibi, & uiri excellentis as-
finitas, & tua egregia indoles, morumq;
suauitas cōciliant. Vale,
meq;, ut facis,
ama.

ANGELI POLI-
TIANI SYLVA, CUI TITV-
LVS RVSTICVS, IN PORTAE HE-
SIODI, VERGILIIQVE GEOR-
GICON ENARRATIONE
PRONVNCIATA.

VRIS opes saturi gnauoq; agis-
tanda colono
Munera, & omnisfræ sacrum tel-
luris honorem
Ludere septena gestit mea fistula
canna,

Fistula Mantoæ quam nuper margine ripæ
Ipse reidenti dum dat mihi Tityrus ore,
Hæc puer Ascræum repete, inquit, arundine carmen.
Pan ades, & curui mecum sub fornice saxi
Versibus indulge, medio dum Phœbus in axe est,
Dum gemit erepta uiduatus compare turtur,
Dum sua torquati recinunt dictata palumbes.
Hic resonat blando tibi pinus amata susurro,
Hic uaga comiferis insibilat aura cupressis,
Hic scatebris salit & bullantibus incita uenis
Pura coloratos interstrepit unda lapillos.
Hic tua uicinis ludit lasciua sub umbris
Iandudum nostri captatrix carminis Echo.'

Felix

Felix ille animi, diuisq; simillimus ipsis,
 Quem non mendaci resplendens gloria fūco
 Sollicitat, non fastosi mala gaudia luxus,
 Sed tacitos sinit ire dies, & paupere cultus
 Exigit innocuæ tranquilla silentia iuæ,
 Vrbe procul, uoti exiguus, sortemq; benignus
 Ipse suam fouet, ac modico contentus aceruo.
 Non spes corde auidas, non curam pascit inanem,
 Securus quo sceptrâ cadant, cui dira minentur
 Astra, & sanguinei iubar exitiale comete.
 Non illum fragilis fauor, indocilisq; potenti
 Plebs seruare fidem, cunctum popularibus auris
 Casuro imponit folio, nec ducit hiantem
 Huc illuc uanos ostentans purpura fasces.
 Non mentem pauet ipse suam, nec conscius omnis
 Exhorret strepitus, nec edaci pectora culpa
 Carpitur occulte, non opportunus iniqui
 Iudicio uulgi, aut celsa conspectus in arce
 Degeneri patet inuidiæ, non ipse uicissim
 Obliquo liuore macet, fortisq; ueneno
 Aestuat, atq; aliena oculis bona limat acutis.
 Rure agit in uacuo, spatijq; indulget aperti
 Aetheris, aut operi insudans, aut ille supinos
 Euadens cursu in montis: hinc scilicet omnes
 Grate epulæ, nudis Acheloum in pocula palmis

Advocat

Aduocat, excussæq; cibos dant brachia syluæ,
 Et fessa in duro renouantur membra cubili.
 Maior quippe uenit comitata labore uoluptas,
 Nec satias dominam, aut fastidia lenta sequuntur.
 Ergo neq; imbrifero pallens autumnus biatu,
 Nec malus hunc afflat rabioso Sirius astro,
 Seu æuæ Riphææ labefactant frigora brumæ,
 Quippe hyemem excipere, & uentos, cœliq; ruinam
 Suctum, atq; octipedem, nec opaco uertice cancerum,
 Et Ioue sub gelido nocturnos carpere somnos,
 Et pede concretas nudo calcare priuinas,
 Et perferre sitim, & ieiunia soluere glande,
 Et lassare feras cursu, & superare natatu
 Torrentem, & uolucris fossam transmittere saltu,
 Et quercum annosam ferro obturbare bipenni,
 Tum prædam extorquere lupo, fasciæq; maligno
 Subiecisse humeros, & iniqui pondera rastro
 Prædura tractare manu, & domitore lacerto
 Sub iuga cornigeri colla obluctantia tauri
 Ducere, & iratis concurrere cominus ursoris.
 Hinc agilis subit ora uigor, robustaq; magno
 Pectore uis habitat, fortesq; animosa tuentur
 Membra tori, & crudo tendunt se robore neruæ.
 Hinc facies procera, hinc fronti Martius horror.
 Quod si bella nocent, quis ad aspera promptior arma?

Aut

Aut quis equum sternacem arctis fregisse lupatis
Acrior? aut fortem mucrone haurire cruorem?
Aut torquere sudem? aut neruo exturbare sagittam?
Aut præpilatis aciem perrumpere contis?
Quis certet duro agricolæ? seu ducere uallum,
Seu sit opus celso præcingier aggere castra,
Seu fronte aduersa tormentum figere ahenum,
Quod tonitru horrifico magna sternentia turres
Ardua fulmineo iaculetur saxa rotatu,
Seu uigil insomnem peragat custodia noctem,
Seu tacitum rapiatur iter, seu parcere parto
Conueniat, si fors lenta obsidione premantur.
Scilicet his Babylon dextris, Nabathæaq; regna
Creuerunt, hic Mopsopio delectus ab aruo
Miles, Achemenium Marathonis in æquore Persen
Contudit. his adiuta uiris, se Romula tellus
Imposuit mundo, & rerum tractauit habenas.
Nunc age, quæ studia agricolis industria solers
Extudit, atq; operum quanta experientia, dicam.
Protinus extremo cum iam Boreas autumnus
Incubuit terris, primo cum frigore tactæ
Labuntur frondes, maternaq; brachia linquant,
Nec cariam cæse formidant robora syluæ,
Ecce sagax tacitam uenientis rusticus anni
Curam corde coquit, qua bubus ab arbore plaustrum

I Dedolet,

Dedolet, unde iuga, & curuum fabricetur aratrum.
 Nec mora quin ueteris truncata cacumina fagi,
 Chaoniaeq; cadant quercus, nudataq; ramos
 Ulmus, & audaci laurus sonet icta securi,
 Quarum quæq; nouam fumo explorata calenti
 Vertitur in faciem, diuersaq; munia tractant.
 Continuo auditus gruis inter nubila clangor
 Agricolam citat, & crista spectabilis alta,
 Auroram gallus uocat applaudentibus alis.
 Excitat ille operum socios, simul horrida cautus
 Terga rudi centone fouet, capitiq; galerum
 Induitur, crudusq; operit uestigia pero.
 Hinc saturos iungens loris ad aratra iuuenços
 Increpitat stimulo, & cantu minuente laborem
 Prælongis ferrata terit dentalia sulcis,
 Ac late elicibus collectos exprimit imbres,
 Ieiunumq; fimo tellurem & rudere pascit.
 Tum plenum farris læua seruante canistrum,
 Semina dispensat parca cerealibus dextra:
 Quæ ne iacta auide populentur grana uolucres,
 Et prædam sublime serant, ita ponè minutus
 Sarcula parua tenens puer, & frugem obriat aruo.
 At cum se Eois iam uestpertinus ab undis
 Extulit Arcturus, cum uersicoloribus ardet
 Terra comis, rutilosq; interuiret herba colores,

Daulias

Dauias & Getici tandem securi mariti
 Ales adest, plausuq; larem, cantuq; salutat.
 Rursum inuadit opus, stiuæq; innixus, adunco
 Ponè nigrescentes proscindit dente nouales,
 Quas rapidi soles urant, gelidæq; pruina.
 Mox ubi iam sapiens cœpit frondescere morus,
 Antè quidem sapiens, nunc ambitiosa, nec ullum
 Quæ pariat pœnium, sed serica pensa ministret,
 Ille aliam atq; aliam culturam dulcis agelli
 Pertentans, truncos plantariaq; infodit aruo,
 Nec pictus lugubre fabas, nec pabula parcit
 Veruacundo mandare putri, glebasq; bicorni
 Persequitur ferro, & secat insuperabile gramen,
 Et montem cedit scrobibus, fortiq; bidente
 Terga soli frangit, baccheaq; semina rectum
 Explicat in quincuncem, & disserit ordine longo,
 Atq; iterum, atq; iterum terra capita ima frequentat,
 Et ramos tondet falce, atq; impune fluentem
 Compescit uitem fingens, & robore fulcit
 Deciduam, chætræq; hærentem in pectore matris
 Acclinat sobolem fulco, iuxtaq; propagat,
 Aut ipso durus genitricis ab ubere flentis
 Abscissam rapit, atq; aliò traducit alendam.
 Quid dicam? externis cum se uernacula succis
 Robora nobilitant, peregrinaq; segmine duri

Accipiunt trunci, aut discreto germina libro.
 Nanque oculis oculos, non blandi tempora ueris
 Iungere, sed medijs gaudet seruatoribus æstas,
 Aestas congestos Cereris tritura maniplos,
 Aestas absconsum siliqua excussura legumen,
 Aestas qua grandes expectant horrea messes,
 Dum coaceruat as euentilet area fruges.
 Tum sola pulueri pinguescunt arida campi,
 Soluunturq; putres glebæ, ac peritura lupini
 Germina parturiunt, tum cliuo rauca sonantes
 Eliciuntur aquæ, præcæpsq; recumbit agro fons.
 Post ubi iam medio uestigia librat in axe
 Ensisit Orion, croceôq; insignis amictu
 Aspicit Arcturum pulsa Pallantias umbra,
 Sentibus horrenteis aperit iam uinea sepes,
 Aureolamq; merit lentis de uitibus uuam
 Vinitor, et foetos rubicundo nectare fructus,
 Quos coniunx, quos uirgo comes par uertice matri,
 Aut cista exportant, aut rasilibus calathiscis:
 Nec sentitur onus studio, leuat ipsa laborem
 Sedulitas. quin frugiferos curuantia ramos
 Poma sinu, baccasque serunt, ficumque nucemque.
 Nec nihil addit hyems, nigros tum laurea foetus
 Exuitur, tum myrta legunt, glandemque caducam,
 Glaucæque Palladiæ dstringunt brachia sylue.

Noctæ

Nocte autem ad lychnos, aut iunco textit acuto
 Fiscellam, aut crates uirgis, aut uimine quallos
 Rusticus, insinditq; faces & robora ualli,
 Dolia quassa nouat, ferramentisq; repellit
 Scabritiem, tritaq; docet splendescere cote.
 Nam quid delitias memorem? quamq; alta labori
 Ocia succedant? iam primum obfessa pruinis
 Cum iuga floriferi regelaerit aura fauoni,
 Suaue serenato rident uaga sydera coelo,
 Suaue ciet tardos per sudum luna iuuenços,
 Ipsa quoq; ætherij melius nitet orbita fratris
 Terq; quaterq; manu madidantes nectare crines
 Exprimit, & glebas fecundis roribus implet
 Vecta Medusæo Titonia præpete coniux.
 Alma nouum tellus uultu nitidissima germen
 Fundit, & omnigenis ornat sua tempora gemmis
 Idalio pudibunda sinus rosa sanguine tingit,
 Nigrâque non uno uiola est contenta colore,
 Albet enim, rubet, & pallorem ducit amantum.
 Vt sunt orta, cadunt, niue candidiora ligustra.
 Nec longum durant calathos imitata parentis
 Lilia, sed longum stant purpurei amaranthi.
 Hic Salaminia scribunt sua nomina flores,
 Hic gratum Cereri, plenumque sopore papauer
 Oscitat, hic inhiat sibimet Narcissus, at illic

Corycios alit aura crocos, notumq; theatris
 Aëra per tenerum flatu dispergit odorem.
 Nec iam flameolæ conuiuent lumina calthæ,
 Nec melilotos abest, Tyrium seges illa ruborem
 Induit: hic uiuo cespes se iactat in auro,
 Hæ niueos, hæ cyaneos superare lapillos
 Contendunt herbæ, uernantq; micantia late
 Gramina per tumulos, perq; umbriferas conualles,
 Perq; amnis taciti ripas, atque omnia rident,
 Omnia luxuriant, et amica luce coruscant.
 Parturiunt stipulæ frugem, et genitalibus auris
 Peruia turgescunt laesentibus hordea culmis,
 Palmes agit rupto lachrymantis cortice gemmas,
 Sequi rudes primis monstrant in uitibus uua,
 Dulce uirent teneræ modo nata cacumina syluæ,
 Succrescuntq; piæ pullorum examina matri,
 Ipsa sibi ignotas miratur adultera frondes
 Arbor, et adscitis natiuis inserit umbras,
 Auricomæ iubar exorto de nubibus adsunt
 Horæ, quæ cœli portas atq; atria seruant,
 Quas Iouæ plena Themis, nitido pulcherrima partu
 Edidit, Ireneq;, Diceq;, et mixta parenti
 Eunomie, carpuntq; recenteis pollice foetus,
 Quas inter Stygio remeans Proserpina regno
 Comptior ad matrem properat, comes alma sorori

It Venus

It Venus, & Venerem parui comitantur Amores,
 Floraq; lasciuo parat oscula grata marito,
 In medijs resoluta comas, nudata ~~crura~~ *lacertes*
 Ludit, & alterno terram pede Gratia pulsat.
 Vda choros agitat Nais, decurrit Oreas
 Monte suo, linquant faciles iuga celsa Napeæ.
 Nec latitat sub fronde Dryas, non iubila Fauni
 Fundere, non iunctis Satyri dare fibila cannis,
 Nec querulæ cessant tenerum tinnire uolucres,
 Fluctibus halcyone, densa philomela sub umbra,
 Canus olor ripis, tecto uaga plorat hirundo,
 Lene susurrat apis, plenoq; saporibus aluco
 Candida multiforæ solidat fundamina cere.
 Colludunt per prata greges, atq; omne beato
 Flagrat amore nemus, iuuenem lasciuæ maritum
 Fert equa, fert tergo salientem buccula taurum,
 Setigeræq; subant matres, decertat amator
 Fronte aries, auidos olidum pecus accipit hircos.
 Spectant innisi baculis, gaudentq; magistri.
 Indc ubi prægnantes partu Lucina recenti
 Soluit, ut exæquet numero foetura parentes.
 Ipse rudem, nec adhuc uestigia certa prementem,
 Fert sobolem gremio, sed ouem gracilem uæ capellam
 Enisas humero subit, atq; in stramine molli
 Componit sensim pastor, stabuloq; recondit.

Mox ut conualuere rubos hæc rupibus altis,
 Illa recens campo gramen decerpit aprico.
 Aut dulcibus gurgitibus bibant amne liquores,
 Vt sua conclusis ne desint pocula natis,
 Vtq; fluat plenis diues mulsura papillis.
 Subrumi expectant hœdiqu; agniq; petulci,
 Cornigerasq; uocant tremulo clamore parentis.
 Bruta gregem plenum densis alit uberibus sus.
 Exporrecta solo, et grunnitu adlectat amico
 Fellanteis, turpiq; luto se immunda uolutat.
 Radices eadem calloso auidißima rostro
 Eruit et bulbum, aut madida se pulte saginat.
 Flet uitulum mœsta absentem mugitibus altis
 Mater, et immensam raucis miseranda querelis
 Syluam implet, boat omne nemus, uallesq; lacusq;.
 Illa nigros late lucos, saltusq; peragrat
 Crebra gemens, crebra ad montem, stabulumq; reuäsit
 Tabescens desiderio, non ulla dolorem
 Pabula, nec salicum frondes, nec gramina rore
 Sparsa leuant, non quæ uiridi uaga flumina ripa
 Perspicuam tenui deducunt murmure lympham.
 Prata tener persultat equus, libatq; uolucris
 Aequora summa fuga, aut alti subit aspera montis
 In iuga, saxosumq; amnem pede plaudit inermi,
 Cui pulchro micat acre caput, luduntq; decore

Fronte

Fronte comæ, iabrant aures, atq; orbe nigranti
 Prægrandes extant oculi, tum spiritus amplis
 Naribus it feruens, stat ceruix ardua, qualem
 Præfert Marmaricis metuenda leonibus ales,
 Ales quæ iugili lucem uocat ore morantem.
 Crescunt spissa toris, lateq; animosa patefcunt
 Pectora, consurguntq; humeri, & iam sessile tergū est,
 Spinaq; depressos gemino subit ordine lumbos,
 Et castigatum cohibent crassa ilia uentrem,
 Fundunt se lætæ clunes, subcrispaq; densis
 Cauda riget setis, & luxuriantia crebræ
 Velant colla iubæ, ac dextra ceruice uagantur.
 Tum tereti substricta genu, mollissima flectit
 Crura ferox, celsum ingrediens, fremituq; superbit:
 Grande sonat tornata cauo breuis ungula cornu,
 Ingenti referens corybantia cymbala pulsu.
 O dulces pastoris opes, ô quanta beatum,
 Quàm tenet hunc tranquilla quies? ut pectore toto
 Lætitiâ, totaq; fouet bona gaudia mente?
 Nempe odij, fraudumq; expers, exemptus inani
 Ambitione, uacansq; metu, spe liber, & insons,
 Natiuo cultu, & gaza prædiues agresti.
 Ipse sibi uiuit nullo sub teste, suoq;
 Pendet ab arbitrio, suus ipse est censor, & alto
 Calcat opes animo, ac regum deridet honores.

Si non Tenareis illi stant fulta columnis
 Robora, celatumq; alte laquearia subter
 Ridet ebur, postémue silex asaroticus ornat,
 Nec Maurusiacos pulchræ testudinis orbeis
 Delphica sustentat, nec docto trita Myroni
 Pocula multiplici florent radiantia gemma,
 Aut bis in Herculeæ Milefia uellera concha
 Versantur, tenuiq; satur lanugine bombyx
 Luteolos follis, preciosaq; fila relinquit,
 Textile nec tenero subtegmine fulgurat aurum,
 Spiranteis refrrens uultus, quæ Pergamos olim
 Artifici descripsit acu, quæ stamina Memphis,
 Quæ Tyros & Babylon radio pinxere sonanti:
 At iacet in molli proiectus cespite membra,
 Quà cauus exesum pumex testudinat antrum,
 Quâue susurranti crinem dat aquatico uento
 Arbor, & aut calamos, aut fixa hastilia iungit
 Cortice, statq; leui casa frondea nisa tigillo,
 Quam metuant intrare pauor, curæq; sequaces,
 Sub qua iucundos tranquillo pectore sensus
 Nutrit, in abruptoq; sœuet sua corpora somno,
 Sylvarum, & pecoris dominus, stant sedula circum
 Turba canes, audaxq; lacon, acerq; molossus.
 Dant ignem extritum silices, dant flumina nectar
 Hausta manu, dat ager Cererem, non caseus aut lac,

Lucan.

Lucorumue dapes absunt, stat rupibus ilex
 Mella ferens trunco, plenoq; cacumine glandem.
 Illi sunt animo rupes, frondosaq; tesqua
 Et specus, et gelidi fontes, et rosida tempe,
 Vallesq;, zephyriq;, et carmina densa uolucrum.
 Et Nymphæ, et Fauni, et capripedes Satyrisci,
 Panq; rubens, et fronte cupressifera Sylvanus,
 Sileniq; senes, subdiuallesq; Ithyphalli,
 Et montana Pales, et quo pastore Pheræi
 Gaudebant campi, et crinem resoluta Mimallon,
 Et qui cornigera bicolores fronte corymbos,
 Pampineamq; manu tenera quatit Euhys hastam,
 Semper amor, semper cantus et fistula cordi est,
 Semper odorati Venerisq; stipendia flores,
 Vitarumq; alitrix urbi male nota uoluptas.
 Talibus in studijs pastor molle exigit æuum.
 Post ubi rauicifonæ pinna uibrante cicadæ
 Increpuere, ardensq; metentibus ingruit æstus,
 Paulisper tum cessat opus, saxiq; sub umbra
 Prostrati indulgent genio, non mollia pleno
 Desunt uina cado, non lacti mixta polenta,
 Aut pinguis tergum uitulæ, placidusq; sonore
 Lapsus aquæ, crinemq; aure frontemq; laxessunt.
 Inde opus integrant, donec sub nocte coruscent
 Flammigero parvæ stellantes clune uolucres.

Ecce

Ecce autem dulces labris pater ingerit uvas
 Autumnus, crebraeq; elusus uerbere plantæ
 It per præla latex, pueriq; examine denso
 Exultant lasciuæ cohors circumq; supraq;
 Ille manu panda pronus bibit, alter ab ipso
 Sugit musta lacu crepitantibus hausta labellis,
 Hic sua suspensum resupinus in ora racemum
 Exprimit, hic socij patulos irrorat hiatus,
 Irriguumq; mero sordet mentumq; sinusq;
 Ebriaq; incertis titubant uestigia plantis.
 Postquam acris successit hyems, et pendula tectis
 Dirigit glacies, largæ struæ tollitur alte
 Collucetq; focus, coeunt uicinia simplex
 Vnâ omnes, iuuenesq; probi, materq; seuera
 Coniuge cum duro, et pueris, et uirgine grandi,
 Conuigilantq; hilares, et primæ tempora noctis
 Decerpunt, molli curas abigente Lyæo,
 Mutuaq; inter se ludunt, tum tibia folle
 Lasciuum sonat inflato, tum carmina cantant,
 Carmina certatim cantant, tum tenta recusso
 Tympana supplodunt baculo, et caua cymbala pulsant,
 Et leti saltant, et tundunt ærthos æra,
 Et graue conspirat cornu tuba flexilis unco,
 Conclamantq; alium unanimes, tolluntq; cachinnos.
 Porro autem quanta est differtæ copia uille?

Quantq;

Quámque penu diues?neq; enim uel frugibus hornis
Horrea sufficiunt,uel odoro dolia musto,
Testáque Palladijs iam non uacat ulla trapetis.
Terga suis pendent fumosa sordida tigno,
Pertica pensilibus oneratur longa racemis,
Non uue arentes,non pruna & carica defunt,
Soruáque cian cerasis,duròque putamine clausa
Persica nux,regúmque altas imitata coronas
Messila,cúmque pyris miserorum munus amantum.
Iam laxum in rugas malum,decoctáque abenis
Defruta,& omphacinus liquor,et lachrymosa sinapis,
Et meditata nouos sicyonia bacca saporis
Tum sapa,mélq; recens,edulcatique lupini,
Et pruna increpitans balanus,contextáque cannis
Fiscina lacte madens,& durati sale fungi,
Annonam fácilem uicinus suggerit hortus.
Murmur apricantes niuea dant turre columbi,
Expandunt alas,& amicam (blanda rogantes
Oscula)circumeunt,infertántque oribus ora.
Iam uicibus nido incubitant genitrixque patérque,
Iámque oua excudunt,natisque implumibus escam.
Commansam alternant,rostelláque hiantia complent.
Adde gregem cortis,cristarúmque uolucrum
Induperatores,laterum qui sydera pulsu
Explaudunt,uigilique citant Titana canore,

Et

Et regnum sibi Marte parant, quippe obuia rostris
 Rostra ferunt, crebrisq; acuunt assultibus iras,
 Ignescunt animis, & calcem calce repulsant
 In festo, aduersumq; affligunt pectore pectus.
 Victor ouans cantu palmam testatur, & hosti
 Insultans uicto, pauidum pede calcatur iniquo.
 Ille filet, latebrasq; petit, dominumq; superbum
 Ferre gemit, comes it merito plebs cetera regi,
 Formoso regi, cui uertice purpurat alto
 Fastigatus apex, dulciq; errore corusca
 Splendescunt ceruice iuba, perq; aurea colla
 Perq; humeros it pulcher honos, palea ampla *decenter*
 Albicat ex rutilo, atq; torosa in pectora pendet
 Barbarum in morem, stat adunca cuspide rostrum,
 Exiguum spatij rostrum, flagrantq; tremendum
 Ravi oculi, niueasq; caput late explicat aureis,
 Crura pilis hirsuta rigent, iuncturaq; nodo
 Vix distante sedet, durus uestigia mucro
 Armat, in immensum pinnaeq; hirti; lacerti
 Protenti excurrunt, dupliciq; horrentia uallo
 Falcatae ad coelum tolluntur acumina caudae.
 Ipse salax totam foecundo semine gentem
 Implet, & oblongo nunc terram scalpurit ungui,
 Rimaturq; cibos, nunc edita nubila uisu
 Explorat cauto: non illum squame a tuto

Aggre

Aggreditur serpens, non raptor ab æthere miluus,
Vocibus interea crebrum singultat acutis
Parturiens coniux, quæ scilicet oua subinde
Tollit anus, signatq; dies, uigilemq; lucernam
Consulit & lunæ crescentis tempora seruans.
Vt primum gallina glocit numero impare subdit,
Versatisq; diu solers auscultat, an intus
Pipiat inuolucer pullus, tenerumq; putamen
Pertuderit molli rostro, atq; erumpere tentet.
Parte alia bistro plumosam corpore messem
Nutrit, & in crassa satur urinare lacuna
Anser auet, stagnumq; super pede remigat udo,
Depictæ ceruicis anas, prolemq; natatum
Inuitans, nunc extat aquis, nunc mergitur alte.
Erigit explicite gemmata uolumina caudæ
Ambitiosus amans: at ficu & polline gliscit
Pellaci cantu deceptus ab aucupe turdus.
Insidit mutilo turtur, seseq; saginans
Rauca gemit, dulcesq; miser suspirat amores.
Flet uiduus perdix, queritur peregrina coturnix
Inclusi caueis: hic cæca cuniculus antra
Excauat, hic septo prægnans lepus errat in amplo.
Capreoliq; himuliq;, & aduncis dentibus apri.
Hac stertunt glires, bac foemina foetat echinus,
Dædalus somniferos peragunt examina bombos,

Plenaq;

Plenaq; captiuos seruant uiuaria pisces.
Scilicet his opibus placide sua corpora curant,
Dulciaq; inter se læti tellure magistra
Officia exercent, ut quæ neq; ferre recuset
Imperium, neq; non grandi mercede rependat
Si qua laborifero debentur farræ colono.
Ille autem & uolucris petit ardua sydera mente,
Scrutaturq; sagax quæ sit sententia diuûm.
Quid quæq; emergens, latitansue, oriensue, cadensue
Stella paret, quid quadruplici celer adferat annus
Cardine, quæ sulcis, quæ sint stata tempora messi,
Quidq; pecus uehat Olenium, qua grandine colleis
Trux nepa dilapidet, quo turbine surgat Orion,
Quos glomerent imbreis, aut pressus Arione Delphin,
Aut Pleas, Arcturusq; senex, Hyadesq; puella,
Vnde bibant herbæ diuini pocula lactis,
Cur rubigo satis, uredoq; uitiibus obsit,
Quid nebulas abigat, tempestatesq; repellat,
Quod uento ingenium, quæ nubes causa serenet,
Quidq; silens moneat, quidq; intermenstrua Phoebe,
Vel cum plena meat, uel cum decrefcere rursum
Incipit. Ille etiam numeros legesq; dierum
Prouidus obseruat: scit enim quid septima portet,
In qua nascentem excepit bona Delia fratrem,
Scit quoq; post decimam quid prima, quid altera luces
Iniungant

Iniungant operum, quocirca aut uellera lanæ
Demetit, aut grauidò maturas mergite aristas,
Aut telam locat uxoris, nam pendula in ortu
Posteriore suos etiam net aranea casses.
Quæ sequitur bona uirgultis, inimica serendis
Frugibus: ergo cauet quod obest, quodq; expedit urget,
Nouit enim quota connubijs, quota partibus obstet
Aspirætue dies, quota pinguem emasculet hœdum,
Septaq; circumdet pecori, quota iungat amanteis,
Et clandestinos iubeat miscere susurros,
Qua ponat canis hirritum, male suadaq; pectus
Cura nimis laceret, qua tristis oberret Erinny
Nocte magis, secat ille suo sibi tempore lignum,
Dolia degustat, subigit iuga ferre iuuenium.
De flabris quoq; de pluuiâ, dulciq; sereno,
Aut lunæ occasus, aut idem consulit ortus.
Tractat opus si pura micet, sin atra recedat,
Aut quinto directâ die, aut medio orbe retusa,
Nec gracili cornu, aut triplici sit culta corona,
Tecta subit metuens hyemis: si rubra coruscet,
Tum uera expectat uentos, nec fallit eundem
Quo boream cornu, quo Cynthia prouocet austrum.
Consulit & Phœbi flammæ, an grandinis augur
Palleat, an radijs monstret discordibus imbrem,
An præ se exoriens nubeis agat, an niger orbem

K Circulus

Circulus extremum claudens, qua rumpitur, acres
Carceris Aedlij moneat consurgere flatus.
Adnotat & coeli faciem, num stella sereno
Aethere lapsa cadat, rapidi prænuncia Cauri,
Conscia num subita semet caligine obumbrent
Astra, trahantq; hyemem: gemino Thaumantias arcu
Quid ferat, aut curto cum uix secat aëra gyro,
Et penè unicolor taurinā fronte minatur.
Nunc præsepe oculis, nunc Bacchi spectat asellos,
Quiq; Noton cernit, quiq; est obuersus ad Arcton,
Fulgores, tonitrus, inspersaq; uellera coelo,
Brumalemq; diem, & totum semel afficit annum.
Necnon & nautis ruiturum in carbasa nimbium
Augurat, undisonum si fors mare surrigit ægon,
Canaq; conspergit sale saxa, & littora frangit,
Tunc & tristifico reboant montana fragore,
Et repetunt siccum mergi, atq; ex æquore clamant.
Ipsa uolans sublime auras, æthrāq; lacebit
Ardea, colludunt fulicæ, plauduntq; gregatæ:
At lascua lacus alis præstringit hirundo,
Et summas propè radit aquas, raneq; coaxant.
Fusca gradu cornix lento metitur harenas,
Aut fluuium capite, & madida ceruice receptat,
Crocituq; graui pluuiam increpat usq; morantem.
Clangunt Naupliadæ uolucres, & peruia pinnis

Nubila

Nubila conscribunt, incertus in æquore Delphin
 Diffolat aquas, latrant corui, uocemq; resorbent,
 Progerit oua cauis patiens formica laborum,
 Blanda canis terram pedibus scabit, ore lapillos
 Tardigradus prendit cancer, seseq; saburrat,
 Atq; hæret ripæ, densum occinit improbulus mus,
 Straminaq; exculcat: quin centipedes scolopendra
 Parietibus reptant, aures pigra motat asella,
 Dependunt bullæ lychno, sitiensq; cruoris
 Musca redit, sammosq; proboscide mordicat artus,
 Nec longe à tectis apis ingeniosa recedit,
 Prunæq; concretusq; ima cinis hæret in olla,
 Carboq; pellucet: neq; non prænunciat Euros
 Pluma natans, foliumue errans, pappiq; uolantes;
 Flammaq; cum flectit, cum sese elidit, et ipsis
 Vix sedet in stuppis, scintillamq; excutit udam.
 Vos quoq; pastores uentos horretis et imbres,
 Cum temerè excursans pecus ampla in pascua fertur,
 Cumq; alacres ludunt agni, calceisq; proteruos
 Subsultim incutiunt inter se, et cornibus hærent,
 Aut cum se è pastu ui, uix, ægreq; reuellunt,
 Cumq; boues liquidi suspectant lumina cœli,
 Olfactantq; auras, et succos naribus uidos
 Crebra trahunt, dextrumq; latus consternere gaudent,
 Aut lingunt aduersa pilos, aut uespere sero

Mugitu ingenti redeunt, caulásq; fatigant,
 Cum sibi non factos sus dissipat ore maniplos,
 Cumq; antro lupo exululat, cumq; improbus idem,
 Nec metuens hominum, propius consistit, & offert
 Se mendicari similem, ac loca culta pererrat.
 Ergo in consiliū maria aduocat, æthera, terras,
 Naturamq; omnem, uiuitq; autoribus astris
 Cura deū agricola, atq; animo præscita recenset,
 Et rerum euentus sensu præsagit acuto.
 Hanc ô cœlicolæ magni concedite uitam,
 Sic mihi delitias, sic blandimenta laborum,
 Sic faciles date semper opes, hac (improba sunt o
 Vota) tenuis, nunquam certe, nunquam illa precabor,
 Splendide at ut rutilo frons inuidiosa galero,
 Tergeminaq; grauis surgat mihi mitra corona.
 Talia Fœsuleo lentus meditabar in antro
 Rure suburbano Medicum, quæ mons sacer urbem
 Mæoniam, longiq; uolumina despicit Arni,
 Quæ bonus hospitium felix placidamq; quietem
 Indulget Laurens, Laurens haud ultima Phœbi
 Gloria, iactatis Laurens fida ancora Musis:
 Qui si certa magis permiserit ocia nobis,
 Afflabor maiore deo, nec iam ardua tantum
 Sylua meas uoces, montanaq; saxa loquentur,
 Sed tu (si qua fides) tu nostrum forsitan olim

O mea

*O mea blanda alrix non aspernabere carmen,
Quamuis magnorum genitrix Florentia uatum,
Docta q̃ me triplici recinet facundia lingua.*

ANGELI POLITIANI SYLVAE,
CUI TITVLVS EST RV-
STICVS, FINIS.

K 3

